

ISSN ISSN 2774-003X (online)

JOURNAL OF PARAMITA

วารสารปารมิตา

ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวรุวิกสิตาราม

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2566)

Vol. 5 No. 1 (January – June 2023)

- การพัฒนาระบบการสอนวิชาตรรกศาสตร์ตามหลักปัญญา 3 สำหรับโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง : กรณีศึกษาโรงเรียนสุวรรณวิจิตรวิทยา ตำบลกั้งแอน อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์
พระยุง ชยานนุโท (ชวน)
- การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาอิงนิทานชาดกในวิชาพระพุทธศาสนาเรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียน ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดจันทรมสธ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
พระมหาสมดวง สุวณฺโณ (คุ้มสุวรรณ)
- การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้อิงพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร พระมหาสามารถ ฐานิสฺสโร (อาจดงหาญ)
- การจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานี
ศรินทร์ส์ ปะวันนา และ โทศล สอดส่อง
- คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี
ศกิต ไพธิเพชริลลิ่ง และ โทศล สอดส่อง
- คุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี
ธีระพันธ์ สมบูรณ์ และ พิชัยรัฐ หมื่นด้วง
- แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามระเบียบวินัยตามหลักกัลยาณมิตรสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาเขต จังหวัดปทุมธานี
อรวรรณ เปี้ยประเสริฐ และ พีร์วัฒน์ ชัยสุข
- แนวทางการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
นฤมล ทุมมี และ พีร์วัฒน์ ชัยสุข
- แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
สุจิน ยอดมหารวรรณ และ พีร์วัฒน์ ชัยสุข
- การเสริมสร้างความรับผิดชอบทางสังคมของนักศึกษาต่างประเทศนิเอบแฝง
ปัทมา สารสุข

วารสารปารมิตา

JOURNAL OF PARAMITA

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2566)

Vol. 5 No. 1 (January – June 2023)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นวารสารตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย บทความหนังสือ และบทความวิชาการประเภทอื่นๆ
2. เพื่อเป็นสื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงวิชาการของนักวิจัยและนักวิชาการทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ
3. เพื่อเป็นวารสารเสนอองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนามนุษย์ตามหลักการศึกษาศาสนาและศาสตร์ต่างๆ
4. เพื่อพัฒนาวารสารให้เป็นที่ไปตามเกณฑ์มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาและเป็นการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลงานการวิจัยและบทความทางวิชาการทางพระพุทธศาสนาและศาสนาต่างๆ รวมทั้งปรัชญาให้เป็นที่ไปตามเกณฑ์มาตรฐาน TCI

เจ้าของ

ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม (RESEARCH CENTER FOR DHAMMSUKSA PHRAPARIYATTIDHAMMA OF WATAWUTWIKASITARAM SCHOOL) ฤๅณิคุณแม่ชาลั้ง ห้อง 305 เลขที่ 137 วัดอาวุธวิกสิตาราม ถนนจรัญสนิทวงศ์ 71 บางพลัด กรุงเทพฯ 10700 โทร 0860864258

ข • วารสารปารมิตา ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2566)

ที่ปรึกษา

พระธรรมวชิรสุธี	เจ้าอาวาส/เจ้าสำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม
พระราชติลก, ดร.	ประธานกรรมการบริหารการศึกษา
พระศรีวินยาภรณ์, ดร.	เจ้าคณะแขวงบางพลัด
พระมหาพรภวิทย์ จิรวชิโช	อาจารย์ใหญ่สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม
ผศ.ดร.เนตร หงษ์ไกรเลิศ	มหาวิทยาลัยสยาม
นาวาเอก ดร.นพดล บงกชกาญจน์	กองการบินทหารเรือ
ดร.วิลาสินี วัฒนมงคล	ผู้พิพากษาสมทบ ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรสงคราม

บรรณาธิการวารสาร

พระมหามหามวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผศ.ดร.

กองบรรณาธิการวารสาร

พระบุญฤทธิ์ อภิปัญญา	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.มนัสวี ศรีนนท์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.ธเนศ เกษศิลป์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.สุณี เวชประสิทธิ์	มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช
พ.ต.ท.หญิง ดร.ปิยะนุช ศรีสรานุกรม	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
นายครรชิต มีชอง	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

พระมหาบุญศรี ญาณวุฒโต, ผศ.ดร.	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระครูวินัยสุขุม สุขวฑฒโก, ผศ.	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ.วิรัตน์ กางทอง	นักวิชาการ มูลนิธิหลวงตาน้อย
รศ.ศรชัย ท้าวมิตร	นักวิชาการ มูลนิธิหลวงตาน้อย
ดร.ชวลิต ไหลรินทร์	นักวิชาการ มูลนิธิหลวงตาน้อย
ผศ.ดร.ณัฐพงษ์ มะลิซ้อน	วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รศ.ดร.กฤต ศรียะอาจ	คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.พูนศักดิ์ กมล	วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สุกิจ ชัยมุสิก	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.กฤตสุขิน พลเสน	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.ประเวศ วัฒนาแก้ว	คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
นาวาเอก ดร.นพดล บงกชกาญจน์	กองการบินทหารเรือ
ดร.กำธร เพี้ยเอี้ย	นักวิชาการอิสระ

ฝ่ายจัดรูปเล่ม/สมาชิกวารสาร

ดร.มนัสวี ศรีนนท์ นายสุขชาน มั๊กสัน นายอริย์ชัย เลิศอมรไชยกิจ นางสาวพรทิพย์ พุทธิกิตติวงศ์

พิมพ์ที่

จี คลาส (G CLASS) เลขที่ 26/19 ศาลายา พุทธมณฑล นครปฐม 73170

โทร 028892223 โทรสาร 028893204 อีเมลล์ g_class@hotmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารปารมิตาในปี พ.ศ. 2566 นี้ นับว่าเป็นปีที่ 5 กองบรรณาธิการได้บริหารจัดการวารสารให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน TCI อย่างเช่นที่เคยจัดทำมาตลอด โดยในปีนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินผลงานวิชาการทุกเรื่องได้ดำเนินการอย่างเข้มข้น เพื่อเป็นความเป็นมาตรฐานทางวิชาการ ทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

สำหรับวารสารปารมิตาฉบับที่ 1 ในปีนี้ ทางกองบรรณาธิการได้รับความไว้วางใจจากนักวิชาการจากหน่วยงานต่างๆ สนใจนำผลงานวิชาการที่มีคุณภาพและคุณค่ามาตีพิมพ์เผยแพร่ดังนี้

1. การพัฒนาระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญญา 3 สำหรับโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง : กรณีศึกษาโรงเรียนสุวรรณวิจิตรวิทยา ตำบลก้งแอน อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ (A Three Wisdoms-Based Economics Teaching System for Upper Secondary School Students in Lower Northeast of Thailand: A Case Study of Suwanvijitwitthaya School Kang Aen Sub-District Prasat District Surin Province) โดย พระยุงชยานนโท (ชวน) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สรุปว่า 1. องค์ประกอบเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญญา 3 มี 5 ส่วนซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักในการพัฒนาระบบการสอน ได้แก่ (1) ตัวควบคุม (Control) (2) ปัจจัยนำเข้า (Input) (3) กระบวนการ (Process) (4) ผลลัพธ์ (Output) (5) ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) 2. การพัฒนาระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญญา 3 มีขั้นตอนดังนี้ คือ ศึกษาองค์ความรู้ด้านระบบ 5 ส่วน ได้แก่ (1) ตัวควบคุม (Control) (2) ปัจจัยนำเข้า (Input) (3) กระบวนการ (Process) (4) ผลลัพธ์ (Output) (5) ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) กำหนดเนื้อหาวิชา พัฒนาวิธีสอนตามหลักปัญญา 3 คือ (1) สุตมยปัญญา ชั้นแสวงหาความรู้ (Seek Knowledge) (2) จินตามยปัญญา ชั้นการคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) (3) ภาวนามยปัญญา ชั้นลงมือปฏิบัติ (Practical Steps) 3. การทดสอบประสิทธิภาพรับรองระบบ ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยก่อนเรียน = 13.80 หลังเรียน = 27.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนเรียน = 3.089 หลังเรียน = 1.756 ผลทดสอบค่า t - test ก่อนเรียนและหลังเรียน -30.454 ค่าระดับทางสถิติที่ .000 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ผลการประเมินความพึงพอใจ อยู่ในระดับ ดีมาก โดยได้ค่าเฉลี่ย 4.77 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.03 และผลการประเมินรับรองระบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 ท่าน พบว่า การประเมินได้ค่าเฉลี่ย 4.69 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.03 ผลโดยรวม ระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญญา 3 ที่พัฒนาขึ้นนี้ได้รับเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับ ดีมาก

2. การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาอิงนิทานชาดกในวิชาพระพุทธศาสนาเรื่องเบญจศีลสำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดจันทรสโมสร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร (A Cataka-Based Social Studies Instructional Systems in Buddhist Course on the Five Precept for Primary Students in Bangkok Metropolitan School : A Case Study

Wat Chansamosorn Dudit Bangkok) โดย พระมหาสมควร สุวณฺโณ (คัมสุวรรณ) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สรุปว่า การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีลสำหรับ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 กรุงเทพมหานคร โดยใช้นิทานชาดก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา จำนวน 5 แผนการสอน ดังนี้ แผนการสอนที่ 1. ศีลข้อที่ 1 นิทานชาดกเรื่อง ปลาอานนท์ราชามหาสมุทร ใช้เวลาเรียน 3 ชั่วโมง พบว่าระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 49.600 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.1 แผนการสอนที่ 2. ศีลข้อที่ 2 นิทานชาดกเรื่อง ดาบสจอมคดโกง ใช้เวลาเรียน 3 ชั่วโมง พบว่าระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 49.63 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 3.87 แผนการสอนที่ 3. ศีลข้อที่ 3 นิทานชาดกเรื่อง มานพหนุ่มช่างทอง ใช้เวลาเรียน 3 ชั่วโมง พบว่า มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 50 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4 แผนการสอนที่ 4. ศีลข้อที่ 4 นิทานชาดกเรื่อง ปลาจอมผัดวันประกันพรุ่ง ใช้เวลาเรียน 3 ชั่วโมง พบว่ามีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 51 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.36 แผนการสอนที่ 5. ศีลข้อที่ 5 นิทานชาดกเรื่อง กำเนิดสุรา ใช้เวลาเรียน 3 ชั่วโมง รวม 15 ชั่วโมง พบว่ามีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 51 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.36

3. การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด กรุงเทพมหานคร (The Development of Buddhist Learning Management System for Basic Education Institute in Bangkok Area) โดย พระมหาสามารถ ฐานิสฺสโร (อาจคงหาญ) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สรุปว่า 1. ระบบการจัดการเรียนรู้ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท สักระยะที่ 6 ระบบ 3หมวด ได้แก่ (1) ระบบการสร้างความสมดุลชีวิต (2) ระบบการเรียนรู้มุ่งพัฒนาทักษะ ทางกาย วาจา และใจ (3) ระบบการเรียนรู้ที่ง่าย สะดวก สบาย และสงบ เหมาะกับคนทุกยุค (4) ระบบการ เรียนรู้ที่สามารถประยุกต์นำไปปฏิบัติได้ (5) ระบบการเรียนรู้เชิงเหตุผลบนความถูกต้อง และ (6) ระบบการ เรียนรู้เพื่อความรู้แจ้งความเป็นจริงและนำไปขยายผลได้ และสามารถสังเคราะห์ระบบข้อที่ 1 กับ 2 เป็นหมวด ศีล สังเคราะห์ระบบข้อที่ 3 กับ 4 เป็นหมวดสมาธิ และสังเคราะห์ระบบข้อที่ 5 กับ 6 เป็นหมวดปัญญา 2. การออกแบบระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกรุงเทพมหานคร มี 5 ขั้นตอน เกิดจากการสังเคราะห์ความต้องการระบบของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียน โดยใช้โปรแกรมประยุกต์ Moodle เป็นเครื่องมือในการนำเข้าสู่ข้อมูลที่เป็นหน่วยการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 และสามารถแสดงผลผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้ผ่านระบบเบราว์เซอร์ และแอปพลิเคชันผ่าน มือถือ เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา 3. ประสิทธิภาพของระบบจัดการเรียนวิชา พระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้จากการประเมิน พบว่า (1) ความ เหมาะสมของหน่วยการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก (2) ความสอดคล้องของระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับมาก (3) ผลการ ประเมินประสิทธิภาพของระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด กรุงเทพมหานคร ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีประสิทธิภาพโดยรวม อยู่ในระดับมาก 4. ผลการ

ทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผลการทดสอบหลังเรียนได้คะแนนร้อยละ 80 จำนวน 18 คน ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และเมื่อนำคะแนนรวมของผลลัพธ์การสอบหลังเรียนของนักเรียน มาคำนวณตามสูตรของ ศ.ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ผลปรากฏว่า มีคะแนนเกินเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานทั้ง 2 ข้อ

4. การจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานี (WELFARE ARRANGEMENT FOR INMATES IN THE UDON THANI CENTRAL PRISON) โดย ศรีนภัสร์ ปะวันนา และ โกศล สอดส่อง
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยพิษณุบัณฑิต สรุปว่า การจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านกีฬาและนันทนาการ รองลงมาคือด้านอนามัย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการศึกษา ผลการเปรียบเทียบระดับการจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานี ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน โดยภาพรวมผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานีที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะทางปรับปรุงสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานี ได้แก่ เรือนจำกลางอุดรธานีควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการสิทธิสวัสดิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิทธิสวัสดิการเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

5. คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี (QUALITY OF WORKING LIFE OF UDON THANI CENTRAL PRISON OFFICIALS) โดย ศภัก โปธิ์เพชรเลียบ และ โกศล สอดส่อง
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยพิษณุบัณฑิต สรุปว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.07$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านจังหวะชีวิต ($\mu = 4.35$) รองลงมา คือ ด้านสิทธิส่วนบุคคล ($\mu = 4.12$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ($\mu = 3.95$) คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี ที่จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาชั้นสูงสุด และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานีที่มีเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาชั้นสูงสุด และระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในการทำงานไม่แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี ได้แก่ ผู้บริหารควรมีการจัดกิจกรรมที่ข้าราชการสามารถร่วมปฏิบัติงานเป็นที่มีการจัดฝึกอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการร่วมกัน

6. คุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี (QUALITY OF SERVICE OF SAM KHOK DISTRICT DAMRONGDHAMA CENTER PATHUM THANI PROVINCE) โดย ธีระพันธ์ สมบูรณ์ และ พิชัยรัฐ หมิ่นด้วง หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยพิษณุบัณฑิต
สรุปว่า คุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการตอบสนองต่อผู้มารับบริการ รองลงมาคือด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคกที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวมและรายด้าน โดยภาพรวมประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา

และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ไม่แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะทางพัฒนาคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก ได้แก่ ควรจัดอบรมเจ้าหน้าที่ ให้ความใส่ใจสอบถามความเดือดร้อนของประชาชนที่มาติดต่อ และติดตามแก้ไขปัญหาให้ประชาชน

7. แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามระเบียบวินัยตามหลักกัลยาณมิตรสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี (Guidelines for Promoting Discipline According to the Kalyanamitta principles for lower Secondary Students of thammawat School khlong luang Wittayakhom, Pathumthani Primary Educational Service area 1) โดย อรรพรรณ เปียประเสริฐ และ พีรวัฒน์ ชัยสุข มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สรุปว่า 1. สภาพความต้องการจำเป็นของการปฏิบัติตามระเบียบวินัย สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความมุ่งมั่น (PNI modified =0.075) ด้านการปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ทางสังคม (PNI modified=0.075) ด้านความพากเพียรไม่รู้ท้อ (PNI modified=0.073) ด้านความอดทน (PNI modified=0.067) ด้านความรับผิดชอบ (PNI modified=0.064) ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง (PNI modified=0.066) 2. ผลการศึกษาวិธีการการจัดการปฏิบัติตามระเบียบวินัยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานีโดยการสัมภาษณ์ พบว่า ด้านความมุ่งมั่นนักเรียนตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จและนักเรียนตั้งใจอ่านหนังสือก่อนสอบด้วยความทุ่มเท นำหลักธรรมภาวนีโย จะทำให้เกิดความสำเร็จจากความมุ่งมั่น จึงทำให้งานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จล่วงไปได้ รวดมาด้านการปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ทางสังคมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและรักษาสาธารณะสมบัติ ให้ยึดหลักธรรมหลักธรรมปิโย ในฐานะเป็นที่สบายใจและสนิทสนม และด้านความพากเพียรไม่รู้ท้อนักเรียนไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการเรียนมีการบูรณาการหลักกัลยาณมิตรภาวนีโย หรือน่ายกย่อง สร้างความรู้และภูมิปัญญาแท้จริง ทั้งเป็นผู้ฝึกอบรมและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ และถึงแม้งานที่นักเรียนได้รับมอบหมายจาก พ่อ แม่ ผู้ปกครองนั้นเป็นงานที่ต้องใช้เวลา นาน นักเรียนก็จะ อดทน และพากเพียรในการทำงานนั้นๆ เหมาะสมกับหลักกัลยาณมิตร วจนกขโม คือ พร้อมทั้งจะรับฟังคำปรึกษาซักถามคำแนะนำ วิพากษ์วิจารณ์ อดทน ฟังได้ไม่เบื้อ ไม่ฉุนเฉียว 3. แนวทางการปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคมจังหวัด พบว่าด้านความมุ่งมั่นใช้หลักธรรมกัลยาณมิตรธรรมภาวนีโย (นำเจริญใจ) หรือน่ายกย่อง ด้านการปฏิบัติตาม โดยยึดหลักกวดตา จ (รู้จักพูดให้ได้ผล) ด้านความพากเพียรโดยยึดหลักกวดจกขโม (อดทนต่อถ้อยคำ) ด้านความอดทนโดยยึดหลักธรรมวจนกขโม (อดทนต่อถ้อยคำ) ความรับผิดชอบใช้หลักธรรมครุ (นำเคารพ) ด้วยองค์ความรู้

8. แนวทางการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาศรีปทุมธานี เขต 1 (Guidelines for the Management of transparency in Accordance with the principles of Sucarita of Opportunity Expansion Schools under the Office of Pathum thani Primary Educational Service area 1) โดย นฤมล

ทุมมี และ พีรวัฒน์ ชัยสุข ครุศาสตร์มหาบัณฑิต (พุทธบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สรุปว่า 1. สภาพความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1. ด้านพร้อมรับการตรวจสอบจากทุกหน่วยงาน (PNI modified=0.057) 2. ด้านมีความรับผิดชอบตรงไปตรงมา (PNI modified=0.051) 3. ด้านการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงาน (PNI modified =0.038) 2. ผลการศึกษาวิธีการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาส จากผลการสัมภาษณ์วิธีการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 พบว่า ด้านพร้อมรับการตรวจสอบจากทุกหน่วยงานควรมีแผนกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ด้านมีความรับผิดชอบตรงไปตรงมาควรตั้งเป้าหมายในการทำงานแบ่งหน้าที่ชัดเจน ด้านการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานจะต้องดำเนินการตามมาตรการส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสภายในหน่วยงานพบว่าหากใช้หลักสุจริต 3 มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานทั้ง 3 ด้านก็จะนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย ที่วางไว้ 3. แนวทางการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาส ด้านพร้อมรับการตรวจสอบจากทุกหน่วยงาน ด้านมีความรับผิดชอบตรงไปตรงมา ด้านการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงาน โดยใช้หลักสุจริต 3 ตามองค์ความรู้

9. **แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 (Guidelines for Learning Management According to the tisikkha Principles in the New normal of Opportunity Expansion Schools under the office of Pathumthani Primary Educational Service area 1)** โดย สุจิน ยอดมหารรรณ และ พีรวัฒน์ ชัยสุข ครุศาสตร์มหาบัณฑิต (พุทธบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สรุปว่า 1. สภาพความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุดเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ (PNI modified=0.074) ด้านสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ (PNI modified =0.060) ด้านเนื้อหาวิชา (PNI modified=0.056) ด้านครูผู้สอน (PNI modified=0.045) ด้านผู้เรียน (PNI modified=0.039) 2. ผลการศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่าด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ควรนำหลักไตรสิกขาในด้านศีลมาเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ รองมาด้านสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ควรนำหลักไตรสิกขาในด้านสมาธิมาเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ และด้านเนื้อหาวิชาควรนำหลักไตรสิกขาในด้านปัญญามาเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 3. **แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ควรจัดตามองค์ความรู้**

10. **การเสริมสร้างความรับผิดชอบทางสังคมของนักศึกษาค้าประเวณีแอบแฝง (Enhancing the social responsibility of students who work at night)** โดย ปัทมา สารสุข คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร สรุปว่า บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรับผิดชอบทางสังคมของนักศึกษาค้าประเวณีแอบแฝง ในการศึกษาครั้งนี้ได้จากการวิเคราะห์และทบทวนวรรณกรรมเพื่อนำเสนอแนวทางการเสริมสร้างความรับผิดชอบทางสังคมของนักศึกษาค้าประเวณีแอบแฝง โดยทำความเข้าใจถึง

ช • วารสารปารมิตา ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2566)

ลักษณะการดำรงชีวิตและการเข้าสู่การค้าประเวณีแบบแฝงของนักศึกษา ซึ่งเป็นการขายบริการทางเพศรูปแบบหนึ่ง โดยกระทำการค้าประเวณีแบบแฝงในคราบนักศึกษาด้วยความสมัครใจ เพราะรายได้ที่หาได้ง่ายโดยไม่ต้องใช้เวลานาน นอกจากนี้นักศึกษาบางคนมีการพัฒนาตนเองเป็นนายหน้าชักจูงเพื่อนหรือคนรู้จักเข้าสู่กระบวนการค้าประเวณีต่อไป แต่ในท้ายที่สุดแล้วนักศึกษาที่การค้าประเวณีแบบแฝงก็เห็นตรงกันว่าการค้าประเวณีเป็นการลดคุณค่าของตัวเองลงไป ไม่คุ้มค่าอะไร นอกจากนี้ยังมีความเสี่ยงจากการติดโรคและถูกทำร้ายจากผู้ให้บริการอีกด้วย เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความรับผิดชอบทางสังคมของนักศึกษาค้าประเวณีแบบแฝง

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทบรรณาธิการ	ค
สารบัญ	ฦ
การพัฒนากระบวนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญญา 3 สำหรับโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง : กรณีศึกษาโรงเรียนสุวรรณวิจิตรวิทยา ตำบลก้งแอน อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ (A Three Wisdoms-Based Economics Teaching System for Upper Secondary School Students in Lower Northeast of Thailand : A Case Study of Suwanvijitwittaya School Kang Aen Sub-District Prasat District Surin Province) พระยุง ชยานนโท (ชวน)	1
การพัฒนากระบวนการสอนสังคมศึกษาอิงนิทานชาดกในวิชาพระพุทธศาสนาเรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดจันทรมโสทร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร (A Cataka-Based Social Studies Instructional Systems in Buddhist Course on the Five Precept for Primary Students in Bangkok Metropolitan School : A Case Study Wat Chansamosorn Dudit Bangkok) พระมหาสมควร สุวณโณ (คัมสุวรรณ)	13
การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร (The Development of Buddhist Learning Management System for Basic Education Institute in Bangkok Area) พระมหาสามารถ ฐานิสโร (อาจคงหาญ)	29
การจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานี (WELFARE ARRANGEMENT FOR INMATES IN THE UDON THANI CENTRAL PRISON) ศรินภัทร์ ปะวันนา และ โกศล สอดส่อง	41
คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี (QUALITY OF WORKING LIFE OF UDON THANI CENTRAL PRISON OFFICIALS) ศรัค โปธิเพชรเลียบ และ โกศล สอดส่อง	53

คุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี (QUALITY OF SERVICE OF SAM KHOK DISTRICT DAMRONGDHAMA CENTER PATHUM THANI PROVINCE) ธีระพันธ์ สมบูรณ์ และ พิชัยรัฐ หมั่นด้วง	69
แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามระเบียบวินัยตามหลักกัลยาณมิตร สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี (Guidelines for Promoting Discipline According to the Kalyanamitta principles for lower Secondary Students of thammasat School khlong luang Wittayakhom, Pathumthani Primary Educational Service area 1) อรรรรณ เปียประเสริฐ และ พีรวัฒน์ ชัยสุข	82
แนวทางการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 (Guidelines for the Management of transparency in Accordance with the principles of Sucarita of Opportunity Expansion Schools under the Office of Pathum thani Primary Educational Service area 1) นฤมล ทুমี่ และ พีรวัฒน์ ชัยสุข	102
แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 (Guidelines for Learning Management According to the tisikkha Principles in the New normal of Opportunity Expansion Schools under the office of Pathumthani Primary Educational Service area 1) สุจิน ยอดมหาวรรณ และ พีรวัฒน์ ชัยสุข	118
การเสริมสร้างความรับผิดชอบทางสังคมของนักศึกษาค้าประเวณีแอบแฝง (Enhancing the social responsibility of students who work at night) ปัทมา สารสุข	137
จริยธรรมการตีพิมพ์บทความในวารสารปารมิตา ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม	148
การเตรียมต้นฉบับเพื่อการเสนอจัดพิมพ์ในวารสารปารมิตา ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม	150

การพัฒนาระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญญา 3
สำหรับโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
: กรณีศึกษา โรงเรียนสุวรรณวิจิตรวิทยา ตำบลก้งแอน อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์
A Three Wisdoms-Based Economics Teaching System for Upper Secondary
School Students in Lower Northeast of Thailand: A Case Study of
Suwanvijitwittaya School Kang Aen Sub-District Prasat District Surin Province

พระยุง ชยานนโท (ชวน)

Phra Nhoung Jayānando (Chhoun)

นิสิตหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Ed.D. Student, Doctor of Education in Teaching Social Studies

Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: prayung51@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 28 มิถุนายน 2566

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 29 มิถุนายน 2566

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 29 มิถุนายน 2566

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบพัฒนา (Research and Development) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ (1) ศึกษาองค์ประกอบเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญญา 3 (2) พัฒนาระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญญา 3 (3) ทดสอบประสิทธิภาพรับรองระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญญา 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสุวรรณวิจิตรวิทยา ตำบลก้งแอน อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 30 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญญา 3 มี 5 ส่วนซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักในการพัฒนาระบบการสอน ได้แก่ (1) ตัวควบคุม (Control) (2) ปัจจัยนำเข้า (Input) (3) กระบวนการ (Process) (4) ผลลัพธ์ (Output) (5) ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) 2. การพัฒนาระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญญา 3 มีขั้นตอนดังนี้ คือ ศึกษาองค์ความรู้ด้านระบบ 5 ส่วน ได้แก่ (1) ตัวควบคุม (Control) (2) ปัจจัยนำเข้า (Input) (3) กระบวนการ (Process) (4) ผลลัพธ์ (Output) (5) ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) กำหนดเนื้อหาวิชา พัฒนาวิธีสอนตามหลักปัญญา 3 คือ (1) สุตมยปัญญา ชั้นแสวงหาความรู้ (Seek Knowledge) (2) จินตามยปัญญา ชั้นการคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) (3) ภาวนามยปัญญา ชั้นลงมือปฏิบัติ (Practical Steps) 3. การทดสอบประสิทธิภาพรับรองระบบ

ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยก่อนเรียน = 13.80 หลังเรียน = 27.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนเรียน = 3.089 หลังเรียน = 1.756 ผลทดสอบค่า t - test ก่อนเรียนและหลังเรียน -30.454 ค่าระดับทางสถิติที่ .000 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ผลการประเมินความพึงพอใจ อยู่ในระดับ ดีมาก โดยได้ค่าเฉลี่ย 4.77 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.03 และผลการประเมินรับรองระบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 ท่าน พบว่า การประเมินได้ค่าเฉลี่ย 4.69 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.03 ผลโดยรวม ระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ ตามหลักปัญญา 3 ที่พัฒนาขึ้นนี้ได้รับเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับ ดีมาก

คำสำคัญ: การพัฒนาระบบการสอน, วิชาเศรษฐศาสตร์, หลักปัญญา 3

ABSTRACT

This research untried for Research and Development by the objectives were for (1) To study components related to the development of an economics teaching system based on the Three Wisdoms (2) Develop an economics teaching system based on the Three Wisdoms (3) Efficiency test to certify the economics teaching system based on the Three Wisdoms. The example groups for this research were the 5th of secondary students of Suwanvijitwitthaya School Kang Aen Sub-District Prasat District Surin Province, number 30 persons.

The result had found that: 1. Components related to the development of the teaching system in economics according to the Three Wisdoms, there are 5 parts which are the main components in the development of the teaching system, namely: (1) Control (2) Input (3) Process (4) Output (5) Feedback. 2. The development of an economics teaching system based on the Three Wisdoms has the following steps: Studying the knowledge of the system in 5 parts: (1) Control (2) Input (3) Process (4) Output (5) Feedback. Set course content. Develop teaching methods according to the Three Wisdoms, namely (1) Sutamayapanya, the Seek Knowledge Steps, (2) Jintamayapanya, the Analytical Thinking Steps, (3) Bavanamayapanya, Practical Steps. 3. System Certification Efficiency Test which learning achievement Pre-test = 13.80 Post-test = 27.53 Standard deviation pre- learning = 3.089 Post-learning = 1.756. The t-test results before and after learning -30.454, statistical level at .000. Post-learning achievement was higher than before. The results of the satisfaction assessment were at a very good level with an average of 4.77, standard deviation 0.03, and the results of the system certification by 9 experts found that the assessment had an average of 4.69, Standard deviation 0.03. Overall result of economics teaching system based on the Three Wisdoms received the evaluation criteria at a very good level.

Keywords: Teaching System Development, Economics, The Three Wisdoms

1. บทนำ

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 มุ่งเน้นเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยผู้เรียนตามพระราชบัญญัติจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้พื้นฐาน ต้องมีทักษะทางด้านการคิดและการสื่อสารรวมถึงทักษะการจัดการสารสนเทศและความสามารถในการเรียนรู้ต่างๆ ผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่ ในการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์นั้น ต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ผู้สอนควรจัดการเรียนรู้ที่มีรูปแบบวิธีการสอนและเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย อีกทั้งต้องให้ผู้เรียนได้คิดและได้ปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ได้รับแล้วสามารถนำไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นเพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการใช้ชีวิตจึงจำเป็นต้องปรับรูปแบบการเรียนการสอนโดยไม่ใช่แค่เป็นการปฏิรูปเพียงครั้งคราว แต่เป็นการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเรื่อย ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของเยาวชน สังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ที่ดีย่อมสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตามวัตถุประสงค์ ผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หากสอนอย่างมีหลักการมีความรู้และมีทักษะด้วยแล้วจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความหมายและมีคุณค่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบुकปัจจุบันนี้กระบวนการเรียนรู้มีได้จำกัดไว้เพียงในห้องเรียนเท่านั้น ดังนั้นการจัดการเรียนรู้หรือที่เรียกกันว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องเรียนรู้ให้เข้าใจและนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามบริบทต่างๆ การจัดการเรียนรู้ไม่ใช่เพียงแค่การถ่ายทอดเนื้อหาโดยใช้วิธีการบอกให้จดจำหรือนำไปท่องจำไว้เพื่อสอบเท่านั้น แต่การจัดการเรียนรู้เป็นศาสตร์อย่างหนึ่งซึ่งมีความหมายที่ลึกซึ้งกว่านั้น กล่าวคือวิธีการใดก็ตามที่ผู้สอนนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้เรียกว่าการจัดการเรียนรู้ทั้งสิ้น

จากแนวคิดดังได้กล่าวมาหลักปัญหาทั้ง 3 ประการ จึงเป็นวิธีการที่ควรนำมาสร้างเป็นระบบการสอน เมื่อกล่าวถึงคำว่า ระบบการเรียนการสอนนั้นเป็นการนำเอาวิธีการของระบบหรือการจัดระบบมาใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลที่ป้อน (Input) กระบวนการ (Process) และมีผลผลิต (Output) ระบบการสอนจะมืองค์ประกอบย่อยๆ อาทิ เช่น ระบบครูผู้สอน ระบบนักเรียน ระบบสื่อการสอน ระบบการเลือกและใช้สื่อการสอน หรือแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งหน่วยย่อยๆ เหล่านี้สามารถทำงานในหน้าที่ของตนอย่างมีอิสระแต่หากจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงภายในหน่วยย่อยๆ ต่างๆ ก็ส่งผลกระทบต่อถึงหน่วยย่อยอื่นๆ ด้วย สอดคล้องกับหลักปัญหา 3 ประการ ที่ควรนำมาพัฒนาเป็นระบบการเรียนการสอนเป็นวิธีการที่มีขั้นตอนชัดเจนสะดวกต่อการนำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นลำดับขั้นตอน คือ (1) สุตมยปัญญา ขั้นแสวงหาความรู้ (Seek Knowledge) (2) จินตามยปัญญา ขั้นการคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) (3) ภาวนามยปัญญา ขั้นลงมือปฏิบัติ (Practical Steps)

การนำหลักปัญหา 3 ประการ มาพัฒนาเป็นระบบการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนเพราะมีคาดหวังว่าหลังจากผู้เรียนได้เรียนรู้จากระบบการเรียนการสอนตามหลักปัญหา 3 แล้วจะเป็นคนที่สามารถเลือกเฟ้นเนื้อหาที่ดี ทรงจำแม่บทหรือทฤษฎีต่างๆ ได้ แล้วส่งผลให้ผู้เรียนสามารถคิดแยกแยะได้อย่างละเอียดอ่อน เห็นคุณเห็นโทษของเหตุการณ์ต่างๆ แล้วเลือกแนวทางในการใช้ชีวิตที่เหมาะสมกับสภาวะการณ์นั้นๆ ได้ นอกจากนี้ องค์

ธรรมตามหลักปัญญา 3 เป็นทางเลือกสำหรับผู้เรียนที่ต้องการเรียนรู้อย่างมีหลักเกณฑ์ชัดเจน ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตัวเองและผู้อื่นในภายภาคหน้า สอดรับกับนโยบายการศึกษาในยุค 4.0 ที่ว่า นักเรียนในยุคการศึกษา 4.0 จะเป็นบุคลากรของประเทศที่มีศักยภาพเพียงพอในการสร้างนวัตกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นผู้มีความสามารถด้านการคิด ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) เป็นการคิดในการแยกแยะข้อมูล ทั้งที่เป็นข้อเท็จจริงและความคิดเห็นออกเป็นส่วนย่อยๆ และมีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของข้อมูลเหล่านั้น เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการคิดระดับอื่นๆ หรือทำให้เกิดความเข้าใจเหตุการณ์ในแง่มุมต่างๆ ได้ชัดเจนขึ้น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) เป็นการคิดที่ให้ระบุประเด็นปัญหา ประมวลข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากการคิดทางกว้าง คิดทางลึกซึ้ง คิดอย่างละเอียด และคิดในระยะไกล วิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาทางเลือกโดยพิจารณาข้อมูล โดยใช้หลักเหตุผลและระบุทางเลือกที่หลากหลาย ลงความเห็น ตัดสินใจ ทำนายอนาคต โดยการประเมินทางเลือกและใช้เหตุผล การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาหรือนำไปทำประโยชน์ในงานด้านต่างๆ ได้โดยการสร้างผลงานขึ้นมา

จากแนวคิดทฤษฎีและเหตุผลดังกล่าว จึงสนใจพัฒนาระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญญา 3 สำหรับโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง : กรณีศึกษา โรงเรียนสุวรรณวิจิตรวิทยา ตำบลก้งแอน อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ เพื่อให้ได้ระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญญา 3 ที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาเศรษฐศาสตร์ได้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญญา 3 สำหรับโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง : กรณีศึกษา โรงเรียนสุวรรณวิจิตรวิทยา ตำบลก้งแอน อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์

2. เพื่อพัฒนาระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญญา 3 สำหรับโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง : กรณีศึกษา โรงเรียนสุวรรณวิจิตรวิทยา ตำบลก้งแอน อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์

3. เพื่อทดสอบประสิทธิภาพรับรองระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญญา 3 สำหรับโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง : กรณีศึกษา โรงเรียนสุวรรณวิจิตรวิทยา ตำบลก้งแอน อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์

3. ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งหมด จำนวน 200 คน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2565 โรงเรียนสุวรรณวิจิตรวิทยา ตำบลก้งแอน อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ระบบเศรษฐกิจกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และนำมาพัฒนาระบบการสอนตามหลักปัญญา 3 ได้แก่ 1) สุตมยปัญญา ชั้นแสวงหาความรู้ (Seek Knowledge) 2) จินตามยปัญญา ชั้นการคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) 3) ภาวนามยปัญญา ชั้นลงมือ

ปฏิบัติ (Practical Steps) อันเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ห้อง 5/1 โรงเรียนสุวรรณวิจิตรวิทยา ตำบลก้งแอน อำเภอบราสาท จังหวัด สุรินทร์

3. ขอบเขตด้านสถานที่ ได้แก่ โรงเรียนสุวรรณวิจิตรวิทยา ตำบลก้งแอน อำเภอบราสาท จังหวัด สุรินทร์

4. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งหมด จำนวน 200 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในปี การศึกษา 2565 โรงเรียนสุวรรณวิจิตรวิทยา ตำบลก้งแอน อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำนวนนักเรียน ทั้งหมดแบ่งเป็นชั้นเรียนได้ดังนี้ คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 40 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 40 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 จำนวน 30 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 จำนวน 30 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 จำนวน 30 คน และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 จำนวน 30 คน

2. ประชากรตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ห้อง 5/1 โรงเรียนสุวรรณวิจิตรวิทยา ตำบล ก้งแอน อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ จำนวนทั้งหมด 30 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญญา 3 สำหรับโรงเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนปลายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง : กรณีศึกษา โรงเรียนสุวรรณวิจิตรวิทยา ตำบลก้ง แอน อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้วางแผนดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของระบบการสอนสังคมศึกษา โดยการลงพื้นที่สำรวจสภาพปัญหาและประเมินความต้องการด้านระบบการสอนจากกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้องกับ การวิจัย แล้ววิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการด้านระบบการสอน เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนา ระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญญา 3

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) ขั้นพัฒนาระบบการเรียนการสอน โดยการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และพัฒนาระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญญา 3 แล้วกำหนดแนวทางการนำ ระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญญา 3 ที่ได้พัฒนาขึ้นมาไปใช้จริง

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R2) การทดลองใช้ระบบการเรียนการสอน โดยเริ่มจาก การพัฒนาเครื่องมือวิจัยเพื่อใช้กับระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญญา 3 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ วิจัยโดยการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเครื่องมือวิจัยและระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญญา 3 ที่ได้พัฒนาขึ้นมาไปทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (D2) ระบบการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญญา 3 จากการ ประเมินประสิทธิภาพและรับรองระบบ ด้วยการนำเสนอผลการทดลองใช้ระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตาม

หลักปัญหา 3 ต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วทำการประเมินประสิทธิภาพและรับรองระบบโดยผู้เชี่ยวชาญจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

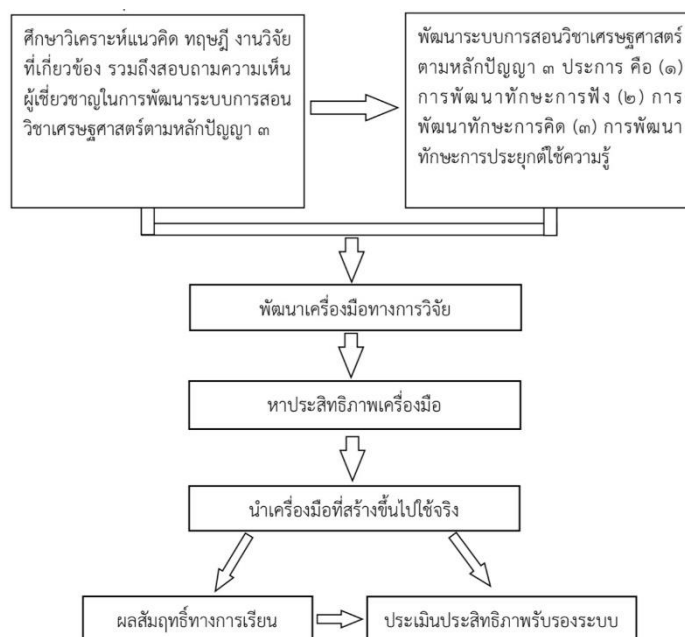
6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่

- 1) แบบสอบถามเพื่อสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการด้านระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญหา 3
- 2) แบบสัมภาษณ์ด้านสภาพปัญหาและความต้องการระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญหา 3
- 3) คู่มือระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญหา 3
- 4) แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักปัญหา 3 คือ ขั้นที่ 1 สุตมยปัญญา ขั้นแสวงหาความรู้ (Seek Knowledge) ขั้นที่ 2 จินตามยปัญญา ขั้นการคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) และ ขั้นที่ 3 ภาวนามยปัญญา ขั้นลงมือปฏิบัติ (Practical Steps)
- 5) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน – หลังเรียน แบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ
- 6) แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 7) แบบสัมภาษณ์เพิ่มเติมเพื่อใช้ในการวิจัย
- 8) แบบประเมินรับรองระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญหา 3

7. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าทบทวนเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการพัฒนาระบบการสอนโดยประยุกต์หลักธรรมปัญหา 3 เพื่อให้การดำเนินงานวิจัยเป็นไปด้วยความราบรื่นและบรรลุผลตามที่ได้วางแผนไว้ นั้น ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) เพื่อใช้ในการดำเนินงานวิจัยไว้ ดังนี้

8. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญญา 3 สำหรับโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง : กรณีศึกษา โรงเรียนสุวรรณวิจิตรวิทยา ตำบลก้งแอน อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยขอสรุปผลของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญญา 3 สำหรับโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง : กรณีศึกษา โรงเรียนสุวรรณวิจิตรวิทยา ตำบลก้งแอน อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ พบว่า การศึกษาแนวทางเพื่อพัฒนาระบบการสอนนั้นมียุคประกอบต่างๆ หลายอย่างเริ่มตั้งแต่การศึกษาสำรวจสภาพปัญหาในพื้นที่ที่จะดำเนินการวิจัยว่ามีสภาพปัญหาด้านไหนบ้างที่จะต้องมีการแก้ไข ศึกษาด้านความต้องการเรื่องระบบการสอนที่มีประสิทธิภาพที่สามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาตามวัตถุประสงค์ของผู้สอน โดยการศึกษาด้านสภาพปัญหาและความต้องการด้านระบบการสอนนั้นจะศึกษาจากการสอบถามและสัมภาษณ์ครูผู้สอนในรายวิชาเศรษฐศาสตร์และสายวิชาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการวิจัย เมื่อได้ทราบเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการด้านระบบการสอนแล้วจึงทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการสอนจากแนวคิด ทฤษฎีต่างๆ แล้วนำมาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสอดคล้องของขั้นตอนวิธีการ และองค์ประกอบที่เข้ากันได้ เมื่อทำการศึกษาองค์ประกอบดังกล่าวแล้วเห็นว่าแนวทางการพัฒนาระบบการมีองค์ประกอบ 5 ส่วน ได้แก่ (1) ตัวควบคุม (Control) (2) ปัจจัยนำเข้า (Input) (3) กระบวนการ (Process) (4) ผลลัพธ์ (Output) (5) ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

2. ผลการพัฒนาระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญญา 3 สำหรับโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง : กรณีศึกษา โรงเรียนสุวรรณวิจิตรวิทยา ตำบลก้งแอน อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ก่อนการพัฒนาระบบการสอนขั้นนั้นต้องกำหนดเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ต้องใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนว่า เนื้อหานั้นควรครอบคลุมอยู่ในระดับใด เหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่ โดยเนื้อหาที่ได้กำหนดขึ้นมานั้นแบ่งได้เป็นหัวข้อได้ดังนี้ คือ (1) การพัฒนาเศรษฐกิจไทย (2) ปัญหาการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (3) การพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (4) ระบบสหกรณ์กับการพัฒนาประเทศไทย (5) การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

เมื่อศึกษาด้านเนื้อหาที่ต้องสอนแล้วจึงกำหนดขั้นตอนการพัฒนาระบบดังนี้

1. องค์ประกอบที่ 1.0 ตัวควบคุม (Control)

- 1.1 สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ คือ บริบทที่มีผลต่อการเรียนการสอน
- 1.2 หลักการและเหตุผลของระบบ คือ การมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 1.3 วัตถุประสงค์ของระบบ คือ เพื่อช่วยสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 1.4 ผู้ใช้ระบบ คือ บุคคลที่นำระบบไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน

2. องค์ประกอบที่ 2.0 ปัจจัยนำเข้า (Input)

2.1 สภาพปัญหาความและความต้องการในการพัฒนาระบบ หมายถึง สภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้นและความต้องการในการพัฒนาระบบการสอน

2.2 หลักสูตรและเนื้อหา หมายถึง ข้อกำหนดและเนื้อหาที่ใช้จัดการเรียนการสอน

2.3 วัตถุประสงค์ของระบบ หมายถึง พัฒนาความสามารถของผู้เรียน

2.4 ผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอนหรืออาจารย์ที่มีความรู้ความเข้าใจในการสอน

2.5 ผู้เรียน หมายถึง นักเรียนผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.6 แหล่งเรียนรู้ หมายถึง เนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.7 แผนการสอน หมายถึง ตัวแทนของระบบการสอนในการนำไปใช้งาน

3. องค์ประกอบที่ 3.0 กระบวนการ (Process)

3.1 ขั้นตอนการเตรียมการสอน

1) กำหนดเป้าหมายของการสอน

(1) เป้าหมายด้านความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน

(2) เป้าหมายด้านผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ความก้าวหน้าด้านความรู้ของผู้เรียน

2) วิเคราะห์

(1) วิเคราะห์ผู้เรียน เป็นการวิเคราะห์เพื่อหาลักษณะพฤติกรรมธรรมชาติของผู้เรียน

(2) วิเคราะห์เนื้อหา เป็นการวิเคราะห์เพื่อหารูปแบบเนื้อหาสาระที่เหมาะสม

(3) วิเคราะห์ประสบการณ์ เป็นการวิเคราะห์ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

3) กำหนดประสบการณ์ที่คาดหวัง

(1) กำหนดประสบการณ์หลัก ความคาดหวังกับผู้เรียนหลังจากเรียนด้วยระบบ

(2) กำหนดประสบการณ์รอง ความคาดหวังรองลงมาจากประสบการณ์หลัก

(3) กำหนดภารกิจ เป็นการกำหนดรูปแบบลักษณะกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน

(4) กำหนดงาน เป็นการกำหนดกิจกรรมแยกย่อยจากภารกิจการสอน

4) พัฒนาเนื้อหาสาระ

(1) เนื้อหาสาระหลัก เป็นการเรียบเรียงเนื้อหาหลักในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

(2) เนื้อหาสาระเสริม เป็นการจัดเรียงเนื้อหาเพิ่มเติม

5) จัดเตรียมสื่อ แหล่งความรู้ และสิ่งอำนวยความสะดวก

(1) จัดเตรียมสื่อ เป็นการจัดเตรียมสื่อประกอบการเผชิญประสบการณ์

(2) จัดเตรียมแหล่งความรู้ เป็นการจัดหาแหล่งความรู้เพื่อมาเสริมความรู้

(3) จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นการจัดเตรียมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

6) จัดเตรียมสถานการณ์หรือบริบทสำหรับการเรียนการสอน

(1) สถานการณ์จริง หรือบริบทในการจัดการเรียนการสอน เป็นการเตรียมความพร้อมของ

บริบทและสถานการณ์ในสถานการณ์หรือสถานที่จริงก่อนเข้าเรียน

(2) สถานการณ์จำลองและบริบทการเรียนการสอน เป็นการเตรียมความพร้อมของบริบท และสถานการณ์ที่จัดขึ้นเฉพาะสำหรับผู้เรียนเพื่อให้เกิดประสบการณ์ในครั้งนั้น ๆ

3.2 ขั้นตอนการสอน ในขั้นตอนการสอนนั้นมีดังนี้

1) หลักการ คำอธิบายรายวิชา หมายถึง องค์กรความรู้ทักษะ/กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สำคัญ เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

2) วัตถุประสงค์ หมายถึง เป้าหมายหรือผลที่ต้องการให้บรรลุ

3) กระบวนการเรียนการสอน หมายถึง ระบบการสอนตามหลักปัญหา 3 คือ

ขั้นที่ 1 สุตมยปัญญา ขั้นแสวงหาความรู้ (Seek Knowledge)

ขั้นที่ 2 จินตามยปัญญา ขั้นการคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking)

ขั้นที่ 3 ภวานามยปัญญา ขั้นลงมือปฏิบัติ (Practical Steps)

3.3 ชิ้นวัดผลประเมินผล คือ ขั้นตอนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

4. องค์ประกอบที่ 4 ผลลัพธ์ (Output)

4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการใช้ระบบการสอนก่อนเรียน-หลังเรียน

4.2 ประเมินประสิทธิภาพของระบบการสอน

5. องค์ประกอบที่ 5.0 ผลย้อนกลับ (Feedback)

ผลย้อนกลับ (Feedback) เป็นส่วนที่สะท้อนประสิทธิภาพของระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญหา 3 เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้จากกระบวนการจัดกิจกรรมการสอนในแต่ละขั้นตอนของผู้ใช้ระบบ เพื่อนำมาประเมิน ตรวจสอบแก้ไขและปรับปรุงให้ระบบสามารถบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด เพื่อนำกลับไปปรับปรุงแก้ไขในส่วนต่างๆ เพิ่มเติม

ผลการทดสอบประสิทธิภาพรับรองระบบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ตามหลักปัญหา 3 สำหรับโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง : กรณีศึกษา โรงเรียนสุวรรณวิจิตรวิทยา ตำบลแก้งแอน อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ระบบการสอนที่พัฒนาขึ้นนั้นทุกขั้นตอนมีความเกี่ยวข้องกันทั้งระบบ เครื่องมือทางการวิจัยแต่ละชนิดที่พัฒนาขึ้นตอบโจทย์กับการดำเนินงานวิจัยได้เป็นอย่างดี เป็นผลทำให้งานวิจัยชิ้นนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนได้ เนื่องจากหลักปัญหา 3 ประการ เป็นหลักการที่สร้างความรู้ได้อย่างต่อเนื่องจากง่ายไปหายาก โดยเริ่มจากการฟังที่ติดต่อกับการคิด ทบทวนแยกแยะ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และลงท้ายด้วยการลงมือปฏิบัติจริงเพื่อหาคำตอบ

ผลการทดสอบระบบจากการลงพื้นที่จริงสำหรับหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ระบบเศรษฐกิจกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 13.80 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 27.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ก่อนเรียน = 3.089 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) หลังเรียน = 1.756 และผลการทดสอบ t - test ก่อนเรียนและหลังเรียนมีค่าทางสถิติที่ -30.454 มีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .000 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และผลการประเมินความพึงพอใจจากนักเรียน จำนวน 30 คน สรุปได้ว่า ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

นั้น อยู่ในระดับ ดีมาก โดยได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) 4.77 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.03 ผลโดยรวมจากการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ คือ ได้รับการประเมินความพึงพอใจ อยู่ในเกณฑ์ ดีมาก

หลังจากได้ทดลองใช้ระบบแล้วผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อประเมินและรับรองระบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 ท่าน โดยผลการประเมิน พบว่า ระบบที่พัฒนาขึ้นนี้ ได้รับเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับ ดีมาก ได้ค่าเฉลี่ย 4.69 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.03 ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นระบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553). **คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึด**

ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เทียนวัฒนา พรินต์ติ้ง.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). **การขับเคลื่อนนโยบาย สพฐ. ปี 2550.** กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2548). **พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ ชุดคำวัด.** กรุงเทพฯ: วัดราชโอรสาราม.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2557). **พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. (2558). **ครูและนักเรียนในยุคการศึกษาไทย 4.0.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

ณรงค์ พ่วงพิศและคณะ. (2551). **สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ม. 5.** กรุงเทพฯ: พิมพ์ที่บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2546). **พัฒนาตน.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

นโปเลียน ฮิลล์. (2541). **ปรัชญาชีวิต: ศาสตร์แห่งความสำเร็จเล่ม 1: ประสงค์ อาสา (แปล).** พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สายส่งศึกษาศิต.

สุรพล ไกรสรารุฒิ. (2552). **คู่มือปัญญาในพระพุทธศาสนา.** กรุงเทพฯ: ธรรมสถานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

พุทธทาสภิกขุ. (2525). **บรมธรรมภาคต้น.** กรุงเทพฯ: การพิมพ์พระนคร.

พระพุทธโฆสเถระ. (2547). **วิสุทธิมรรค.** แปลโดย สมเด็จพระพุทธมาจารย์ (อาก อาสภมหาเถร). พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ประยูรวงศ์พรินต์ติ้ง.

จักรแก้ว นามเมือง. (2563). **พระพุทธศาสนาที่เน้นการพัฒนาศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้อง.** กรุงเทพฯ: พิมพ์ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อัญญารัตน์ แสนสระดี. (2564). แนวการสอนแบบพหุปัญญา (Multiple Intelligences). พิมพ์ที่ มหาวิทยาลัยนครพนม จังหวัดนครพนม.
- จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ. (2564). **ทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences)**. กรุงเทพฯ: บริษัท มายดีเอ็นเอ จำกัด.
- พรพิไล เลิศวิชา. (2563). **เด็กไทยใครว่าโง่ เปลี่ยนการเรียนรู้ของเด็กไทยให้ทันโลก**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ที่ บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- สมบัติ นพรัถ. (2564). **การสร้างปัญญาจากจิตสู่การสอน**. พิษณุโลก: พิมพ์ที่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชะเลงศักดิ์ เชื้ออรรณ. (2564). **ไขความการฟังด้วยดียอมได้ปัญญา**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ที่ โรงเรียนสายน้ำผึ้ง ในพระอุปถัมภ์.
- ศศิมา สุขสว่าง. (2564). **ทักษะการคิด (Thinking Skill)**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ที่ บริษัท HCD Innovation CO.,Ltd.. Human Creativity Development (HCD) Innovation.
- จิราภรณ์ ศรีเมืองคุณ. (2564). **7 ทักษะการคิด (7 Thinking Skills)**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ที่บริษัท HCD Innovation CO.,Ltd., Human Creativity Development (HCD) Innovation.
- ปสุตา แผงสาเคน. (2564). **Active Learning การเรียนรู้แบบลงมือทำ**. มหาสารคาม: พิมพ์ที่โรงเรียนเทศบาลสามัคคีวิทยา สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองมหาสารคาม.
- รังสรรค์ พิมพ์ช่างทอง. (2553). **วิธีการสอนของพระพุทธเจ้า**. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- คณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2555). **พุทธวิธีการสอน**. พระนครศรีอยุธยา: พิมพ์ที่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์ กรุงเทพมหานคร.
- ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. (2560). **การจัดการศึกษา 4.0 กับการพัฒนาประเทศไทยที่ยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาและประยุกต์วิชาการ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (มสธ).
- ทศนา เขมมณี. (2558). **ศาสตร์การสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนารณ สุประเสริฐกุล. (2558). **การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา**. สุรินทร์: พิมพ์ที่ มหาวิทยาลัยราชชมงคลอีสาน.
- พัชรินทร์ โคตรสมบัติ. (2563). **การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2**. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฉวีวรรณ สุวรรณภา. (2562). **การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมทักษะการคิดในรายวิชาสัมมนา สังคมศึกษา ของนิสิตสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขต**

แพร์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่).

พระมหาสาธิต เมธีจรยาภรณ์. (2564). รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมทักษะทางปัญญา ในการคิดวิเคราะห์ด้วยหลักพุทธธรรม ของนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ดุขฎิบัณฑิตคณะสังคมศาสตร์บัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ชนิสรา อริยะเดชซ์. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้บูรณาการหลักไตรสิกขา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิจัยในชั้นเรียน (ครูชำนาญการพิเศษ : โรงเรียนเทศบาลวัดเหนือ เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด).

เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย. (2564). การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุขฎิบัณฑิตคณะมนุษยศาสตร์บัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

เยาวพา เดชะคุปต์. (2564). การพัฒนารูปแบบหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้สำหรับการจัดการศึกษาในบริบทของสังคมไทย. ดุขฎิบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สายัณห์ วงศ์สุรินทร์และคณะ. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อพัฒนาควมมีวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษา. ดุขฎิบัณฑิตคณะครุศาสตร์บัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.

เมธินี วงศ์วานิช. (2564). การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา: การสังเคราะห์งานวิจัย. ดุขฎิบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์. (2564). การพัฒนาสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล. ดุขฎิบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล. (2564). กลวิธีการกำกับตนเองในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. ดุขฎิบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สร้อยญา เนตรธานนท์. (2564). กระบวนการเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ด้วยปัญญา. ดุขฎิบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี.

ทิพย์วิมล วังแก้วหิรัญ. (2564). รูปแบบการเรียนการสอนด้วยยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน : นวัตกรรมจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21. ดุขฎิบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

เอื้อมอร ชลวร. (2564). การพัฒนาปัญญาในพระพุทธศาสนาเถรวาท. สารนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาอิงนิทานชาดกในวิชาพระพุทธศาสนา

เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดจันทรสโมสร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

A Cataka-Based Social Studies Instructional Systems in Buddhist Course on the Five Precept for Primary Students in Bangkok Metropolitan School : A Case Study Wat Chansamosorn Dudit Bangkok

พระมหาสมควร สุวณโณ (คุ้มสุวรรณ)

Phramaha Somkuan Suvann SuvannO (Kumsuwan)

นิสิตหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Ed.D. Student, Doctor of Education in Teaching Social Studies

Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: somkuan52692@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 28 มิถุนายน 2566

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 29 มิถุนายน 2566

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 29 มิถุนายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบพัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาอิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาโรงเรียนวัดจันทรสโมสร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาโรงเรียนวัดจันทรสโมสร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการสอนด้วยระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยใช้นิทานชาดก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 จำนวน 155 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 คน โรงเรียนวัดจันทรสโมสร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ การพัฒนา

ระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาโรงเรียนวัดจันทรสโมสร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยใช้นิทานชาดกในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการใช้ระบบการสอนจากนิทานชาดก แผนการสอนที่ 1 – 5 แบบวัดความพึงพอใจของระบบการสอนเรื่องเบญจศีล 5 ข้อ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลและหาสถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีลสำหรับ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 กรุงเทพมหานคร โดยใช้นิทานชาดก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา จำนวน 5 แผนการสอน ดังนี้ แผนการสอนที่ 1. ศีลข้อที่ 1 นิทานชาดกเรื่อง ปลาอานนทร์ชามมหาสมุทร ใช้เวลาเรียน 3 ชั่วโมง พบว่าระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 49.600 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.1 แผนการสอนที่ 2. ศีลข้อที่ 2 นิทานชาดกเรื่อง ดาบสจอมคดโกง ใช้เวลาเรียน 3 ชั่วโมง พบว่าระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 49.63 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 3.87 แผนการสอนที่ 3. ศีลข้อที่ 3 นิทานชาดกเรื่อง มานพหนุ่มช่างทอง ใช้เวลาเรียน 3 ชั่วโมง พบว่า มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 50 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4 แผนการสอนที่ 4. ศีลข้อที่ 4 นิทานชาดกเรื่อง ปลาจอมผัดวันประกันพรุ่ง ใช้เวลาเรียน 3 ชั่วโมง พบว่ามีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 51 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.36 แผนการสอนที่ 5. ศีลข้อที่ 5 นิทานชาดกเรื่อง กำเนิดสุรา ใช้เวลาเรียน 3 ชั่วโมง รวม 15 ชั่วโมง พบว่ามีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 51 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.36

คำสำคัญ: วิชาพระพุทธศาสนา, ระบบการสอนสังคมศึกษา, เบญจศีล

ABSTRACT

This Dissertation what research and develomant. with objectives 1) To develop a social studies teaching system based on Jataka tales in the subject of Buddhism five precepts for elementary school students Bangkok A case study of Wat Chansamosorn School, Dusit District, Bangkok. 2) To analyze the development efficiency of social studies teaching system based on Jataka tales in Buddhism subjects. five precepts for elementary school students Bangkok A case study of Wat Chansamosorn School, Dusit District, Bangkok. 3) Comparison of learning achievements before and after learning through the teaching and learning system of social studies based on Jataka tales. A Buddhist subject on the Benja precepts for elementary school students Bangkok. 4) to study the satisfaction of elementary school students toward teaching with the teaching system of social studies based on Jataka tales in Buddhism subjects. Five precepts A case study of Wat Chansamosorn School, Dusit District, Bangkok. The subject of Buddhism on the Benja Precepts A case study of Wat Chansamosorn School, Dusit District, Bangkok. Finding Efficiency and Studying Student's Satisfaction with Learning by Development

of Teaching System for Social Studies Based on Jataka Tales Buddhist subjects on Benjasila for elementary school students Bangkok by using Jataka Tales for elementary school students The target group used in this research were elementary school students 4th - 6th, 155 samples, 35 people. Wat Chantrasamosorn School, semester 2, academic year 2022, The research tools were The development of social studies teaching system based on Jataka tales in Buddhist subjects on Benjasila for elementary school students Bangkok A case study of Wat Chansamosorn School, Dusit District, Bangkok. by using Jataka tales to create knowledge by oneself The achievement test after using the teaching package from the Jataka Tales Teaching Package 1 - 5, the Satisfaction Measure of the Benjasila Teaching Package 5, data were analyzed and the statistics used were percentage, mean, standard deviation. And t test.

Result had found that The development of social studies teaching system based on Jataka tales in Buddhist subjects on Benjasila for elementary school students Bangkok by using Jataka Tales for elementary school students in building knowledge by oneself For primary school students, there are 5 teaching plans as follows: Lesson Plan 1. Precepts No. 1 Jataka Tales King Anon fish spent 3 hours studying. It was found that the level was very good. The mean ($\bar{X}$) was 49.60 and the standard deviation (S.D.) was 4.1. Lesson plan 2. Precept No. 2 Jataka Tales: The Crooked Sword took 3 hours to study. It was found that the level was very good with the mean ($\bar{X}$) equal to 49.63 and the standard deviation (S.D.) equal to 3.87. Lesson Plan 3. Precepts No. 3 Jataka Tales Manop Young Goldsmith spent 3 hours studying. It was found that the mean ($\bar{X}$) was 50 and the standard deviation (S.D.) was 4. Lesson Plan 4. Precepts No. 4 Jataka Tales The procrastination fish spent 3 hours studying, found that the mean ($\bar{X}$) was 51, the standard deviation (S.D.) was 4.36. Lesson plan 5. Precept No. 5 Jataka tales on the origin of liquor took 3 hours to study, totaling 15 hours. It was found that the mean ($\bar{X}$) was 51, the standard deviation (S.D.) was 4.36.

Keywords: Buddhist Course, Social Studies Instructional Systems, the Five Precept

1. บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมไปอย่างรวดเร็ว ทำให้มนุษย์มีการปรับเปลี่ยน มีการใช้ชีวิตที่แตกต่างจากยุคต่างๆ ที่ผ่านมาอย่างเห็นได้ชัด เครื่องมือสื่อสารและเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันอย่างไม่รู้ตัว โดยสถานการณ์ในสังคมโลกในปัจจุบันมนุษย์ต่างก็มีค่านิยมการเน้นวัตถุมากกว่าการทำจิตใจให้ผ่องใสดีงาม แม้ในสังคมไทยก็ประสบกับปัญหาความเสื่อมถอยทางด้านจิตใจและคุณธรรมมากขึ้น ดังที่มีปรากฏผลเป็นข่าวเชิงลบตามสื่อมวลชนต่างๆ ไม่เว้นในแต่ละวัน นับเป็นการสร้างความหดหู่ และสะเทือนใจต่อสันติสุขในสังคมเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเหตุนี้จึงเห็นควรมีการรณรงค์หันมาเน้นการพัฒนา

สังคมไทยให้คนไทยมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ตามกรอบศีลธรรมที่ดั่งงาม มีคุณธรรมพื้นฐานชั้น ให้ทันต่อความเจริญทางวัตถุในโลกาภิวัตน์ การเริ่มพัฒนาควรเริ่มพัฒนาบุคคลที่เป็นรากฐานของสังคมที่เป็นเด็กและเยาวชน

อนาคตของไทยหรือสิ่งที่บ่งบอกความเป็นชาติไทยคือสิ่งที่เยาวชนได้หันมามีจิตใจที่ใฝ่คุณธรรม จริยธรรม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปฏิรูปการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนให้มีค่านิยมที่ดั่งงามและรักการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้เองรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี 2550 หมวด 5 มีแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในมาตราที่ 81 ระบุว่า รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้ปลูกฝังจริยธรรมที่ถูกต้อง เยาวชนไทยจึงเป็นบุคคลของชาติ แต่ไม่สามารถที่ปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เมื่อขาดหลักธรรมอันเป็นพื้นฐานการพัฒนาสังคมจึงทำให้สังคมวุ่นวาย เกิดความเดือดร้อนต่อบุคคลรอบข้าง จิตใจขาดธรรมะปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมทำให้เด็กไม่สนใจผู้อื่น เกิดความโลภ เห็นแก่ตัว ไม่มีระเบียบวินัย ขาดความเสียสละ ศาสนา ขาดศีลธรรมและขาดจริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรม ของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดั่งงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญ ประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม ปัญหาที่พบมากที่สุด ในโรงเรียนที่ทุกภาคส่วนควรคำนึงถึงสิ่งที่คนไทยในฐานะชาวพุทธ ควรปฏิบัติอันเป็นคุณธรรมพื้นฐานทางพระพุทธศาสนาที่เร่งแก้ไข ถ้าทุกคนมีเบญจศีลแต่ไม่ได้ปฏิบัติก็ไม่ถือว่าเป็นผู้ไม่น้อมนำหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าไปปฏิบัติ

ดังนั้น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีการกำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็น 1 ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียน โดยมีสาระศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม ซึ่งมีแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ เป็นการนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดั่งงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอรวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม ตามที่สังคมพึงประสงค์ ดังวันเพ็ญ วรณโกมล ได้ให้ความหมายของสังคมศึกษาว่า “สังคมศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมศาสตร์ โดยจัดเนื้อหาจากหลายวิชาในสาขาสังคมศาสตร์และสาขาที่เกี่ยวข้อง คัดเลือกเฉพาะส่วนที่จำเป็นและเหมาะสมเพื่อมาจัดหลอมรวมขึ้นมาใหม่ เพื่อใช้สอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยมุ่งเน้นพัฒนาชีวิตให้มีคุณภาพ เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมไทย และสังคมโลกตามหลักพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม”

ในการสอนสังคมศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้จำเป็นต้องจัดการสอนอย่างเป็นระบบ โดยมีการออกแบบที่ใช้วิธีระบบ (Systematic approach) เป็นการกำหนดขั้นตอนการสอนอย่างเป็นระบบ ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และการใช้แหล่งความรู้ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน จึงกล่าวได้ว่า ระบบการสอน เป็นองค์ประกอบต่างๆ ของการเรียนการสอนที่ได้รับการจัดให้มีความสัมพันธ์กันและส่งเสริมกันอย่างเป็นระเบียบ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยระบบการจัดการเรียนการสอนเป็นระบบย่อยของการศึกษา และอาจจัดได้ในลักษณะที่เป็นระบบใหญ่ คือ เป็นระบบที่ครอบคลุม

องค์ประกอบการเรียนการสอนโดยส่วนรวม ทั้งนี้ในการสอนสังคมศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในรายวิชา พระพุทธศาสนา ได้มีการนำพุทธวิธีการสอนของพระพุทธเจ้าเข้าบูรณาการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และเป็นผู้มีศีลธรรม

พุทธวิธีการสอน(Buddha's Teaching Methods) เป็นวิธีสอนของพระพุทธเจ้าที่ใช้สอนพระภิกษุ ภิกษุณี สามเณร สามเณรี อุบาสกและอุบาสิกา ซึ่งพระพุทธเจ้าตรัสรู้ทรงคิดหาวิธีสอนเวไนยสัตว์และความ แตกต่างระหว่างบุคคล ทรงเปรียบเทียบบุคคลไว้เป็นประจวบ 4 เหล่า เพื่อที่จะให้ผู้ที่ได้รับฟังสามารถเข้าถึงธรรม ได้โดยง่าย พุทธวิธีในการสอนพระองค์ไม่ใช่วิธีใดวิธีหนึ่งเพียงวิธีเดียว แต่ทรงใช้หลายๆ วิธีให้เหมาะสมกับ อุปนิสัยใจคอภูมิรู้เดิม และความแตกต่างระหว่างบุคคล พยายามใช้สื่อที่มีอยู่ในการเชื่อมโยงความรู้เพื่อให้ผู้ฟัง ได้เข้าใจได้โดยง่าย และประการสำคัญคือการเป็นแบบอย่างที่ดีเพราะแบบอย่างที่ดีมีค่ามากกว่าคำสอน ทรง ทำให้เป็นตัวอย่าง แล้วคนฟังจะปฏิบัติตาม และเข้าใจหลักธรรมนั้น ทั้งนี้เนื้อพระธรรมคำสอน หลักการสอน และวิธีการสอนของพระพุทธองค์นั้น ปรากฏอยู่แล้วในพระไตรปิฎก และคัมภีร์อธิบายมีอรรถกถาเป็นต้น แต่คัมภีร์เหล่านั้นมีเนื้อหามากมาย มีขนาดใหญ่โต

นิทานชาดกเป็นหนึ่งในหลักธรรมคำสั่งสอนที่สอดแทรกหลักธรรมและข้อคิด โดยเป็นเรื่องเกี่ยวกับการบำเพ็ญบารมีของพระโพธิสัตว์ แสดงถึงความเป็นมาในพระชาติต่าง ๆ ที่ได้เกิดมาสร้างบารมีเอาไว้เพื่อ การตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ซึ่งเรียกว่าพระเจ้า 500 ชาติ ปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎกเล่มที่ 27, 28 มีทั้งหมด 547 เรื่อง

การสอนอิงนิทานชาดกจึงการเป็นกลวิธีและอุบายในการสอนหนึ่งในพุทธวิธีการสอน โดยเป็นการยก อุทาหรณ์ และการเล่านิทานประกอบ ช่วยให้เข้าใจความได้ง่ายและชัดเจน ช่วยให้จำแม่น เห็นจริง และเกิด ความเพลิดเพลิน ทำให้การเรียนการสอนมีรสชาติมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการนำนิทานชาดกมาสอดแทรกหรือบูรณา การในการสอนจะได้รับความรู้เกี่ยวกับพระชาติต่างๆ ขององค์สัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว และยังได้ฝึกทักษะทาง ภาษาเพราะนิทานชาดกจะมีคำศัพท์ยากที่เกี่ยวกับศาสนา และยังได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ สอดแทรกอยู่ในเนื้อเรื่องที่อ่าน ดังกึ่งแก้ว อตถถาทร กล่าวถึงประโยชน์และคุณค่าของชาดกว่า ถึงแม้การเล่า นิทานจะเป็นไปเพื่อความเพชาชนคือ แสดงให้เห็นหลักศีลธรรมและจรรยา ซึ่งมีทั้งคลิตเพลินเป็นจุดใหญ่ก็ ตาม การเล่าก็มีสาระแก่นสารที่แสดงถึงคตินิยมของปรวามเชื่อและแนวปฏิบัติต่างๆ ที่ได้รับจากการฟังนิทาน ดังนั้นการสอนอิงนิทานชาดกจึงเหมาะกับการสอนสังคมศึกษา รายวิชาพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะระดับ ประถมศึกษา เพราะผู้เรียนในระดับประถมศึกษา เป็นวัยที่ชอบเล่าและอ่านนิทาน สามารถพัฒนาให้เด็กได้ จินตนาการ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ มีสมาธิที่ยาวนานขึ้นและยังช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาอีกด้วย โดยเฉพาะการฟังเพื่อสะสมคำต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้เด็กสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่วต่อไป

ซึ่งการสอนอิงนิทานชาดกนั้น หลักเบญจศีล เบญจธรรม เป็นหลักธรรมหนึ่งทางพุทธศาสนาที่นักเรียน ควรมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะในการคิดและปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง สัมกับคำที่ท่านพุทธทาสภิกขุได้กล่าว ไว้ “ทุกคนควรมีศีล 5 และมีคุณธรรม จริยธรรมที่ดี เพื่อชีวิตที่มีความสุข ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังสนองต่อแนวปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการในเรื่องการส่งเสริมศีลธรรมและจริยธรรมใน โรงเรียน ต้องการปลูกจิตสำนึกเด็กนักเรียนทุกคนให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักจริยธรรมของศาสนาโดยกล่าว

ปฏิญาณตนร่วมกันในเรื่องศีล 5 ข้อหลังเคารพธงชาติทุกวัน” การพัฒนาการศึกษาต้องควบคู่ไปกับการพัฒนา ศีลธรรมโดยเฉพาะเบญจศีลอันเป็นศีลธรรมเบื้องต้น ในพระพุทธศาสนานั้นมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรม ในศาสนาอื่นๆ ที่จะช่วยพัฒนาคนโดยเฉพาะเยาวชนนักเรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีในสภาพที่บ้านเมืองเกิดการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อความเป็นอยู่ของประชาชน ทั้งในระดับชุมชนเมืองและระดับ ชุมชน ชนบท ซึ่งมีการกระตุ้นให้เกิดการคิดเอาวัดเอาเปรียบกันในสังคม และปรับเปลี่ยนสังคมได้ ทำให้ผล กระทบในการดำเนินชีวิตก็ตามมา เช่น ความเครียด เหนง เศร้า ก้าวร้าว จิตใจเสื่อมโทรม จากศีลธรรมทาง ศาสนา แสดงพฤติกรรมอันชั่วร้ายที่ไม่พึงประสงค์ ก่ออาชญากรรม เช่นการทำฆาตกรรม โจรกรรม เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าการพัฒนาระบบการสอนเป็นกระบวนการสำคัญในการสอนสังคม ศึกษา โดยนำนิทานชาดกมาบูรณาการการสอนตามพุทธวิธีการสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อจะพัฒนาคุณลักษณะพึง ประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม สำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนา ระบบ การสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดกในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

2. คำถามที่ใช้ในการวิจัย

1. ระบบการสอนสังคมศึกษาอิงนิทานชาดกใน วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียน ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาโรงเรียนวัดจันทรมโสธร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เป็นอย่างไร
2. ประสิทธิภาพของระบบการสอนสังคมศึกษาอิงนิทานชาดกใน วิชาพระพุทธศาสนาเรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาโรงเรียนวัดจันทรมโสธร อยู่ระดับใด
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยระบบการสอนสังคมศึกษาอิงนิทานชาดกใน วิชาพระพุทธศาสนาเรื่อง เบญจศีลสำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นอย่างไร
4. ความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการสอนด้วยระบบการสอนสังคมศึกษาอิงนิทาน ชาดกใน วิชาพระพุทธศาสนาเรื่องเบญจศีล กรณีศึกษาโรงเรียนวัดจันทรมโสธร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร อยู่ ในระดับใด

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาโรงเรียนวัดจันทรมโสธร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาโรงเรียนวัดจันทรมโสธร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

4. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการสอนด้วยระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล กรณีศึกษาโรงเรียนวัดจันทรสโมสร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

4. ขอบเขตในการวิจัย

ในส่วนขอบเขตในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วางแผนและเลือกขอบเขตต่างๆ เพื่อสนับสนุนเป็นข้อมูลในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหาด้าน เบญจศีล (ศีล 5)

พระพุทธศาสนาเถรวาทสรุปได้ว่า “ศีล” (Morality) หมายถึง เป็นความประพฤติชอบทางกาย และวาจาหรือ เรียกว่าความเป็นปกติ คือ ความมีระเบียบวินัยทางกาย และวาจา โดยอาศัยเจตนาถ้วนัน จึงละบาป คือ อกุศลได้ คือ กายทุจริต วจีทุจริต “ศีล” จึงเป็นธรรมเบื้องต้นที่จะให้เกิดกุศลธรรมทั้งปวงเป็นประธานให้กุศลธรรมอื่นๆ เกิดขึ้นตามมา กล่าวคือความมีเมตตากรุณา หิริ โอตตัปปะและความซื่อสัตย์สุจริตเป็นต้น เพราะศีลจัดว่าเป็นฐานให้ถึงซึ่งโลกุตระธรรม คือ นิพพานสมบัติ ก็ต้องอาศัยศีลเป็นพื้นฐาน ดังนั้น ศีลจึงเป็นเบื้องต้นแห่งการปฏิบัติให้สุจริตทางกายวาจา และใจเป็นที่สุดหลักการสอนในทางพระพุทธศาสนาในส่วนของที่เกี่ยวกับความประพฤติที่ดีงามและการหาเลี้ยงชีพในทางสุจริต ได้แก่ ศีล 5 โดยเฉพาะอย่างยิ่งมุ่งเน้นที่เป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่สังคมในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ศีล 5 ประการนี้ เรียกว่า หลักมนุษยธรรมแปลว่า ธรรมสำหรับมนุษย์ ธรรมทำให้คนเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ คือ การไม่ฆ่าสัตว์ การไม่ลักทรัพย์ การไม่ประพฤติผิดในกาม การไม่พูดเท็จ การไม่ดื่มสุราเมรัย เพื่อความประพฤติให้ถึงความเป็นปกติ ทางกาย วาจา คือ มีความสามารถระวัง อาศัยเจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากความชั่ว หรือทุจริตทางกายกรรม วจีกรรม ศีล 5 ทั้งหมดนี้เป็นลักษณะที่ตั้งแห่งกุศลธรรมทั้งหลาย ให้พ้นจากทุจริต เพื่อให้มีสติปัญญารอบคอบสามารถควบคุมจิตใจของตนเองไม่ตกในทางที่ชั่วร้าย ทำให้เกิดคุณงามความดี มีเมตตา กรุณา ประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ธรรม มีความจริงใจต่อกันและกัน มีความสามัคคี และมีความมั่นคงในการดำเนินชีวิตรักในเพื่อนมนุษย์ และสรรพสัตว์ที่เกิดมาร่วมโลก ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุขพฤติกรรม หมายถึง อาการกระทำต่างๆ หรือกิริยาที่แสดงออก

2. เบญจธรรม 5 เพื่อคู่กับเบญจศีล ได้แก่ ความหมายของ “เบญจธรรม” เบญจธรรม คือหลักธรรม 5 ประการอันเป็นคู่ของ เบญจศีล แต่ละข้อมีความหมายดังนี้

1) เมตตากรุณา คือ ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข และช่วยเหลือเขาให้พ้นทุกข์ การไม่ทำร้ายผู้อื่นนั้นก็นับว่าเป็นคนดีแล้ว แต่ถ้าจะให้ดียิ่งขึ้น ต้องเอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่นด้วย สังคมจึงจะสงบร่มเย็นยิ่งขึ้น

2) สัมมาอาชีพ คือ ตั้งใจทำมาหาเลี้ยงโดยสุจริต หมายถึง การหาเลี้ยงชีพในทางที่ชอบ ธรรมข้อนี้คู่กับศีลข้อสองที่ให้ละเว้นจากการถือเอาของที่เขาไม่ให้ คนที่ประกอบอาชีพสุจริต ขยันขันแข็งในการทำมาหากิน ย่อมยินดีกับของที่ตนหาได้เอง ไม่คิดฉกฉวยเอาของผู้อื่น

3) กามสังวร คือระมัดระวังในเรื่องรักๆ ใคร่ๆ ทางกามารมณ์ หมายถึง การยินดีเฉพาะในคู่ครองของตนและการไม่คิดหมกมุ่นอยู่แต่เรื่องความรักความใคร่จนเกินขอบเขต การที่คนเรามีความต้องการทางเพศนั้น มิใช่ของผิดปกติแต่อย่างใด แต่ถ้าเดินสายกลางไว้ ก็จะทำให้เราไม่ไปผิดถูก

4) สัจจวาจา คือรักษาวาจาให้ได้จริง บูชาคำจริง หมายถึง การพูดความจริง เป็นธรรมที่ใช้คู่กับศีล ข้อสี่ที่ให้เว้นจากการพูดเท็จ ธรรมข้อนี้เป็นการส่งเสริมให้มนุษย์รู้จักแสดงไมตรีจิตต่อกันทางวาจา การพูดความจริงนี้หมายรวมถึงการพูดคำสุภาพ คำอ่อนหวาน และการสื่อสารที่ตรงกับความเป็นจริง ไม่บิดเบือนสื่อ

5) สติสัมปชัญญะ คือฝึกตนมิให้ประมาท หมายถึง มีสติรอบคอบรู้สึกตัวอยู่ตลอดเวลาที่กำลังทำอะไร พุดอะไร ธรรมข้อนี้คู่กับศีลข้อห้าที่ห้ามมิให้ดื่มสุราเมรัย ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตามศีลและธรรมข้อที่ห้าอยู่เสมอจะเป็นผู้ที่ไม่ขาดสติ ไม่ประมาท จะทำการสิ่งใดก็จะสำเร็จได้โดยไม่ยาก และโอกาสที่จะเผลอตัวทำผิดด้วยความประมาทก็มีน้อยหรือไม่มีเลย

3. เนื้อหาด้าน ชาดก จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่

- (1) ชาดกเรื่อง ปลาอานนทร์ราชามหาสมุทร
- (2) ชาดกเรื่อง ดาบสจอมคดโกง
- (3) ชาดกเรื่อง มานพหนุ่มช่างทอง
- (4) ชาดกเรื่อง ปลาจอมผัดวันประกันพรุ่ง
- (5) ชาดกเรื่อง กำเนิดสุรา

5. สมมติฐานการวิจัย

การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนาเรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาโรงเรียนวัดจันทรสโมสร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร กำหนดสมมติฐานของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

2. ประสิทธิภาพของระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับดี

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล

4. ความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการสอนด้วยระบบการสอนสังคมศึกษาอิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล กรณีศึกษาโรงเรียนวัดจันทรสโมสร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก

6. นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อความเข้าใจศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยตรงกัน ผู้วิจัยจึงนิยามความหมายไว้ ดังนี้

1. การพัฒนาระบบการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการสร้างระบบการจัด การเรียนการสอนตามแนวคิดและกระบวนการของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methodology) โดยใช้วิธี ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R₁) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของระบบการสอนสังคมศึกษาอิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล ระดับประถมศึกษา พุทธวิธีการสอน นิทานชาดก

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D₁) ขั้นพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาอิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล ระดับประถมศึกษา (D₁ and D₂) โดยเป็นขั้นร่างระบบการสอนนิทานชาดก ระดับประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R₂) การทดลองใช้ระบบการสอนสังคมศึกษาอิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล ระดับประถมศึกษา เป็นขั้นการทดลองระบบการสอนนิทานชาดก ระดับประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (D₂) ระบบการสอนสังคมศึกษาอิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล ระดับประถมศึกษา เป็นขั้นตอนการประเมินการสอนนิทานชาดกและปรับปรุงระบบสอนนิทานชาดก ระดับประถมศึกษา

ระบบการสอนสังคมศึกษาอิงนิทานชาดกใน วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล

Sojatake Model คือ แนวคิดนวัตกรรมการวิจัยจากชาดก เป็นการพัฒนาการสอนสังคมศึกษาอิงนิทานชาดกใน วิชาพระพุทธศาสนาเรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร วิทยาลัยโรงเรียนวัดจันทรมุข เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดย พระมหาสมควร สุวณฺโณ (คัมภีร์สุวรรณ)

2. ชาดก หมายถึง เรื่องราวหรือชีวประวัติในอดีตชาติของพระโคตมพุทธเจ้า คือ สมัยที่พระองค์เป็นพระโพธิสัตว์บำเพ็ญบารมีอยู่ พระองค์ทรงนำมาเล่าให้พระสงฆ์ฟังในโอกาสต่าง ๆ เรียกเรื่องในอดีตของพระองค์นี้ว่า ชาดก ชาดกเป็นเรื่องเล่าคล้ายนิทาน บางครั้งจึงเรียกว่า นิทานชาดก

ชาดกที่ทรงเล่านี้มีหลายร้อยเรื่อง ว่าทรงเคยเกิดเป็นมนุษย์บ้างเป็นสัตว์บ้างแต่ที่รู้จักกันโดยทั่วไปคือ 10 ชาตีสุดท้ายที่เรียกว่าทศชาติชาดก และชาตีสุดท้ายที่สุดที่ทรงเสวยพระชาติเป็นพระเวสสันดร จึงเรียกเรื่องพระเวสสันดรนี้ว่า มหาเวสสันดรชาดก

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางเรียน หมายถึง เครื่องมือที่ใช้วัดความรู้ ความสามารถของนักเรียนชั้นประถมศึกษาศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา เนื้อหาด้าน ชาดก จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่

1) ชาดกเรื่อง ปลาอานนทร์ราชามหาสมุทร

2) ชาดกเรื่อง ดาบสจอมคดโกง

3) ชาดกเรื่อง มานพหนุ่มช่างทอง

4) ชาดกเรื่องปลาจอมผิดวันประกันพรุ่ง

5) ชาดกเรื่อง กำเนิดสุรา ระบบการสอนนิทานชาดกชาดก ระดับประถมศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือกจำนวน 10 ข้อในแต่ละระบบการสอนนิทานชาดก 5 แผนการสอน รวมเป็น 50 ข้อ

4. ผลสัมฤทธิ์ของการเรียน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้หลักเบญจศีล ซึ่งได้เรียนรู้จากชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

5. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกความพอใจ ชอบใจหรือไม่ชอบใจในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้เรียนแสดงออกต่อชุดกิจกรรมวิชาพระพุทธศาสนาเรื่องเบญจศีลโดยใช้นิทานชาดกและทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์การเรียนรู้ และด้านการวัด ประเมินผล

6. ประสิทธิภาพ หมายถึง สภาพการณ์ที่เกิดขึ้น มีการนิยมนิเทศมากกว่าการทำจิตใจให้ผ่องใสถึงสามสังคมไทยจึงทำให้เกิดปัญหาด้านจิตใจและคุณธรรมมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ควรหันมาเน้นการพัฒนาสังคมไทยให้คนไทยมีคุณธรรมพื้นฐาน ให้หันต่อความเจริญทางวัตถุในโลกาภิวัตน์ การเริ่มพัฒนาควรเริ่มพัฒนาบุคคลที่เป็นรากฐานของสังคมที่เป็นเด็กและเยาวชน โดยคาดหวังที่จะให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมพื้นฐานเรื่องเบญจศีล (ศีล 5) โดยใช้นิทานชาดกเป็นสื่อกลางในการเชื่อมความรู้ของครูและนักเรียนทำให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ จึงกำหนดเกณฑ์ ประสิทธิภาพของระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนาไว้ E1 / E2 ไว้เท่ากับ 90/90

7. ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ทราบข้อมูลความรู้เกี่ยวกับเบญจศีลผ่านนัยเปรียบเทียบที่ปรากฏอยู่ในนิทานชาดก
2. เป็นประโยชน์ต่อการนำไปปรับประยุกต์ใช้ เพื่อสอนให้เด็กและเยาวชนตระหนักรู้ ถึงการนำเอาหลักธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน
3. เป็นแนวทางช่วยให้บุคคลที่กำลังเผชิญกับปัญหา สามารถถกคิดและเตือนสติตนเอง ให้รู้จักใช้สติปัญญาที่ประกอบไปด้วยเหตุผลในการตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นให้ถูกวิธี
4. เป็นประโยชน์ต่อฆราวาสที่จะสามารถนำเอาหลักธรรม ข้อคิด ที่ได้จากนิทานชาดกมาส่งเสริมพัฒนาพื้นฐานทางจิตวิญญาณให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นอย่างดี
5. ได้นำเสนอการพัฒนากระบวนการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

8. วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 155 คน โรงเรียนวัดจันทรสโมสร กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 35 คน โรงเรียนวัดจันทรสโมสร กรุงเทพมหานคร

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การพัฒนากระบวนการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนาเรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาโรงเรียนวัดจันทรสโมสร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร มีการ

ใช้นิทานประกอบรูปภาพ ตามเรื่องราวของศีล 5 เป็นการวิจัยและพัฒนา(Research and Development) ใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methodology) ซึ่งเก็บข้อมูลการพัฒนาระบบและประสิทธิภาพคุณภาพ ใช้วิธีการเชิงปริมาณเป็นวิธีหลักและวิธีการหาประสิทธิภาพเป็นวิธีรองชุดการสอนที่พัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ระดับประถมศึกษา ได้แก่คู่มือระบบการสอนนิทานชาดก เกี่ยวกับเบญจศีล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนาเรื่องเบญจศีลสำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาโรงเรียนวัดจันทรสโมสร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R_1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาโรงเรียนวัดจันทรสโมสร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D_1) ขั้นตอนการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา (D_1 and D_2) เป็นขั้นร่างระบบการสอนนิทานชาดกระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดจันทรสโมสร

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R_2) การทดลองใช้การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาโรงเรียนวัดจันทรสโมสร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เป็น ขั้นตอนของการทดลองระบบการสอนนิทานชาดก ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดจันทรสโมสร

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (D_2) การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาโรงเรียนวัดจันทรสโมสร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เป็นขั้นของการประเมินการสอนนิทานชาดกและปรับปรุงระบบการสอนนิทานชาดกระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดจันทรสโมสร

9. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและผลงานวิจัย

การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ระดับประถมศึกษา การทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว มีการทดสอบวัดผลก่อนเรียนและหลังเรียน (The One-Group Pretest-Posttest Design) ซึ่งมีวิธีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R_1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของระบบการสอนสังคมศึกษาอิงนิทานชาดกใน วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาโรงเรียนวัดจันทรสโมสร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D_1) ขั้นระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ระดับประถมศึกษา ในรายวิชาพระพุทธศาสนา (D_1 and D_2) เป็นขั้นร่างระบบการสอนนิทานชาดกระดับประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R₂) การทดลองใช้ระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ระดับประถมศึกษาเป็นขั้นการทดลองระบบการสอนนิทานชาดก ระดับประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (D₂) ระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ระดับประถมศึกษา เป็นขั้นการประเมินนิทานชาดกและปรับปรุงระบบการสอนนิทานชาดก ระดับประถมศึกษา เป็น 4 ตอนตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ตอนที่ (4.1) เพื่อการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาโรงเรียนวัดจันทรสโมสร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ (4.2) เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาโรงเรียนวัดจันทรสโมสร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ (4.3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ (4.4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการสอนด้วยระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล กรณีศึกษาโรงเรียนวัดจันทรสโมสร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

10. สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาโรงเรียนวัดจันทรสโมสร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาประสิทธิภาพชุด กิจกรรม ผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนโดยใช้ระบบการสอนนิทานชาดก และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อระบบการสอนนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนาเรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนวัดจันทรสโมสร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัยและสรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

จากการวิจัยเพื่อออกแบบและพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ระดับประถมศึกษา มีผลการวิจัย ดังนี้

1. ได้ออกแบบการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร มีจำนวน หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 นิทานชาดกเรื่องปลาอานนท์ราชามหาสมุทร ใช้เวลาเรียน 3 ชั่วโมง หน่วยที่ 2 นิทานชาดกเรื่องดาบสจอมคดโกง ใช้เวลาเรียน 3 ชั่วโมง หน่วยที่ 3 นิทานชาดกเรื่องมานพหนุ่มช่างทอง ใช้เวลาเรียน 3 ชั่วโมง หน่วยที่ 4 นิทานชาดกเรื่องปลาจอมผัดวันประกันพรุ่ง ใช้เวลาเรียน 3 ชั่วโมง หน่วยที่ 5 นิทานชาดกเรื่อง กำเนิดสุรา ใช้เวลาเรียนหน่วยละ 3 ชั่วโมง รวมจำนวน 24 ชั่วโมง ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้ทำการตรวจความถูกต้องของระบบการสอนนิทานชาดก ระดับประถมศึกษา มีความเหมาะสมระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการ

เรียนรู้ สื่อ การวัดผลและประเมินผลและนำมาคำนวณ หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า ดัชนีความสอดคล้องของระบบการสอนนิทานชาดก หน่วยที่ 1-5 มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 แสดงว่า ระบบการสอนนิทานชาดกมีคุณภาพเหมาะสมและมีความสอดคล้องตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

. การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 5 ชุด มีค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 95.60/95.44 ถือว่าเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 95/95 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1 แสดงว่าระบบการสอนนิทานชาดกนี้นำไปสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจในการใช้การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 – 6 จำนวน 155 และกลุ่มตัวอย่าง 35 คน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อระบบการสอนนิทานชาดก ระดับประถมศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 คะแนน ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 2

11. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการออกแบบและสร้างการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร มีจำนวน 5 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 นิทานชาดก เรื่องปลาอานนทร์ราชามหาสมุทร ใช้เวลาเรียน 3 ชั่วโมง หน่วยที่ 2 นิทานชาดกเรื่องดาบสจอมคดโกง ใช้เวลาเรียน 3 ชั่วโมง หน่วยที่ 3 นิทานชาดกเรื่องมานพหนุ่มช่างทอง ใช้เวลาเรียน 3 ชั่วโมง หน่วยที่ 4 นิทานชาดกเรื่องปลาจอมผิดวันประกันพรุ่ง ใช้เวลาเรียน 3 ชั่วโมง หน่วยที่ 5 นิทานชาดกเรื่อง กำเนิดสุรา รวมเวลาเรียนหน่วยละ 3 ชั่วโมง รวมจำนวน 24 ชั่วโมง ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นจะเรียงลำดับจากเรื่องของเบญจศีล 5 โดยการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้จะดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยแบ่งกลุ่มนักเรียนซึ่งเน้นกระบวนการกลุ่ม ให้นักเรียนมีการช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกภายในกลุ่มของตนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้ ฝึกให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีการยอมรับซึ่งกันและกัน และทำให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงได้มีโอกาสฝึกใช้ทักษะกระบวนการในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองของนักเรียนซึ่งจะเป็นได้ว่าการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ใน วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ในแต่ละระบบการสอนนิทานชาดกได้สอดคล้องกับระบบของการจัดการเรียนรู้ของกรมวิชาการ (กรมวิชาการ. 2546 : 193-194)

2. ผลสัมฤทธิ์หลังการใช้การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดกใน วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนทำแบบทดสอบหลังการเรียนซึ่งผ่านการเรียนการสอนของระบบการสอนนิทานชาดกได้คะแนนร้อยละ 93.44 ซึ่งมีคะแนนสูงกว่าสมมุติฐาน

การวิจัยในข้อที่ 1 ที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนและหลังเรียนโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 95 แสดงว่า ระบบการสอนนิทานชาดกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระวีระวัฒน์ รอดสุโข (2545 : 111-112) ได้วิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิชา พระพุทธศาสนา เรื่อง เบญจศีล 4 พรหมวิหาร 4 ไตรลักษณ์ 3กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการสอนด้วยนิทานและการสอนปกติกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นักเรียนที่สอนด้วยนิทานประกอบวิชาพระพุทธศาสนา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่สอนโดยการสอนตามปกติเท่ากับ 85.03 / 82.07 และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระประสงค์ หัสรินทร์ (2543 : 5) ที่ได้พัฒนาหนังสือนิทานชาดกวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง ฆราวาสธรรม 4 และเบญจศีล ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่าหนังสือนิทานประกอบการ์ตูนวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องฆราวาสธรรม 4 และเบญจศีล มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.20 / 83.20 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณิ ใจสุข (2549 : 36-37) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่องพระพุทธศาสนา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสมาน ปลั่งกลาง (2547 : 58-59) ได้ศึกษาหนังสือนิทานชาดกประกอบรูปภาพ เรื่องเจ้าสิบชาติชาดก รายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพ. 91.92/86.30 ซึ่งเป็นตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้80/80 ผู้วิจัยนำหนังสือนิทานชาดกประกอบรูปภาพ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปใช้กับนักเรียนโรงเรียน ชุมชนเทศบาล 2 (รัฐราษฎร์บำรุง) ปรากฏว่ามีประสิทธิภาพ ดังนี้91.92/86.30 แสดงว่า หนังสือนิทานชาดกประกอบรูปภาพ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ปกติ

3. การศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 ซึ่งความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน สนุกกับการปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลาย ตามขั้นตอนแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ประกอบกับนิทานชาดกที่ส่งเสริมองค์ความรู้ของนักเรียน และจากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่านักเรียนมีให้ความสนใจ ตั้งใจและกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้นและแต่ละคนแข่งขันกันทำกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มานิตา ลีโทชวลิต (2544 : 23-24) ได้ศึกษาการวิเคราะห์นิทานชาดกที่ส่งเสริมสันติธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า ครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยสามารถนำแนวทางการนำนิทานชาดกไปใช้ในการส่งเสริมสันติธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยปรับใช้กับนิทานอื่น ๆ เพื่อพัฒนาความสงบภายในของเด็กปฐมวัย เนื่องจากแนวทางการนำนิทานไปใช้กับเด็กปฐมวัยเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมศีลธรรมด้านอื่น ๆ หรือเป็นสื่อในการให้ความรู้แก่เด็กได้อีกด้วย เพราะเมื่อเด็กอยู่ในภาวะที่สงบแล้ว เด็กก็จะสามารถเกิดการพัฒนารายรู้ต่อคุณค่าที่แฝงอยู่ในสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และงานวิจัยของ สตอลล์ (Stall. 2010 : 5270 – B) ได้ทำการวิจัยสำรวจประสิทธิภาพของการใช้การ์ตูนประกอบการเรียนการสอน เรื่อง การใช้การ์ตูนประกอบการสอนเรื่องคำที่มีหลายความหมาย โดยใช้ประชากรที่มีอายุระหว่าง 8 – 10 ปี จำนวน 23 คน ผลการทดลองพบว่า 1. การสอนโดยใช้การ์ตูนประกอบการเรียนการสอนโดยวิธีปกติมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้

การที่ครูสอนมีความสามารถด้านการเรียนรู้เพิ่มขึ้น 3. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้การบูรณาการมีความสนใจในการอ่านหนังสือเปลี่ยนไปจากเดิมสอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉรา อินทรจุฑกุล (2552:79-80) ได้การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เรื่อง Bird & Insects สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมในระดับที่มากที่สุด โดยที่มีข้อค้นพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมสนุกสนานในการเรียนมีความกระตือรือร้นเปิดโอกาสให้นักเรียนปฏิบัติทดลองด้วยตนเองผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย นักเรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองเพื่อการพัฒนาตนเองสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

12. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยทำให้กล่าวได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้การพัฒนากระบวนการสอน สังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร สามารถนำไปใช้ได้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา หรือสามารถนำระบบการสอนนี้ไปดัดแปลง หรืออาจจะนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมมือกันเสนอวิธีแก้ปัญหาเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็นคุณธรรมพื้นฐานของมนุษย์ ที่เป็นประโยชน์ ตามศักยภาพของนักเรียน เป็นการส่งเสริมการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสังคม และพัฒนาองค์ความรู้ของนักเรียนได้เป็นผู้มีสติสัมปชัญญะได้เป็นอย่างดี

2. การพัฒนากระบวนการสอนสังคมศึกษา อิงนิทานชาดก ในวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล สำหรับนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร โรงเรียนหรือครูผู้สอนอาจจะนำแนวทางการพัฒนาระบบการสอนนิทานชาดก นี้ไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือประยุกต์ใช้กับนักเรียนในระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา ตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายได้

3. ครูควรศึกษารายละเอียดของระบบการสอนให้เข้าใจและจัดทำสื่อการจัดการเรียนรู้ให้ครบตามที่ระบุไว้ หรืออาจจะมีการดัดแปลงให้เหมาะสมกับกิจกรรมเพื่อให้การปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนดำเนินไปอย่างมีลำดับขั้นตอน

13. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการสร้างระบบการสอน วิชาพระพุทธศาสนาเรื่องเบญจศีล ในเนื้อหาอื่นหรือสื่อๆ เช่น เรื่องของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ศาสนปฏิบัติของชาวพุทธ และประวัติความเป็นมาของพระพุทธเจ้า

2. ควรมีการสร้างระบบการสอน สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในระดับชั้นต่างๆ เพื่อให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. ควรมีการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในกลุ่มทักษะสาระการเรียนรู้ อื่นๆ โดยใช้ชุดกิจกรรมในเรื่อง อื่นๆ ระดับชั้นอื่นๆ ที่นักเรียนประสบปัญหาในการเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

4. ควรมีการทดลองเปรียบเทียบระหว่างวิธีการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ระบบการสอนกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบอื่น

บรรณานุกรม

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources)

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources)

กรมวิชาการ. (2546). **การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ค. ข้อมูลวิทยานิพนธ์

ทรงชัย สุนฺญมณี. (2546). **ผลของวิธีสอนแบบเบญจจันทร์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดแบบแก้ปัญหาในโยนิโสมนสิการ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขยายโอกาส อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(หลักสูตรและการสอน). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.

พระวีระวัฒน์ รอดสุโข. (2545). **สังคหวัตถุ 4 พรหมวิหาร 4 ไตรลักษณ์ 3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการสอนด้วยหนังสือการ์ตูนและการสอนตามปกติ**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(บริหารการศึกษา). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พระสมาน ปลั่งกลาง. (2547). **การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องพระเจ้าสิบชาติชาดก ด้วยหนังสือนิทานชาดกประกอบรูปภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 การค้นคว้าอิสระ** กศ.ม.(บริหารการศึกษา). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุพรรณิ ใจสุข. (2549). **การพัฒนาชุดกิจกรรมในการเรียนเรื่องพระพุทธศาสนา**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา).มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุนน อมรวีวัฒน์. (2543). **คิดเป็นตามนัยแห่งพุทธธรรม**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540
สุมาลี กาญจนชาติวี. **การพัฒนาการเรียนการสอนที่ส่งเสริมคุณลักษณะของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาในการสร้างความรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิซิม** วิทยานิพนธ์ ค.ด. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อนุชิต จิตนุกูล. (2550). **วิเคราะห์คุณธรรมจากนิทานชาดก ฉบับกรมวิชาการ**. วิทยานิพนธ์ศษ.ม. (วิชาภาษาไทย).สงขลา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร

The Development of Buddhist Learning Management System
for Basic Education Institute in Bangkok Area

พระมหาสามารถ ฐานิสฺสโร (อาจคงหาญ)

Phramaha Samart Thanissaro (Artkhonghan)

นิสิตหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Ed.D. Student, Doctor of Education in Teaching Social Studies

Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: sarthonghan@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 28 มิถุนายน 2566

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 29 มิถุนายน 2566

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 29 มิถุนายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร” เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระบบการจัดการเรียนในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท (2) เพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร (3) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และโปรแกรมประยุกต์เพื่อการจัดการเรียนรู้ Moodle: BSMARTS ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร และทดลองระบบกับนักเรียนกลุ่มทดลอง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1. ระบบการจัดการเรียนรู้ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท สักระยะที่ได้ 6 ระบบ 3หมวด ได้แก่ (1) ระบบการสร้างความสมดุลชีวิต (2) ระบบการเรียนรู้มุ่งพัฒนาทักษะทางกาย วาจา และใจ (3) ระบบการเรียนรู้ที่ง่าย สะดวกสบาย และสงบ เหมาะกับคนทุกยุค (4) ระบบการเรียนรู้ที่สามารถประยุกต์นำไปปฏิบัติได้ (5) ระบบการเรียนรู้เชิงเหตุผลบนความถูกต้อง และ (6) ระบบการเรียนรู้เพื่อความรู้อย่างเป็นจริงและนำไปขยายผลได้ และสามารถสังเคราะห์ระบบข้อที่ 1 กับ 2 เป็นหมวดศีลสังเคราะห์ระบบข้อที่ 3 กับ 4 เป็นหมวดสมาธิ และสังเคราะห์ระบบข้อที่ 5 กับ 6 เป็นหมวดปัญญา 2. การ

ออกแบบระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกรุงเทพมหานคร มี 5 ขั้นตอน เกิดจากการสังเคราะห์ความต้องการระบบของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียน โดยใช้โปรแกรมประยุกต์ Moodle เป็นเครื่องมือในการนำเข้าสู่ข้อมูลที่เป็นหน่วยการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และสามารถแสดงผลผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้ผ่านระบบเบราว์เซอร์ และแอปพลิเคชันผ่านมือถือ เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา 3. ประสิทธิภาพของระบบจัดการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้จากการประเมิน พบว่า (1) ความเหมาะสมของหน่วยการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก (2) ความสอดคล้องของระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับมาก (3) ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีประสิทธิภาพโดยรวม อยู่ในระดับมาก 4. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผลการทดสอบหลังเรียนได้คะแนนร้อยละ 80 จำนวน 18 คน ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และเมื่อนำคะแนนรวมของผลลัพธ์การสอบหลังเรียนของนักเรียน มาคำนวณตามสูตรของศ. ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ผลปรากฏว่า มีคะแนนเกินเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานทั้ง 2 ข้อ

คำสำคัญ: ระบบการจัดการเรียนรู้, สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, การออกแบบระบบ

ABSTRACT

The research studied “The Development of Buddhist Learning Management System for Basic Education Institute in Bangkok Area”. It was research and development (R&D). The objectives were as (1) to study system for Buddhist Theravada scripture. (2) To develop Buddhist learning system in Buddhism in Basic Education Institute Bangkok Area. (3) To evaluate the efficient for System in Buddhism in Basic Education Institute Bangkok Area. The measurement by using mean interview and questionnaire and apply program to manage learning as Moodle: BSMARTS. The recording data and test from exempling group consist of administrator Education Institute Bangkok Area persons and example group for testing persons. It was analyzed by quantitative and qualitative with statistic percentage and standard deviation.

Result had found that: 1. Learning Management System in Theravada Buddhist Scriptures can synthesize 6 systems in 3 categories, namely (1) life balance system (2) learning system aiming to develop physical, verbal and mental skills (3) learning system that is easy, convenient, comfortable and peaceful, suitable for people of all ages (4) a learning system that can be applied to practice, (5) a learning system based on rationality, and (6) a learning system for enlightening the truth and expanding the results And can synthesize the 1st and

2nd system as precepts and synthesize the 3rd and 4th system as samadhi. and synthesize the 5th and 6th system as the category of intelligence 2. The design of the learning management system for Buddhist subjects in basic education institutions under the Bangkok Metropolitan Administration consisted of 5 steps, arising from the synthesis of system requirements of school administrators, teachers and students by using the Moodle application as an input tool. The information is a unit of study in the subject of Buddhism, Grade 5 and can be displayed via the Internet through a browser. and mobile applications to be used as a medium for learning Buddhism subjects 3. The Efficiency of the Buddhist Learning Management System in Basic Educational Institutions Bangkok From the evaluation, it was found that (1) the appropriateness of the learning unit in the subject of Buddhism subjects Grade 5 according to the opinion of experts overall in all aspects (2) the consistency of the learning management system of Buddhist subjects in basic education institutions Bangkok according to expert opinion at a high level (3) Efficiency evaluation results of the Buddhist learning management system in basic education institutions Bangkok According to experts, it was found to be effective overall. at a high level 4. The results of the hypothesis test showed that the results of the post-test received a score of 80% for 18 students, which was higher than the specified criteria. and when taking the total score of the student's post-test results Let's calculate according to the formula of Prof. Dr. Chaiyong Promwong showed that the score exceeded the specified criteria, therefore accepted both hypotheses.

Keywords: Learning Management System, Basic Education Institute, The design of the learning management system

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาพระพุทธศาสนาเป็นวิชาในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งกลุ่มวิชาสังคมศึกษา มีความมุ่งหมายในการสร้างพลเมืองของชาติให้มีคุณภาพ สามารถคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทางสังคมได้อย่างปกติ เป็นการศึกษาที่เกี่ยวกับมนุษย์ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อผลิตคนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอยู่ตลอดเวลา ให้สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะ ความรู้สึกรู้ค่าหรือค่านิยมที่ดีงามให้แก่คนในสังคม วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีความสำคัญต่อนักเรียน แต่จากสภาพที่เป็นจริงมักจะพบว่า นักเรียนส่วนมากขาดความสนใจและใส่ใจในการเรียนซึ่งปัจจัยสำคัญเกิดจากวิธีการและรูปแบบการสอนของครู (สมพงษ์ จิตระดับ, 2557) ซึ่งปัญหาการจัดการเรียนการสอนมีหลายปัจจัย จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการสอนศีลธรรมในด้านสภาพการจัดการสื่อการสอนพบว่า ขาดสื่อการสอนที่ทันสมัย คอมพิวเตอร์และงบประมาณในการจัดทำสื่อไม่เพียงพอ ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ คือ สื่อการเรียนการ

สอนไม่มีความน่าสนใจ สื่อการเรียนการสอนไม่ทันสมัย ทำให้่วงนอนน่าเบื่อ สื่อการเรียนการสอนไม่อยู่ในสภาพพร้อมด้านกิจกรรมการสอน คือ พระภิกษุจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่เข้าใจ ทำให้นักเรียนเกิดความน่าเบื่อและ่วงนอนมาก กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เป็นแบบเรียบง่าย ชอบให้ทำกิจกรรมแบบเดิม ๆ ซ้ำแล้วซ้ำอีก นักเรียนไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาได้อย่างเต็มที่กิจกรรมการเรียนการสอนเน้นวิชาการมากเกินไป (ปรีชา กันธิยะ, 2551) ซึ่งปัญหาดังกล่าวพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) ได้เสนอแนวทางแก้ไขไว้ในเรื่องการจัดการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสตร์ เป็นการนำหลักพุทธธรรมหรือองค์ความรู้ที่เป็นคำสอนในพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยมีจุดเน้นที่การนำหลักธรรมมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยสถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศ (ปรโตโฆสะ) ที่เป็นกัลยาณมิตรที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนด้วยการแสวงหาปัญญา จัดการเรียนการสอนผ่านระบบไตรสิกขา ทำให้ผู้เรียนได้ศึกษาปฏิบัติอบรมทางด้านศีล สมาธิและปัญญา โดยทางด้านศีลหรือพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตที่ดีงามสำหรับตนเองและสังคม ด้านสมาธิหรือด้านจิตใจ เป็นการพัฒนาจิตใจให้มีคุณภาพ มีสมรรถภาพ และด้านปัญญามีความรู้ที่ถูกต้องมีศักยภาพในการคิด การแก้ปัญหาที่เหมาะสม (โยนิโสมนสิการ) โดยมีครูและโรงเรียนเป็นกัลยาณมิตรที่สำคัญที่รักและปรารถนาดีที่จะพัฒนาผู้เรียน จุดเริ่มต้นของกระบวนการของการศึกษาในตัวบุคคลมีจุดเริ่มต้นโดยอาศัยความเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม และอิทธิพลจากภายนอกที่ถูกต้องเป็นแรงผลักดันให้รู้จักพิจารณาโลกและชีวิตที่ถูกต้อง สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง จะทำให้เกิดสัมมาทิฐิ นำไปสู่การศึกษาที่ถูกต้อง ซึ่งแหล่งที่มาเบื้องต้นที่ทำให้เกิดสัมมาทิฐิ คือปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในเป็นแกนนำของกระบวนการศึกษาทั้งหมด (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2538)

การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนามีความสำคัญสำหรับการพัฒนาผู้เรียนเพราะสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตให้ดีขึ้นได้ด้วยการพัฒนากาย วาจา และใจ ดังนั้น วิชาพระพุทธศาสนาจึงถูกจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสาระการเรียนรู้ด้านสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนได้รู้และเข้าใจ ประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข รวมทั้งเข้าใจ ตระหนักรู้และปฏิบัติตนเป็นศาสนิกที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้

ที่ผ่านมา มีนักการศึกษาและนักวิจัยได้ศึกษาสภาพและปัญหาที่เกิดขึ้นกับการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ซึ่งพบว่า การจัดการเรียนวิชาพระพุทธศาสนามีปัญหาหลายด้าน เช่น ปัญหาด้านครูที่มีจำนวนไม่เพียงพอ ปัญหาด้านองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาของครูผู้สอน ปัญหาด้านพฤติกรรมของครูที่ไม่เป็นแบบอย่างให้กับนักเรียน ปัญหาครูไม่มีทักษะในการผลิตสื่อการสอน ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และไม่คอยได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาที่สอน (พระมหามานิตย์ บัวเพชร, 2548) ปัญหาด้านสื่อที่ใช้สอน ไม่น่าสนใจ ไม่ทันสมัย และแหล่งเรียนรู้ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ (พระอธิการกริธา จนทวิโส และคณะ, 2559) ด้านหลักสูตร พบว่า มีเนื้อหาซ้ำซ้อน มีขอบเขตเนื้อหากว้างเกินไป และส่วนมากยังประกอบด้วยหลักธรรมและคำบาลีมากเกินไปจนทำให้ผู้เรียนเกิดความท้อแท้ และเบื่อหน่าย ด้านกระบวนการเรียนการสอน พบว่า ครูขาดเทคนิคการสอนที่ดี ขาดวิธีสอนที่หลากหลาย (จรัญ กาอินทร์, 2540) ด้านการวัดผลประเมินผล พบว่า

ครูผู้สอนขาดการวัดผลและประเมินผลตามความเป็นจริง ส่วนพระมหาพิทักษ์ ลีนาลาด ได้สรุปปัญหาเป็น 2 ด้าน คือ (1) ปัญหาด้านนโยบายการศึกษาของรัฐ และ (2) ปัญหาด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียน (พระมหาพิทักษ์ ลีนาลาด, 2548) ซึ่งปัญหาเหล่านี้พระครูสุธีปริยัตยาทร ได้เสนอแนวทางการแก้ไขด้วยการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาไว้ 3 แนวทางคือ (1) แก้ไขที่ครูผู้สอนควรมีการศึกษาค้นคว้าและทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอน (2) ครูควรเข้ารับการศึกษาอบรมและพัฒนาเชิงปฏิบัติการด้านการจัดการเรียนการสอน และ (3) ควรพิจารณาข้อบกพร่องของตนเองในการจัดการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (พระครูสุธีปริยัตยาทร, 2551)

ขณะที่นักการศึกษาทั้งหลายกำลังหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาอยู่นั้น ในปลายปี พ.ศ. 2562 ทั่วโลกได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโคโรนา ไวรัส 2019 (COVID 19) ทำให้สังคมวิถีมีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ เช่น การใช้ชีวิตปกติใหม่ (New normal) ต้องรักษาระยะห่างทางสังคม (Social distancing) และสวมหน้ากากป้องกันการแพร่และรับเชื้อโรค ประชาชนส่วนใหญ่เปลี่ยนการทำงานในสำนักงานเป็นทำงานที่บ้าน (Work from home) เพื่อปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งของส่วนราชการ พ.ศ. 2565 ที่ประกาศเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2565 เช่นเดียวกับสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานครเกือบทุกแห่ง ต้องถูกประกาศปิดทำการลงชั่วคราว และเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียนเป็นการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ ส่งผลให้การเรียนการสอนมีความยุ่งยากมากขึ้น และทำให้ประสิทธิผลของการเรียนการสอนลดลง ในขณะที่การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนายิ่งส่งผลต่อผู้สอนและผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น การนำเทคโนโลยีด้านระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนามาใช้จึงเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนดังกล่าว และสอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาของนายชัชชาติ สิทธิพันธุ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานครด้วย ผู้วิจัยจึงมีสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าและพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ดียิ่งขึ้นในยุคปัจจุบัน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระบบการจัดการเรียนรู้ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท
2. เพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ 1. ผู้บริหารระดับผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2565 รวมทั้งสิ้นจำนวน 437 คน จากสถานศึกษา จำนวน 437 แห่ง ครอบคลุมพื้นที่ 50 สำนักงานเขต 2. ครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร อ้างอิงรายงานประจำปีการศึกษา 2564 รวมทั้งสิ้นจำนวน 14,535 คน จากโรงเรียนจำนวน 437 โรงเรียน ในพื้นที่กรุงเทพมหานครรวม 50 สำนักงานเขต ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร 3. นักเรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2565 รวมทั้งสิ้นจำนวน 261,160 คน จากโรงเรียนจำนวน 437 โรงเรียน และ 4. ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลประเมินผล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1. เป็นผู้บริหารระดับผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2565 กำหนดกลุ่มตัวอย่างเพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) ผู้บริหารในเขตทวีวัฒนา จำนวน 5 คน 2. ครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาในเขตทวีวัฒนา ที่ได้มา โดยจับสลากรายชื่อครู จำนวน 5 โรงเรียน ๆ ละ 5 คน รวม 25 คน แล้วจับสลากรายชื่ออีกครั้งเพื่อเป็นตัวแทนครูผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 คน และเลือกรายชื่อครูสำรองอีก 2 รายชื่อ รวมเป็นครูกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 คน 4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สุ่มแบบเจาะจงจากโรงเรียนในเขตทวีวัฒนา จำนวน 22 คน จากประชากรนักเรียนในโรงเรียน รวม 5 โรงเรียน โดยเลือกโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความต้องการระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาของผู้บริหารสถานศึกษา 2. แบบสอบถามความต้องการและพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้ใช้ระบบ 3. แบบประเมินด้านความเหมาะสม ความสอดคล้อง และประสิทธิภาพของระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาผ่านแอปพลิเคชัน Moodle

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความต้องการระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาของผู้บริหารสถานศึกษาได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วร่างแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาความตรงของเนื้อหา

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการและพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของครูและนักเรียนได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหา

ขั้นตอนการดำเนินการสร้างแบบประเมินระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วร่างแบบประเมินระบบฯ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาความตรงของเนื้อหาที่เกี่ยวกับระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) ตลอดจนศึกษาองค์ประกอบและความสามารถในการทำงาน (Features) ของระบบการจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ใน

ปัจจุบัน และศึกษาในส่วนของสภาพแวดล้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา เพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ระบบการจัดการเรียนรู้ สำหรับผู้เชี่ยวชาญโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งใช้หลักเกณฑ์การให้คะแนน ระหว่าง 0.50 – 1.00 มีความเที่ยงตรง ใช้ได้ พบว่า ข้อคำถามผ่านเกณฑ์การทดสอบดัชนีความสอดคล้อง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อถือได้เท่ากับ 0.873 ซึ่งมากกว่า 0.5 และมีค่าเข้าใกล้ 1.00 แสดงว่า ข้อมูลในแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมจำแนกเป็น 1. การเก็บข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ที่ได้จากการศึกษาเอกสารวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้การบันทึกในตารางสังเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ 2. การเก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้วิธีการบันทึกสาระสำคัญที่ผู้ให้ข้อมูล (Key Informants) ได้แสดงทัศนะในแต่ละด้าน 3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ใช้วิธีส่งแบบสอบถามโดยตรงต่อผู้ให้ข้อมูล และ 4. การเก็บรวบรวมข้อมูลผลสัมฤทธิ์โดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา เป็นการสังเคราะห์เนื้อหาหลักธรรมจากพระไตรปิฎก ตีความหลักธรรม โดยใช้ดุลยพินิจของผู้วิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ผลการวิจัย

1. ระบบการจัดการเรียนในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท เป็นการค้นคว้าหลักธรรมที่ปรากฏในพระไตรปิฎกแต่ละปิฎก โดยผู้วิจัยเลือกหลักธรรมที่เกี่ยวข้องมาสังเคราะห์เป็นหมวดหมู่ เป็นประเด็น และอธิบายขยายความตามนัยที่ปรากฏในพระไตรปิฎก พบว่า ได้หลักการ 6 ข้อ 3 หมวด ได้แก่ (1) การสร้างความสมดุลชีวิต (2) การเรียนรู้อย่างเป็นระบบมุ่งพัฒนาทักษะทางกาย วาจา และใจ (3) การเรียนรู้ที่ง่าย สะดวกสบาย และสงบ เหมาะกับคนยุคใหม่ (4) การเรียนรู้ที่สามารถประยุกต์นำไปปฏิบัติได้ (5) การเรียนรู้เชิงเหตุผลบนความถูกต้อง และ (6) การเรียนรู้เพื่อความรู้แจ้งความเป็นจริงและนำไปขยายผลได้ จากหลักการ 6 ข้อ สังเคราะห์ข้อที่ 1 กับ 2 เป็นหมวดศีล สังเคราะห์ข้อที่ 3 กับ 4 เป็นหมวดสมาธิ และสังเคราะห์ข้อที่ 5 กับ 6 เป็นหมวดปัญญา

2. ผลการวิเคราะห์ความต้องการการจัดการเรียนรู้ (Learning Management System Requirements: LMS) ของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู และนักเรียน พบว่า ส่วนมากเป็นผู้บริหารเพศหญิง อายุระหว่าง 35- 55 ปี ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการและผู้อำนวยการในโรงเรียนขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร มีประเด็นพื้นฐานเพื่อประกอบการออกแบบระบบ พบว่า ในช่วงแรกของการระบาด ทุกคนต่างหวาดระแวงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโรค และต้องปฏิบัติตามคำสั่งของศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID 2019) ให้ปิดสถานศึกษาเพื่อป้องกันการระบาดของโรค ทำให้การเรียนการสอนและการสอบไม่เป็นไปตามแผนปฏิทินการศึกษาที่ได้วางไว้ ผู้บริหารเห็นสอดคล้องกันที่ควรนำระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาและวิชาอื่นๆ เข้ามาช่วยในการเรียนการสอน โดยมีความเห็นว่า มีปัจจัย

ที่เกี่ยวเนื่องสำคัญ ได้แก่ ปัจจัยด้านเทคนิค เช่น การบริการด้านอินเทอร์เน็ต ที่ทางโรงเรียนควรเตรียมพร้อมให้นักเรียนสามารถเข้าใช้ได้ทั้งผ่านคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ แท็บเล็ต และสมาร์ทโฟน โดยทางโรงเรียนมีระบบ Wi-Fi ให้บริการ ได้แก่ปัจจัยด้านซอฟต์แวร์ ปัจจัยด้านฮาร์ดแวร์ และผู้บริหารให้ความสำคัญกับระบบการศึกษาแบบใหม่ โดยมีนโยบายให้ครูใช้โปรแกรมประยุกต์เพื่อการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ที่สามารถเข้าถึงได้ ประหยัดและปลอดภัย ในส่วนของครูมีความเห็นว่าการสอนออนไลน์ไม่ยุ่งยาก ในขณะที่นักเรียนโดยมากชอบการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์

3. การพัฒนาระบบต้นแบบ (Prototype) มีแนวคิดหลักในการออกแบบเพื่อแก้ปัญหา ในหลายมิติ ได้แก่ (1) มิติด้านสังคม เช่น ปัญหาการเผชิญหน้ากับโรคระบาด ปัญหาโลกร้อน (2) มิติด้าน การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนรู้ ปัญหาความขาดแคลนครูสอนวิชาพระพุทธศาสนา และปัญหาความชัดเจนด้านหลักสูตร (3) มิติด้านความเป็นสากลเพื่อการเข้าถึงเนื้อหาทางพระพุทธศาสนาได้ง่ายขึ้น ไม่ประกอบด้วยกาล นำมาสู่การออกแบบโครงสร้างโปรแกรมประยุกต์ Moodle ในชื่อ **BSMARTS : The Buddhist Studies Moodle Application for Resultant Teaching System**

4. พัฒนาเครื่องมือ เกิดจากการวิเคราะห์ศักยภาพและความเป็นไปได้จากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือการสอนและพฤติกรรมการสอนออนไลน์ของครูในสังกัดกรุงเทพมหานคร และพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยเครื่องมือมีองค์ประกอบสำคัญ (1) Human ware (ระบบคน) (2) Hardware (ระบบเครื่อง) และ (3) Software (ระบบเครือข่าย)

5. การติดตั้งระบบในเซิร์ฟเวอร์ (Server) เป็นการเช่าพื้นที่ Hosting จากผู้ให้บริการ เพื่อมีพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในฐานข้อมูล (Database) ผู้วิจัยเลือกคุณสมบัติเซิร์ฟเวอร์ระดับพื้นฐาน มีหน่วยความจำ และแบนด์วิดท์ที่เหมาะสมกับการติดตั้ง Software ของระบบ พร้อมทั้งเชื่อมต่อกับเซิร์ฟเวอร์และระบบฐานข้อมูลเพื่อจัดเก็บ นำเข้าสู่ระบบ และแสดงผลผ่าน URL: <https://bsmarts.online> หรือ <https://bbs.baworn.com> หรือ <https://worldbud.online> พร้อมทั้งตั้งชื่อโปรแกรมประยุกต์เพื่อการเรียนรู้ว่า “BSMART”

6. การติดตั้งระบบการลงทะเบียน หลังจากเช่าบริการ Hosting และจดทะเบียนโดเมนเนม และเชื่อมต่อเซิร์ฟเวอร์ (Server) แล้ว ผู้วิจัยได้ลงทะเบียนการใช้แอปพลิเคชัน Moodle ผ่านเครื่องมือจัดการเว็บไซต์ของบริษัทผู้ให้บริการ Hosting และติดตั้งลงทะเบียนเข้าใช้แอปพลิเคชัน

7. ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของหน่วยการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนากับระบบ BSMARTS เป็นการสอบถามผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมของระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนากับหน่วยการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา พบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของหน่วยการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก

8. ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของหน่วยการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา จากข้อมูลแบบสอบถามที่ได้จากครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ที่สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 11 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ความสอดคล้องของหน่วยการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความเห็นความเหมาะสมโดยรวมทุกด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

9. ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ความเห็นความเหมาะสมโดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

10. ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นประสิทธิภาพของระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา พบว่า ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นว่า ระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนามีประสิทธิภาพโดยรวม อยู่ในระดับมาก

11. ผลการทดสอบสมมติฐาน (1) “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน” พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 17.05 สูงกว่าก่อนเรียน โดยมีค่าเฉลี่ย 12.59 (2) “ประสิทธิภาพของระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80” โดยกำหนดตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ จำนวนนักเรียนร้อยละ 80 ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนครั้งนั้น ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า E_1 มีนักเรียนทดสอบหลังเรียนได้คะแนนร้อยละ 80 จำนวน 18 คน ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และ E_2 เมื่อนำคะแนนรวมของผลลัพธ์การสอบหลังเรียนของนักเรียน ทหารด้วยจำนวนนักเรียน 22 คน คูณด้วยจำนวน 100 แล้วหารด้วยคะแนนเต็มของข้อสอบหลังเรียน (20 คะแนน) ผลปรากฏว่า ได้เกณฑ์ 85.22 เกินเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้น ผลการทดสอบสมมติฐาน จึงพบว่า $E_1/E_2 = 81.81/85.22$ มีประสิทธิภาพที่สามารถนำไปใช้สอนได้

5. อภิปรายผล

1. ระบบการจัดการเรียนในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท

หลักการเกี่ยวกับระบบการจัดการเรียนรู้ที่ปรากฏในพระไตรปิฎก พบว่า ได้หลักการ 6 ข้อ 3 หมวด ได้แก่ (1) การสร้างความสมดุลชีวิต (2) การเรียนรู้อย่างเป็นระบบมุ่งพัฒนาทักษะทางกาย วาจา และใจ (3) การเรียนรู้ที่ง่าย สะดวก สบาย และสงบ เหมาะกับคนยุคใหม่ (4) การเรียนรู้ที่สามารถประยุกต์นำไปปฏิบัติได้ (5) การเรียนรู้เชิงเหตุผลบนความถูกต้อง และ (6) การเรียนรู้เพื่อความรู้แจ้งความเป็นจริงและนำไปขยายผลได้ จากหลักการ 6 ข้อ สังเคราะห์ข้อที่ 1 กับ 2 เป็นหมวดศีล สังเคราะห์ข้อที่ 3 กับ 4 เป็นหมวดสมาธิ และสังเคราะห์ข้อที่ 5 กับ 6 เป็นหมวดปัญญา มีสอดคล้องกับทฤษฎีเชิงระบบ โดยปัจจัยนำเข้าคือศีล ปัจจัยกระบวนการคือสมาธิ และปัจจัยผลผลิตคือปัญญา ถือว่าเป็นระบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนามนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของพุทธทาส ภิกขุ ที่กล่าวไว้ในหนังสือคู่มือมนุษย์ ในขณะที่ระบบการเรียนในทางพระพุทธศาสนามีองค์ประกอบสำคัญ เช่น คน ซึ่งได้แก่ ครู/อาจารย์ผู้สอน นิสิต/นักศึกษาผู้เรียน

หลักสูตรคือหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน องค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ หลักปรียัติ สัทธรรม หลักปฏิบัติสัทธรรม และองค์ประกอบแห่งผลผลิตได้แก่ ปฏิเวธสัทธรรม

2. การออกแบบและพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา

การออกแบบและพัฒนาระบบเป็นวางขอบข่ายของหน่วยการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 และการพัฒนาระบบการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาผ่านระบบออนไลน์ โดยดำเนินการ 5 ขั้นตอน

2.1 การสำรวจความต้องการและพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักเรียน เพื่อวิเคราะห์ความจำเป็นของระบบในมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในด้านต่างๆ เช่น ความถี่ในการเข้าใช้งาน อินเทอร์เน็ต โปรแกรมประยุกต์ที่ใช้ในการเรียนการสอนออนไลน์ และความยุ่งยากในการเรียนการสอนออนไลน์ ซึ่งพบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนมีความต้องการใช้ระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา และเห็นว่าการสอนด้วยระบบออนไลน์ไม่ยุ่งยากสำหรับครู และนักเรียนมีความชอบเรียนด้วยระบบออนไลน์ แต่ทางโรงเรียนต้องปรับปรุงระบบอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนให้มีความเสถียรเพียงพอต่อการเข้าใช้งานของนักเรียนพร้อมกันเป็นจำนวนมาก สอดคล้องกับมานิตย์ บัวเพชร (2548)

2.2 การพัฒนาระบบต้นแบบ (Prototype) เป็นการวิเคราะห์ปัญหาที่ต้องใช้ระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาที่ออกแบบแล้วสามารถแก้ไขปัญหาได้ ซึ่งปรากฏว่า มี 3 องค์ประกอบสำคัญ คือ (1) ปัญหาด้านสังคม ได้แก่ ภาวะโลกร้อน ปัญหาโรคระบาด และความเหลื่อมล้ำด้านในการเข้าถึงข้อมูล (2) ปัญหาด้านการเรียนรู้ ได้แก่ ความเป็นเอกภาพของหลักสูตร ระบบการเรียนการสอน และทรัพยากรครูผู้สอน สอดคล้องกับพระมหาพิทักษ์ สีนาลาด (2548) และ (3) ปัญหาด้านเทคโนโลยี ได้แก่ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ วิถีชีวิตปกติใหม่ และนวัตกรรมการสื่อสาร สอดคล้องกับพระครูสุธีปริยัตยาทร (นำมาสู่การออกแบบระบบต้นแบบ ผนวกกับหลักไตรสิกขา 3 จนได้ต้นแบบระบบ BSMARTS

2.3 การพัฒนาเครื่องมือ (Tools) เป็นการวางเป้าหมายการพัฒนาส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย ครูผู้สอนและผู้เรียน โดยใช้ซอฟต์แวร์ระบบการจัดการเรียนรู้ Moodle เป็นระบบหลัก และพัฒนาฮาร์ดแวร์ให้ทันสมัยมีความพร้อมสำหรับการติดตั้งระบบในขั้นตอนต่อไป เพื่อแก้ปัญหาความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนา ใช้เป็นสื่อการสอน แก้ปัญหาครุขาด และสร้างนวัตกรรมการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในยุคใหม่ สอดคล้องกับจรัญ กาอินทร์ (2540)

2.4 การติดตั้งระบบ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ (1) การติดตั้งระบบพื้นฐานโดยใช้เซิร์ฟเวอร์ของมูลนิธิบวรเพื่อการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการสนับสนุนระบบการจัดการเรียนรู้ของโปรแกรมประยุกต์ Moodle พร้อมทั้งจดทะเบียนโดเมนหลักเพื่อใช้เข้าสู่ระบบผ่าน URL: <https://www.bsmarts.online> และ <https://www.worldbud.online> โดยมีโดเมนย่อยที่ใช้เป็นฐานข้อมูลคือ <https://bls.baworn.com> (2) ติดตั้งซอฟต์แวร์ BSMARTS ที่ได้พัฒนาและหาประสิทธิภาพแล้ว และ (3) ติดตั้งหน่วยการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2.5 การทดสอบระบบการใช้งาน เป็นกระบวนการวิเคราะห์ผลระบบก่อนนำไปใช้ทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์จุดอ่อนของระบบและวิเคราะห์ความเสี่ยงของระบบเพื่อวางแนวทางการการแก้ไข

ปัญหาหรือประสบกับอุปสรรคน้อยที่สุด สอดคล้องกับกนกรัตน์ ตั้งสุขเกษมสันต์ (2552) และชวนิดา สุวานิช (2553)

3. การประเมินประสิทธิภาพของระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา

การประเมินประสิทธิภาพของระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาแบ่งออกเป็น 5 ประเด็น เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ ครูผู้สอน และนักเรียนเป็นผู้ประเมินประสิทธิภาพ ได้แก่

3.1 ความเหมาะสมของหน่วยการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สอดถามจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมระดับมาก แสดงให้เห็นว่าหน่วยการเรียนรู้มีความเหมาะสมสำหรับสอน โดยมีวัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้เหมาะสมในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านศีล สมาธิ และปัญญา แต่ควรตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาอย่างละเอียด และเพิ่มจุดสนใจในเนื้อหาให้มากขึ้น สอดคล้องกับพระมหาประเสริฐ ชาทเมธี (2561)

3.2 ความสอดคล้องของหน่วยการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สอดถามจากครูผู้สอนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า โดยรวมมีความสอดคล้องอยู่ระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่าด้านตัวอักษรและสีมีความสอดคล้องกัน แต่ควรพัฒนาบทเรียนของหน่วยการเรียนรู้ให้มีความสัมพันธ์กันมากขึ้น และควรมีกิจกรรมที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ สอดคล้องกับปรีชา กันธิยะ (2551)

3.3 ความเหมาะสมของระบบการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่าด้านการเรียนการสอนมีความเหมาะสมมากที่สุด แสดงว่าระบบการเรียนวิชาพระพุทธศาสนามีประสิทธิภาพ แต่เนื่องจากรายงานผลนั้นส่วนมากเป็นหน้าที่ของผู้ดูแลระบบ ดังนั้น ประสิทธิภาพการรายงานผลจึงมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่นๆ

3.4 การประเมินประสิทธิภาพของระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นการวัดประสิทธิภาพระบบโดยรวมขั้นตอนสุดท้าย 4 ด้าน พบว่า โดยภาพรวมของประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าระบบมีประสิทธิภาพที่สามารถนำไปใช้สำหรับการเรียนการสอนได้

3.5 การวัดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มทดลองเพื่อวัดประสิทธิภาพของระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและเมื่อวัดประสิทธิภาพพบว่าได้ผลเกินเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่า ระบบระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร สามารถนำไปใช้สำหรับสอนนักเรียนได้

4. การทดสอบสมมติฐาน

4.1 “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน” พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน แสดงว่าการเรียนการสอนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เกิด

ประสิทธิภาพในเชิงบวก แสดงให้เห็นว่า ระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาที่นำเทคโนโลยีมาใช้ทำให้เกิดการกระตุ้นการเรียนรู้แบบใหม่ที่เรียกว่าประสบการณ์ครั้งแรก สอดคล้องกับลาติฟาและคาวิตา (2564)

4.2 “ประสิทธิภาพของระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ประสิทธิภาพตามสูตร $E_1/E_2 = 81.81/85.22$ แสดงว่าระบบนี้มีประสิทธิภาพในการนำใช้สอนได้ สอดคล้องกับชวนิดา สุวานิช (2553)

6. สรุป

ภัยพิบัติโรคระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019 (COVID 19) ทำให้สังคมวิถีมีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ เช่น การใช้ชีวิตปกติใหม่ (New normal) ต้องรักษาระยะห่างทางสังคม (Social distancing) ประชาชนส่วนใหญ่เปลี่ยนการทำงานในสำนักงานเป็นทำงานที่บ้าน (Work from home) เช่นเดียวกับสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานครเกือบทุกแห่ง ต้องถูกประกาศปิดทำการลงชั่วคราว และเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียนเป็นการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ ส่งผลให้การเรียนการสอนมีความยุ่งยากมากขึ้น และทำให้ประสิทธิผลของการเรียนการสอนลดลง ในขณะที่การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาถึงส่งผลต่อผู้สอนและผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น การนำเทคโนโลยีด้านระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนามาใช้จึงเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนดังกล่าว

บี ส มาร์ ท (BSMARTS: The Buddhist Studies Moodle Application for Resultant Teaching System) เป็นระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management System: LMS) ผ่านโปรแกรมประยุกต์หรือแอปพลิเคชันมูเดิ้ล (Moodle) ซึ่งเป็นระบบที่ออกแบบการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาพระพุทธศาสนาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 5) สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยได้จากสังเคราะห์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 6 หลักการ 3 หมวด เพื่อให้ผู้เรียนที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ได้รับผลสัมฤทธิ์ที่พึงประสงค์ทั้ง 6 ด้าน โดยจัดองค์ประกอบของระบบการจัดการ 3 ระบบ คือ (1) การจัดการทรัพยากรบุคคล (Human Ware) (2) การจัดการทรัพยากรสนับสนุน (Hardware) และ (3) การจัดการเนื้อหาวิชา และโปรแกรมประยุกต์เพื่อการเรียนรู้ผ่านแอปพลิเคชัน Moodle Software

7. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 วิชาพระพุทธศาสนา เป็นวิชาพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการดำรงชีวิตของนักเรียน เพราะเป็นวิชาที่สามารถปลูกฝังให้นักเรียนมีความรู้คู่คุณธรรม แต่เนื่องจากความขาดแคลนครูผู้สอน ทำให้วิชาพระพุทธศาสนาถูกลดบทบาทความสำคัญลง ดังนั้น คณะสงฆ์หรือหน่วยงานรับผิดชอบการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนาควรนำระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาไปขยายผลโดยการออกแบบแอปพลิเคชันที่เป็นของคณะสงฆ์และพัฒนาให้มีเนื้อหาหลายภาษา

1.2 มหาวิทยาลัยสงฆ์ควรกำหนดภารกิจเฉพาะในด้านการสอนวิชาพระพุทธศาสนา โดยการจัดอบรมเทคนิค วิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้กับพระนิสิต/นักศึกษาที่สนใจจะสอนวิชาพระพุทธศาสนา

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

- 2.1 ควรนำระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา BSMARTS ไปใช้ในโรงเรียนทั่วประเทศ
- 2.2 ควรอบรมให้ความรู้ระบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาให้กับครูพระสอนศีลธรรม ครูสอนวิชาพระพุทธศาสนา และนักศึกษา/นิสิตที่สนใจ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 3.1 ควรศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนชั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร
- 3.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานครกับสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่วนภูมิภาค

บรรณานุกรม

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2551). **พุทธธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พุทธทาส ภิกขุ. (2563). **คู่มือมนุษย์ (ฉบับสาระสำคัญ) 114 ปี ชาตกาล อาจารย์พุทธบูชา 2563**. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม.
- แสง จันทร์งาม. (2540). **วิธีสอนของพระพุทธเจ้า**. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- กนกรัตน์ ตั้งสุขเกษมสันต์. (2552). “การผลิตหนังสือนิทานพื้นบ้านเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม สำหรับเด็กด้อยโอกาสจังหวัดขอนแก่น”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จรัส กาอินทร์. (2540). “ปัญหาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชวนิดา สุวานิช. (2553). “การพัฒนารูปแบบระบบบริหารการจัดการเรียนรู้แบบเคลื่อนที่ (mLMS) ผ่านเครื่องช่วยงานดิจิทัลส่วนบุคคล (PDA)”. **วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรีชา กันธิยะ. (2551). “การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พระมีส่วนร่วมในการสอนศีลธรรม”. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสยาม.

การจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานี

Welfare Arrangement for Inmates in the Udon Thani Central Prison

ศรินภัสร์ ปะวันนา

Sarinphat Pawanna

โกศล สอดส่อง

Koson Sodsong

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพิชญบัณฑิต

Master of Public Administration Program,

Faculty of Political Science, Pitchayabundit College

E-mail: nuspong.ggg@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 28 มิถุนายน 2566

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 29 มิถุนายน 2566

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 29 มิถุนายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาการจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานี คำนวณตามสูตรของทาโร ยามาเน่ ได้จำนวน 356 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม ประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือสถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ T - test และ F - test ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.743

ผลการวิจัย พบว่า การจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านกีฬาและนันทนาการ รองลงมาคือด้านอนามัย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการศึกษา ผลการเปรียบเทียบระดับการจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานี ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน โดยภาพรวมผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานีที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะทางปรับปรุงสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานี ได้แก่ เรือนจำกลางอุดรธานีควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการสิทธิสวัสดิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิทธิสวัสดิการเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

คำสำคัญ : การจัดสวัสดิการ, ผู้ต้องขัง, เรือนจำ

ABSTRACT

The main objective of this research was to study the welfare of inmates in the Udon Thani Central Prison. The sample used in this study were inmates in the Udon Thani Central Prison. Calculated according to Taro Yamane's formula, there were 356 people. The tool used for data collection was a questionnaire consisting of 3 parts. Statistics used for data analysis are descriptive statistics including number, percentage, mean and standard deviation. Inferential statistics were T-test and F-test, the questionnaire's reliability was 0.743.

The results showed that: Welfare arrangement for inmates in the Udon Thani Central Prison Overall, it was at a high level. And when considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was sports and recreation. Followed by health and the aspect with the lowest average was education. Comparison of the level of welfare of inmates in the Udon Thani Central Prison Classified by gender, age, level of education and monthly income Overall, inmates in the Udon Thani Central Prison with gender, age, education level and different monthly income Their opinions on welfare provision were not different. Suggestions for improving the welfare of inmates in Udon Thani Central Prison include: Udon Thani Central Prison should provide knowledge on welfare rights to be able to access and make use of welfare rights in order to have a good quality of life.

Keywords: Welfare, Prisoners, Prisons

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันความคิดความเชื่อเกี่ยวกับการลงโทษผู้กระทำความผิดเปลี่ยนแปลงแตกต่างจากความคิดความเชื่อในสมัยอดีตดั้งเดิม กล่าวคือ ในสมัยอดีตมีความคิดความเชื่อที่ว่าคนกระทำความผิดเพราะมีความชั่วร้ายอยู่ในตัว การปฏิบัติต่อคนที่กระทำความผิดจึงต้องปฏิบัติด้วยวิธีการที่รุนแรง เพื่อให้สาสมกับความผิดที่ได้ทำลงไป และเพื่อให้ผู้กระทำความผิดหลายจำไม่กล้ากระทำความผิดอีก รวมทั้งทำให้ผู้คนที่ทั่วไปเกิดความเกรงกลัวไม่กระทำความผิด ในขณะที่ยุคปัจจุบันมีความคิดความเชื่อที่ว่าคนทำผิดเพราะมีความผิดปกติในตัวผู้กระทำ ซึ่งเกิดจากสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดความจำเป็นหรือกดดันให้กระทำความผิด ส่งผลให้แนวคิดในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดเปลี่ยนแปลงมาสู่การอบรมแก้ไขให้กลับสู่สังคมในระดับสากล องค์การสหประชาชาติได้ประกาศหลักการและแนวปฏิบัติซึ่งบ่งบอกถึงการเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้กระทำความผิด และเอื้อให้ผู้กระทำความผิดปรับปรุงแก้ไขพัฒนาตนเองเพื่อให้สามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้ เช่น “ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำแห่งองค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติกับผู้ต้องขัง” (United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners) หรือ “ข้อกำหนดแมนเดลา” (Mandela Rules) ซึ่งเป็นข้อกำหนดที่วางมาตรฐานขั้นต่ำในการบริหารจัดการเรือนจำที่ดี รวมทั้งวางมาตรฐานให้มีการเคารพสิทธิผู้ต้องขัง โดยยึดหลักการ 5 ประการ คือ (1) ผู้ต้องขังพึงได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพต่อศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์

(2) ห้ามการทรมานหรือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังด้วยความทารุณ (3) ให้ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโดยคำนึงถึงความต้องการขั้นพื้นฐาน โดยไม่เลือกปฏิบัติ (4) วัตถุประสงค์ของเรือนจำ คือ การคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยและลดการกระทำผิดซ้ำ (5) ผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ ผู้ให้บริการด้านต่างๆ ในเรือนจำ และผู้เข้าเยี่ยม จะต้องได้รับความปลอดภัยตลอดเวลา (กรมราชทัณฑ์, 2565) “ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน” (Universal Declaration of Human Rights) ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่วางมาตรฐานด้านการเคารพสิทธิของมนุษย์ทุกคน รวมทั้งผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องขังในเรือนจำด้วย (กระทรวงการต่างประเทศ, 2565)

ในส่วนของประเทศไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้มีการกำหนดบทบัญญัติซึ่งบ่งบอกถึงการเคารพสิทธิของมนุษย์ทุกคน รวมถึงผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องขังด้วย เช่น มาตรา 4 บัญญัติไว้ว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน” หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 25-49 ได้บัญญัติคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานในด้านต่างๆ ไว้อย่างครบถ้วนครอบคลุม (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560, 2560) นอกจากนี้ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ก็ได้บัญญัติรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานที่ผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องขังทุกคนพึงได้รับ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิในการได้รับอาหารที่ปรุงสุกสะอาด ในปริมาณที่เพียงพอ สิทธิได้รับบริการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ห้องน้ำห้องส้วมที่ถูกสุขลักษณะ สิทธิได้รับเครื่องแต่งกาย เครื่องนุ่งห่มที่สะอาด เหมาะสมกับวัฒนธรรมและสภาพอากาศ เมื่อเจ็บป่วยก็มีสิทธิได้รับบริการทางการแพทย์และการรักษาพยาบาล (พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560, 2560)

กล่าวได้ว่า ในปัจจุบัน นานาอารยประเทศได้ตื่นตัวและตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องขังให้มีความเหมาะสม สอดคล้องและเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องขังได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน รวมถึงได้รับสวัสดิการตามความจำเป็นที่ควรได้รับในสภาพที่ถูกคุมขัง และได้รับการพัฒนาพฤตินิสัยให้สามารถกลับเข้ามาอยู่ในสังคมได้อย่างปกติโดยไม่ก่อปัญหาอีก

สำหรับสภาพความเป็นจริงของการจัดสวัสดิการผู้ต้องขังของไทยในปัจจุบัน จากการศึกษาของปริชญานันท์ นักพ่อน (2562: 74-89) พบว่า การจัดสวัสดิการสำหรับผู้ต้องขังของไทยโดยรวมมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ต้องขัง อย่างไรก็ตาม มีข้อจำกัดในการจัดสวัสดิการสำหรับผู้ต้องขังตามมาตรฐานสากลทั้งในเรื่องจำนวนผู้ต้องขังที่มีจำนวนมาก การจัดสรรทรัพยากรการดำเนินงานไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงในเรือนจำและทัณฑสถาน ทศนคติเชิงลบต่อผู้ต้องขังและการไม่ให้ความสำคัญต่อสิทธิของผู้ต้องขัง การดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสวนทางกับการดำเนินงานด้านการควบคุม การกำกับดูแลงานด้านการจัดสวัสดิการของเรือนจำและทัณฑสถานใช้เพียงตัวชี้วัดในการประเมิน แต่ไม่ได้กำหนดบทลงโทษหากไม่มีการดำเนินการ ความต้องการหรือความคิดเห็นจากผู้ต้องขังมีความหลากหลายยากต่อการตอบสนองได้อย่างครบถ้วนเหมาะสม ผู้ต้องขังมีฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคมเรือนจำรวมทั้งกระแสสังคมมีผลต่อการจัดสวัสดิการสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน

ในส่วนของเรือนจำกลางอุดรธานี ก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกับเรือนจำอื่นๆ ในประเทศไทย นั่นคือ ผู้ต้องขังสันเรือนจำ เนื่องจากอัตราความจุปกติอยู่ที่ 2,282 คน แต่ในปัจจุบันมีจำนวนผู้ต้องขังทั้งสิ้น 3,206 คน ซึ่งเกิน

ความจุ 924 คน ด้วยเหตุนี้ เรือนจำกลางอุดรธานีจึงอาจจะจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ต้องขังได้ไม่เพียงพอ ไม่ทั่วถึง และไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ต้องขัง

ด้วยประโยชน์และความสำคัญของการจัดสวัสดิการให้เพียงพอเหมาะสมและตรงตามความต้องการของผู้ต้องขัง อันทำให้ผู้ต้องขังเกิดความพึงพอใจ มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งมีส่วนช่วยหรือสนับสนุนให้การปฏิบัติงานด้านการควบคุมปกครองผู้ต้องขังและการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรของเรือนจำกลางอุดรธานี จึงสนใจจะศึกษาการจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานี เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการเสนอปรับปรุงการจัดสวัสดิการให้เพียงพอทั่วถึงและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ต้องขังต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานี จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานี ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน
3. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานี

3. ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการจัดสวัสดิการของผู้ต้องขัง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยพื้นฐาน (ปัจจัย 4) ด้านการรักษาพยาบาล ด้านการศึกษา ด้านอนามัย ด้านกีฬาและนันทนาการ (อ้างอิงจาก คู่มือการปฏิบัติงาน ด้านสังคมสงเคราะห์ กรมราชทัณฑ์, 2549)

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ต้องขังในเรือนจำอุดรธานี จำนวน 3,206 คน
- 2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ต้องขังในเรือนจำอุดรธานี จำนวน 356 คน จากจำนวนผู้ต้องขังทั้งหมด 3,206 คน โดยคำนวณตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ต้องขังในเรือนจำอุดรธานี ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำอุดรธานี ประกอบด้วย ความต้องการด้านปัจจัยพื้นฐาน (ปัจจัย 4) ความต้องการด้านการรักษาพยาบาล ความต้องการด้านการศึกษา ความต้องการด้านอนามัย ความต้องการด้านกีฬาและนันทนาการ

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย คือ ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึง กรกฎาคม 2566

4. ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้ข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการเสนอปรับปรุงการจัดสวัสดิการผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. กรมราชทัณฑ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการจัดสวัสดิการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ต้องขัง

5. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ ผู้ต้องขังที่อยู่ในการควบคุมของเรือนจำกลางอุดรธานี จำนวน 3,206 คน เป็นผู้ต้องขังชาย จำนวน 2,893 คน ผู้ต้องขังหญิง จำนวน 356 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1967) ได้กลุ่มตัวอย่าง 356 คน

6. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งคำถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ได้แก่

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. รายได้ต่อเดือน (ก่อนเข้ามาอยู่ในเรือนจำ)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยพื้นฐาน (ปัจจัย 4) ด้านการรักษาพยาบาล ด้านการศึกษา ด้านอนามัย ด้านกีฬาและนันทนาการ โดยเป็นคำถามปลายปิด (Close-Ended Questions) แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (5-Rating Scales) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน คือ การคำนวณหาอันตรายภาคขึ้น เพื่อแปลผลคะแนนในแต่ละช่วง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานี ซึ่งคำถามมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-Ended Questions)

7. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการของผู้ต้องขัง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถาม
3. เสนอแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาความถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะ

4. เสนอแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อนำไปวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item- Objective Congruence: IOC)

5. เสนอแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งเพื่อความถูกต้อง

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดหนองคาย จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

7. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถาม มาปรับปรุงให้สมบูรณ์ถูกต้องก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงต่อไป

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อวิทยาลัยพิชญบัณฑิต เพื่อทำหนังสือถึงผู้บัญชาการเรือนจำกลางอุดรธานี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัย

2. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง พร้อมทั้งอธิบายชี้แจงจุดประสงค์ของการทำวิจัย และอธิบายวิธีการกรอกแบบสอบถามให้ถูกต้องสมบูรณ์ ตรงตามความเป็นจริง ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างไม่รู้หนังสือหรือไม่ว่างที่จะกรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง ผู้วิจัยจะอำนวยความสะดวกโดยเป็นผู้อ่านและกรอกแบบสอบถามตามคำตอบของกลุ่มตัวอย่าง

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่าง และตรวจสอบความสมบูรณ์ (ความครบถ้วนในการตอบแบบสอบถาม) เพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

9. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์เชิงสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science for Windows: SPSS) ทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่างๆ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานี โดยการคำนวณหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการจัดสวัสดิการในแต่ละด้านของผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานี โดยการคำนวณหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระดับความต้องการของผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานี จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบค่าที (T-test independent Sample)

4. วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระดับความต้องการของผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานี จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และหากพบมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจะทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD (Fisher's Least Significant Difference) ต่อไป

5. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานี โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และบรรยายพรรณนา

8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
  - 1.1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง
  - 1.2 ค่าความเชื่อมั่น
2. สถิติพื้นฐาน
  - 2.1 ความถี่
  - 2.2 ค่าร้อยละ
  - 2.3 ค่าเฉลี่ย
  - 2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
  - 3.1 ทดสอบค่าที (T-test independent Sample)
  - 3.2 วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)
  - 3.3 เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD (Fisher's Least Significant Difference)

11. ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย เรื่องการจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานี สามารถสรุปออกเป็น 4 ส่วน ได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 321 คน คิดเป็นร้อยละ 90.17 และเป็นเพศหญิง จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 9.83 อายุอยู่ระหว่าง 36 - 50 ปี จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 40.45 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา หรือ ปวช. หรือ ปวส. จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 58.15 และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน (ก่อนเข้ามาอยู่ในเรือนจำ) ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 46.91

2. การจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกีฬาและนันทนาการ ($\bar{X} = 4.13$) รองลงมาคือ ด้านอนามัย ($\bar{X} = 4.01$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการศึกษา ($\bar{X} = 3.50$) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านปัจจัยพื้นฐาน (ปัจจัย 4) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.60$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 7. จัดสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน เช่น ผ้าอาบน้ำ ผ้าห่ม เสื้อปูนอน ฯลฯ ให้ได้อย่างเพียงพอ ($\bar{x} = 3.68$) รองลงมาคือ ข้อ 6. จัดยารักษาโรคให้ได้อย่างเพียงพอ ($\bar{x} = 3.66$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 8. จัดให้มีมาตรการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 3.49$)

2.2 ด้านการรักษาพยาบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.67$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 15. จัดให้มีการบริการให้คำปรึกษาแนะนำด้านสุขภาพ ($\bar{x} = 4.24$) รองลงมาคือ ข้อ 16. จัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปี ($\bar{x} = 4.02$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 14. จัดให้มีการอบรมให้ความรู้ด้านการป้องกันและรักษาโรค ($\bar{x} = 3.47$)

2.3 ด้านการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.50$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 17. ให้โอกาสในการศึกษาต่อตามความต้องการ ($\bar{x} = 4.14$) รองลงมาคือ ข้อ 18. ให้โอกาสในการฝึกวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการ ($\bar{x} = 4.04$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 23. จัดให้มีห้องสมุด หรือมุมเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.05$)

2.4 ด้านอนามัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 31. ดูแลรักษาโรงอาหาร โรงงานฝึกวิชาชีพ ให้สะอาดอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.51$) รองลงมาคือ ข้อ 32. จัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสุขอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานและฝึกวิชาชีพ ($\bar{x} = 4.27$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 25. จัดเครื่องใช้อนามัยส่วนรวม เช่น น้ำยากำจัดแมลง/ยุง น้ำยาดับกลิ่น และฆ่าเชื้อโรค น้ำยาล้างภาชนะ ฯลฯ อย่างเพียงพอ ($\bar{x} = 3.40$)

2.5 ด้านกีฬาและนันทนาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 33. จัดกิจกรรมออกกำลังกาย ($\bar{x} = 4.36$) รองลงมาคือ ข้อ 34. จัดกิจกรรมแข่งขันกีฬา ($\bar{x} = 4.23$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 38. จัดเวลาในการออกกำลังกาย เล่นกีฬา ทำกิจกรรมนันทนาการ และพักผ่อน อย่างเหมาะสม ($\bar{x} = 4.01$)

3. ผลการเปรียบเทียบระดับการจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานีที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน โดยภาพรวมผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานีที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะทางปรับปรุงสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานี ได้แก่

1. เรือนจำกลางอุดรธานีควรสนับสนุนวิธีการพักโทษสำหรับผู้ต้องขังเช่น การควบคุมที่บ้านโดยใช้กำไลข้อเท้าอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

2. เรือนจำกลางอุดรธานีควรมีการพัฒนาและปรับปรุงทางลาด ราวจับ ทางเดิน การจัดหาอุปกรณ์เสริมทางร่างกายให้เหมาะสมกับสภาพของผู้ต้องขังแต่ละช่วงอายุ เป็นต้น

3. เรือนจำกลางอุดรธานีควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการสิทธิสวัสดิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิทธิสวัสดิการเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

4. เรือนจำกลางอุดรธานีควรมีการพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ มาปรับใช้กับผู้ต้องขัง อาทิ ด้านข้อมูลข่าวสาร สื่อสาธารณะเข้ามาช่วยเหลือผู้ต้องขังอย่างสมเหตุสมผลเพื่อเกิดการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข่าวสารได้อย่างเท่าเทียม

5. เรือนจำกลางอุดรธานีควรจัดเวลาในการออกกำลังกาย เล่นกีฬา ทำกิจกรรมนันทนาการและพักผ่อน อย่างเหมาะสม

12. อภิปรายผลการวิจัย

การจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกีฬาและนันทนาการ รองลงมาคือด้านอนามัย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการศึกษาที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ทางเรือนจำกลางอุดรธานี มีการดูแลรักษาอาคารสถานที่ต่างๆ ของผู้ต้องขังให้ถูกสุขลักษณะ การกำจัดขยะมูลฝอย ยุ้ง แมลงวัน รวมถึงตลอดถึงการประสานกับแพทย์ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการตรวจสุขภาพของเรือนจำอีกด้วย จัดสนนทานการด้านต่างๆ แก่ผู้ต้องขังเพื่อสุขภาพอนามัย และการ ผักผ่อนหย่อนใจ อาทิ การฝึกและจัดแข่งขันกีฬากลางแจ้งและในร่ม ประเภทต่างๆ การจัดให้มีการแสดงดนตรี การละเล่นเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด และมีการประกอบอาหาร และจัดเลี้ยงผู้ต้องขัง ด้วยเงินงบประมาณที่ได้รับจากทางราชการสำหรับเป็นค่าอาหารผู้ต้องขังที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของศิริเพ็ญ จันทร์นิยม (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ต้องขังชายที่มีต่อการจัดสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจของกรมราชทัณฑ์ ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำกลางเขาบิน จังหวัดราชบุรี พบว่าความพึงพอใจของผู้ต้องขังชายต่อการจัดสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจของเรือนจำกลางเขาบิน จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยได้แบ่งการจัดสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความเสมอภาคและเท่าเทียม ด้านปริมาณและคุณภาพที่เพียงพอ และด้านความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ต้องขังด้านปริมาณและคุณภาพที่เพียงพอ ซึ่งในประเด็นความกว้างขวางของสถานที่จัดกิจกรรมนันทนาการ มีความพึงพอใจสูงสุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเรือนจำกลางเขาบินมีสถานที่กว้างขวางเพียงพอกับจำนวนผู้ต้องขังและเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการ สอดคล้องกับแนวคิดของจอห์น ดี มิลเล็ต (John D. Millet, 1954: 397-400) การให้บริการอย่างเพียงพอ (Ample Service) คือ ความเพียงพอในด้านสถานที่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ นอกจากนั้นการจัดสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขังและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเมวิกการณ์ แก้วจันทร์ และคณะ (2565) วิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้ต้องขังต่อการจัดสวัสดิการในทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ พบว่าความคิดเห็นของผู้ต้องขังต่อการจัดสวัสดิการในทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ ในภาพรวมผู้ต้องขังคดีเด็ดขาดแล้วที่มาใช้บริการในทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ เห็นด้วยกับการจัดสวัสดิการของทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์อยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นมากที่สุด คือ สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล ($\bar{X} = 4.37$) ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นรองลงมา คือ สวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4) ($\bar{X} = 4.34$) และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่ำที่สุด คือ สวัสดิการด้านการศึกษา ($\bar{X} = 3.89$) ตามลำดับ เพราะโดยบริบทของโรงพยาบาลสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล ทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์มีบริการตรวจและรักษาสุขภาพให้กับผู้ต้องขังป่วยที่มาจากเรือนจำในเขต

ความรับผิดชอบของทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ ให้บริการโดยผ่านแผนกผู้ป่วยนอก ในวันและเวลาราชการ และผ่านแผนกฉุกเฉินในวันหยุดและนอกเวลาราชการ โดยจะผ่านการคัดแยกผู้ป่วยตามลักษณะโรค จัดลำดับความเร่งด่วนในการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม และเมื่อคัดแยกผู้ป่วยแล้วจะแยกให้ผู้ป่วยได้พบแพทย์ที่เฉพาะและเหมาะสมกับโรคและอาการเจ็บป่วยของผู้ป่วยแต่ละคน ถ้ามีอาการที่สมควรนอนพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลจะรับคนไข้ไว้เป็นผู้ป่วยใน โดยแยกผู้ป่วยตามลักษณะอาการและโรคที่ผู้ป่วยเป็น เพื่อการรักษาที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อไป และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่ำที่สุด คือ สวัสดิการด้านการศึกษา อาจเป็นเพราะจำนวนหนังสือ และตำราในห้องสมุดยังมีปริมาณน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ต้องขังป่วยที่สามารถยืมหนังสือดังกล่าวมาอ่านได้ ควรมีการจัดสวัสดิการด้านการศึกษาเพิ่มเติมสำหรับผู้ต้องขังที่มีความประสงค์จะศึกษาในระดับอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อเป็นการเปิดโอกาสด้านการศึกษาให้กับผู้ต้องขังที่สนใจเพื่อเป็นการศึกษาหาความรู้ จะได้นำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดประกอบอาชีพที่ตนเองสนใจ ภายหลังจากพ้นโทษเพราะผู้ต้องขังส่วนใหญ่ ยากมีโอกาสด้านการศึกษาในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง

ผลการเปรียบเทียบระดับการจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานี ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน โดยภาพรวมผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานีที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของเมวิกการณ์ แก้วจันทร์ และคณะ (2565) วิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้ต้องขังต่อการจัดสวัสดิการในทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ ผลการวิเคราะห์ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ก่อนต้องโทษอาชีพ ก่อนต้องโทษ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการในทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ต้องขังที่มีความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ และผู้ต้องขังที่มีความผิดเกี่ยวกับเพศ จะเป็นผู้ต้องขังที่มีโทษสูงและการเลื่อนชั้นในผู้ต้องขังประเภทความผิดดังกล่าวจะเลื่อนชั้นได้ยาก จึงอาจจะถูกจำกัดด้านร่างกายและพื้นที่ จึงอาจมีมุมมองต่อการจัดสวัสดิการในทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ที่แตกต่างออกไปจากผู้ต้องขังที่มีประเภทความผิดอื่น และยังสอดคล้องกับงานวิจัย ศุภณัฐ แสนโคตร (2558) ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้ต้องขังสูงอายุต่อการจัดสวัสดิการในเรือนจำจังหวัดตราด ผลการวิจัยพบว่าผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็น พบว่า ผู้ต้องขังที่มีเพศ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพเดิมก่อนต้องโทษ กำหนดโทษจำคุก และจำนวนครั้งที่ต้องโทษต่างกัน มีความคิดเห็นของผู้ต้องขังต่อการจัดการสวัสดิการในเรือนจำจังหวัดตราด ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ต้องขังที่มีประเภทของความผิดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นของผู้ต้องขังต่อการจัดสวัสดิการในเรือนจำจังหวัดตราดแตกต่างกัน

13. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

จากผลการวิจัยการจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่ผู้ขังในเรือนจำกลางอุดรธานีมีการจัดสวัสดิการมากที่สุด คือ ด้านกีฬา และนันทนาการ ทางเรือนจำกลางอุดรธานีควรมีการดำเนินการดังนี้

1.1 เรือนจำกลางอุดรธานี ควรมีการจัดเวลาในการออกกำลังกาย เล่นกีฬา ทำกิจกรรมนันทนาการ และพักผ่อน อย่างเหมาะสม และจัดวัสดุอุปกรณ์ในการออกกำลังกาย เล่นกีฬา ทำกิจกรรมนันทนาการต่างๆ อย่างเพียงพอ

1.2 เรือนจำกลางอุดรธานีควรส่งเสริมกิจกรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังเพิ่มขึ้นภายใต้ มุมมองพัฒนาคนเพื่อให้กลับสู่สังคมอย่างภาคภูมิใจ

1.3 เรือนจำกลางอุดรธานี ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการสิทธิสวัสดิการของผู้ต้องขัง ตลอดจนให้ผู้ต้องขังสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิทธิสวัสดิการเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เนื่องจากผู้ต้องขังมีความหลากหลาย และต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างเหมาะสม โดยอยู่บนพื้นฐานของหลักสิทธิมนุษยชน และความเท่าเทียม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ โดยทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานีเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการ

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางอุดรธานีกับเรือนจำในจังหวัดอื่นๆ

บรรณานุกรม

- กรมราชทัณฑ์. (2549). **คู่มือการปฏิบัติงานด้านสังคมสงเคราะห์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมราชทัณฑ์.
- กรมสุขภาพจิต, โรงพยาบาลศรีธัญญา. (2559). **แนวทางการดำเนินงานเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายคนพิการทางจิต**. นนทบุรี: กรมสุขภาพจิต.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (ม.ป.ป). **คู่มือคนพิการ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ทนิตย์ ภิธรรมมา. (2561). **ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสวัสดิการด้านสิ่งจำเป็นพื้นฐานแก่ผู้ต้องขังชาย : กรณีศึกษาเรือนจำจังหวัดพะเยา**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ปรีชญานันท์ นกพอน. (2562). **การจัดสวัสดิการสำหรับผู้ต้องขังไทย**. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 12(1), 74-89.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546. (2546, 1 ตุลาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 120, ตอนที่ 94 ก : 6-20.
- สุดารัตน์ วงษ์ศรีวอ. (2553). **คุณภาพชีวิตผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- อภิญาญา เวชยชัย และศิริพร ยอดกมลศาสตร์. (2547). **สวัสดิการสังคมฉบับชาวบ้าน: แนวคิด นโยบาย แนวทางปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Yamane, T. (1967). **Statistics: An Introductory Analysis**. 2nd ed. New York: Harper and Row.

คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี Quality of Working Life of Udon Thani Central Prison Officials

พงศภัก โพธิ์เพชรเล็บ

Pongsaphak Phophetleb

โกศล สอดส่อง

Koson Sodsong

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพิชญบัณฑิต

Master of Public Administration Program,

Faculty of Political Science, Pitchayabundit College

E-mail: pongsaphak1328@windowlive.com

วันที่รับบทความ (Received) : 28 มิถุนายน 2566

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 29 มิถุนายน 2566

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 29 มิถุนายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี 2. เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี ที่จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ การสมรส ระดับการศึกษาชั้นสูงสุด และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และ 3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บแบบสอบถามจากข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี จำนวน 128 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ T-test และ F-test ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.878

ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.07$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านจังหวะชีวิต ($\mu = 4.35$) รองลงมา คือ ด้านสิทธิส่วนบุคคล ($\mu = 4.12$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ($\mu = 3.95$) คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี ที่จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาชั้นสูงสุด และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานีที่มีเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาชั้นสูงสุด และระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในการทำงานไม่แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์

ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี ได้แก่ ผู้บริหารควรมีการจัดกิจกรรมที่ข้าราชการสามารถร่วมปฏิบัติงานเป็นทีมการจัดฝึกอบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการร่วมกัน

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิต, เรือนจำกลางอุดรธานี, เจ้าหน้าที่

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1. to study the working quality of life of Udon Thani Central Prison officials; 2. to compare the quality of working life of Udon Thani Central Prison officials. Classified by sex, age, marital status highest level of education and duration of work, and 3. To suggest guidelines for improving the working life of civil servants of the Udon Thani Central Prison. The researcher collected questionnaires from Udon Thani Central Prison officials. The population used in this study were 128 Udon Thani Central Prison officials. The tools used for data collection were as a questionnaire It consists of 3 parts, statistics used in data analysis. Are descriptive statistics including number, percentage, mean and standard deviation. Inferential statistics were T-test and F-test, the questionnaire's reliability was 0.878.

The results showed that Quality of working life of Udon Thani Central Prison officials Overall, it was at a high level ($\mu = 4.07$) and when considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was the rhythm of life ($\mu = 4.35$), followed by personal rights ($\mu = 4.12$) and the aspect that The lowest mean was the safe and health-promoting working environment ($\mu=3.95$). Quality of working life of Udon Thani Central Prison officials classified by sex, age, marital status highest level of education and duration of work Overall, Udon Thani Central Prison officials with sex, age, marital status highest level of education and the duration of the work is different quality of work life is not different. The results of the analysis of the proposals for improving the quality of working life of Udon Thani Central Prison officials were that administrators should organize activities in which civil servants can work as a team; joint workshop.

Keywords : Quality of life, Udon Thani Central Prison, officers

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะเป็นชนชาติใดและไม่ว่าจะอยู่บนส่วนใดของโลก เมื่อก้าวเข้าสู่วัยทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีพในการดำรงชีวิตของตน ย่อมมุ่งหวังที่จะได้ประกอบอาชีพตามที่ตนพึงพอใจ ทำงานตรงตามความสามารถ ทำงานอย่างมีความสุข มีความปลอดภัยในการทำงาน และได้ค่าตอบแทนเพียงพอต่อการดำรงชีวิต ดังที่มีนักวิชาการ ผจญ เฉลิมสาร (<http://www.Thaimarketcenter.com/ecommerce/>

pawana/images/เอกสาร/คุณภาพชีวิต.doc) กล่าวว่า การทำงานมีความสำคัญต่อชีวิตของมนุษย์ เพราะการทำงานคือการทำให้มีรายได้และเมื่อมีรายได้ก็สามารถนำไปซื้ออาหาร เครื่องใช้ตลอดจนปัจจัย 4 ที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต นอกจากนี้การทำงานยังเป็นตัวกำหนดฐานะและหน้าที่ทางสังคม ทำให้เกิดคุณค่าในชีวิตของคน ซึ่งในอดีตนายจ้างมองมนุษย์เป็นเพียงวัตถุดิบในการผลิตเท่านั้น ต่อมาผู้บริหารและคณะกรรมการภาครัฐหันมาใส่ใจต่อชีวิตการทำงานของพนักงานมากขึ้น จึงเป็นที่มาของคำว่า คุณภาพชีวิตการทำงาน (Quality of Working Life)

ในปัจจุบันการทำงานมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์เป็นอย่างยิ่งถือได้ว่าการทำงานเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตมนุษย์ที่ปฏิบัติมากกว่ากิจกรรมใดๆ หากเวลาส่วนใหญ่ในชีวิตมนุษย์ได้อยู่กับสิ่งที่ตนเองพอใจชีวิตนั้นก็จะมีคุณค่าและมีความสุข ในทางกลับกันหากชีวิตของมนุษย์เราส่วนใหญ่ยังต้องผจญกับงานที่มีปัญหา น่าเบื่อ ไม่มีความเจริญก้าวหน้า ไม่มีความปลอดภัย ไม่มีเวลาให้กับครอบครัว ก็จะทำให้เกิดความเครียด ความกังวล ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อตนเองและบุคคลรอบข้าง โดยคุณภาพชีวิตการทำงานนั้นถือเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับพนักงานในองค์กร โดยมองว่างานจะมีคุณภาพได้จะต้องเกิดจากการสร้างสรรค์ของคนทำงานที่มีคุณภาพรวมถึงการมีบริการที่ดีจะต้องดำเนินไปควบคู่กับคุณภาพชีวิตการทำงานด้วย ดังนั้น คุณภาพชีวิตการทำงานจึงมุ่งหวังให้ข้าราชการและบุคลากรมีความเป็นอยู่ที่ดีและมีความพึงพอใจ อันนำไปสู่การเพิ่มผลผลิต และประสิทธิผลขององค์กร (Piccinini & Tolfo, 1998) เนื่องจากคุณภาพชีวิตการทำงานสามารถปรับปรุงการทำงานของบุคลากรทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจในงาน อีกทั้งเป็นปัจจัยที่ช่วยสร้างความสามารถในการผลิตระดับบุคคล และลดอุบัติเหตุจากการทำงานลง ซึ่งจะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

“...งานราชทัณฑ์ นับตั้งแต่อธิบดีกรมราชทัณฑ์ลงไปจนถึงเจ้าหน้าที่ทั้งหมดต้องรับภาระหน้าที่อันหนัก และเหน็ดเหนื่อยมาก ทั้งในสายตาของคนทั่วไปก็มองงานราชทัณฑ์ไปในทางที่ไม่เป็นมงคลว่าเป็นงานต้อยต่ำ เป็นงานकुงานตาราง น่าเห็นใจผู้ที่ทำงานในกรมราชทัณฑ์...”

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่พระราชทานเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2516 ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ที่อัญเชิญมานี้ เนื่องจากการอธิบายให้เห็นถึงความ เป็นงานที่มี เอกลักษณะพิเศษที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการราชทัณฑ์ได้อย่าง ชัดเจน

กรมราชทัณฑ์ เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ.2545 กำหนดบทบาทภารกิจให้กรมราชทัณฑ์ มีภารกิจเกี่ยวกับการควบคุม และแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขัง เป็นองค์กรมุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดีมีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี ไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำ ได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพที่สุจริตและสามารถดำรงชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติโดยสังคมให้การยอมรับ (กรมราชทัณฑ์, 2563) โดยมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ คือ

1. ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามกฎหมายโดยดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการราชทัณฑ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายของ กระทรวง หลักราชาวิทยาลัยและหลักทัณฑวิทยา ตลอดจนจรรยาบรรณที่กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ

3. ดำเนินการเกี่ยวกับการสวัสดิการและการสงเคราะห์แก่ผู้ต้องขัง

4. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่กระทรวงหรือ คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้าราชการราชทัณฑ์ จึงมีลักษณะการปฏิบัติงานที่แตกต่างจาก ข้าราชการหน่วยงานอื่น เนื่องจากเป็น งานที่มีความเป็นเอกลักษณ์พิเศษ ซึ่งบุคคลทั่วไปคงไม่มีโอกาสเข้าไปสัมผัสโดยตรงหากมิใช่ผู้ต้องขัง หรือผู้ที่ ต้องไปติดต่อหรือญาติที่เข้าไปเยี่ยมผู้ต้องขัง ภาระในการดูแลผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ เป็นงานควบคุมดูแล ผู้ต้องขังหรือนักโทษตลอดระยะเวลาที่ต้องรับโทษในเรือนจำ ดังนั้น ข้าราชการจึงต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไป ด้วยความเรียบร้อย ควบคุมผู้ต้องขังทั้งวันทั้งคืนตลอด 24 ชั่วโมงอย่างต่อเนื่อง และต้องปฏิบัติหน้าที่ไม่สามารถ ปฏิเสธหรือผ่อนผันการปฏิบัติได้ รวมถึงต้องมีความรู้ในเรื่อง กฎหมายเป็นอย่างดีเนื่องจากเกี่ยวข้องกับ กฎหมายหลายฉบับ ปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และต้องอาศัยความละเอียดถี่ถ้วน ถูกต้อง แม่นยำ จะเกิดความผิดพลาดไม่ได้ เพราะเป็นงานที่ต้องควบคุมดูแล ผู้ต้องขังมิให้หลบหนี หากเกิดความ ผิดพลาดย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคง และความปลอดภัยของสังคม อีกทั้งเป็นงานที่มีความยาก โดยเฉพาะงานด้านการแก้ไขผู้ต้องขังโดยการคืนคนดีสู่สังคม มิให้ผู้ต้องขังกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก หลังจากพ้น โทษแล้ว (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2551) เป็นงานที่ต้องปฏิบัติในลักษณะใช้งานคนต่อคน เป็นงานที่ตราครุฑ เสี่ยงภัยในสถานที่ไม่น่าอภิรมย์ ซึ่งจากการปฏิบัติงานลักษณะดังกล่าวนี้ ทำให้ข้าราชการ ในส่วนของเรือนจำต้องปฏิบัติงานคลุกคลีกับผู้ต้องขังในหลายประเภทหลายคดีตลอดเวลา มีผลต่อคุณภาพ ชีวิตการทำงานของข้าราชการซึ่งก่อให้เกิดกดดันและความเครียดต่อข้าราชการราชทัณฑ์ และอาจนำไปสู่ ปัญหาการปฏิบัติงานที่ไม่มีประสิทธิภาพได้ในท้ายที่สุด (ยศวรธรณ์ การะเกตุ, ประโยชน์ ส่งกลิ่น, และนงลักษณ์ แสงมหาชัย, 2558)

ดังนั้น เนื่องจากคุณภาพชีวิตการทำงานของมนุษย์ จัดได้ว่าเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญซึ่งเป็นปัจจัย ๑๓ หรือตั้งผลการปฏิบัติงานขององค์กร ให้เพิ่มพูนหรือถดถอยลงได้ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการ ปฏิบัติงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี ที่มีภารกิจหน้าที่แตกต่างจากข้าราชการพลเรือนทั่วไป เพื่อศึกษา ว่าข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับใด เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับ ระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน และการจัดลำดับความสำคัญของตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตการทำงาน รวมถึงความ คิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านคุณภาพชีวิตการทำงาน เพื่อจะได้ทราบสภาพที่แท้จริง และนำผลการศึกษามา เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหาร ได้พิจารณาประกอบการแก้ไขและพัฒนาสร้างเสริมคุณภาพชีวิตการทำงาน ข้าราชการเรือนจำให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน ถ้าบุคลากรมีคุณภาพในการทำงานย่อมเอื้อให้สามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเกื้อหนุนให้เรือนจำกลางอุดรธานี พัฒนาไปอย่างไม่หยุดยั้ง บรรลุเป้าหมายที่ วางไว้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี เพื่อนำผล

การศึกษาเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรข้าราชการของเรือนจำกลางอุดรธานีให้มีคุณภาพที่ดีต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี ที่จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี

3. ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา คุณภาพชีวิตการทำงาน ใช้แนวคิดคุณภาพชีวิตการทำงานของวอลตัน (Walton 1973) เป็นตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตการทำงาน 8 ด้าน คือ

1. ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม
2. ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ
3. ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของบุคลากร
4. ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน
5. ด้านการบูรณาการทางด้านสังคม หรือการทำงานร่วมกัน
6. ด้านประชาธิปไตยในองค์กร
7. ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตงานกับชีวิตด้านอื่นๆ
8. ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากร ได้แก่ ข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี ที่ปฏิบัติงานตั้งแต่เดือนเมษายน 2565 ถึงเดือนมีนาคม 2566 สถานภาพการทำงานในตำแหน่ง ผู้อำนวยการสูง ผู้อำนวยการส่วนควบคุม ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาและสงเคราะห์ผู้ต้องขัง ผู้อำนวยการส่วนทัณฑปฏิบัติ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ นักทัศนวิทยาชำนาญการ นักวิชาการอบรมฯชำนาญการ นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ นักทัศนวิทยาปฏิบัติการเจ้าพนักงานอบรมและฝึกวิชาชีพชำนาญาน เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ชำนาญาน อนุศาสนาจารย์ชำนาญานเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ปฏิบัติงาน จำนวน 128 คน

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ประชากร หมายถึง ข้าราชการของเรือนจำกลางอุดรธานี สถานภาพการทำงานในตำแหน่งผู้อำนวยการสูง ผู้อำนวยการส่วนควบคุม ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาและสงเคราะห์ผู้ต้องขัง ผู้อำนวยการส่วนทัณฑปฏิบัติ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ นักทัศนวิทยาชำนาญการ นักวิชาการอบรมฯชำนาญการ นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ นักทัศนวิทยาปฏิบัติการ เจ้าพนักงานอบรมและฝึกวิชาชีพชำนาญาน เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ชำนาญาน อนุศาสนาจารย์ชำนาญาน เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ปฏิบัติงาน

ขอบเขตด้านตัวแปร ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น คือ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาชั้นสูงสุด ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

ตัวแปรตาม คือ คุณภาพชีวิตการทำงาน 8 ด้าน คือ

- 1) ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม
- 2) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ
- 3) ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของบุคคล
- 4) ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน
- 5) ด้านการบูรณาการทางด้านสังคมหรือการทำงานร่วมกัน
- 6) ด้านประชาธิปไตยในองค์กร
- 7) ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตงานกับชีวิตด้านอื่นๆ
- 8) ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

4. ประโยชน์ของการวิจัย

1. เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลทั่วไปของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี
2. เพื่อนำผลการวิจัยเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรในเรือนจำกลางอุดรธานี
3. เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงจุดด้อย และเพิ่มจุดเด่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี ให้มีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประสิทธิผลกับองค์กร
4. เพื่อให้เกิดความพึงพอใจลดความตึงเครียดในการทำงานได้อย่างมีความสุข และเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการทำงานที่ดียิ่งขึ้น

5. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการของเรือนจำกลางอุดรธานี ที่ปฏิบัติงานในปี 2565 สถานภาพการทำงานในตำแหน่ง ผู้อำนวยการสูง ผู้อำนวยการส่วนควบคุม ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาและสงเคราะห์ผู้ต้องขัง ผู้อำนวยการส่วนทัณฑปฏิบัติ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ นักทัณฑวิทยาชำนาญการ นักวิชาการอบรมฯชำนาญการ นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ นักทัณฑวิทยาปฏิบัติการ เจ้าพนักงานอบรมและฝึกวิชาชีพชำนาญงาน เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ชำนาญงาน อนุศาสนาจารย์ชำนาญงาน เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ปฏิบัติงาน จำนวน 128 คน เนื่องจากกลุ่มข้าราชการของเรือนจำกลางอุดรธานี เป็นผู้มีบทบาทในเรื่องการทำงานในเรือนจำมากที่สุด และเป็นกลุ่มที่มีจำนวนประชากรคงที่มีการเปลี่ยนแปลงน้อย รวมถึงในเรื่องของระยะเวลาการปฏิบัติงานที่แน่นอน

2. กลุ่มเป้าหมาย การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ประชากร ข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี ที่ปฏิบัติงานในปี 2565 จำนวน 128 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

6. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ปรับจากแบบสอบถามของศศิกานต์ โภมินทร์ (2555) แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามเลือกตอบจำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี เป็นคำถามแบบปลายปิด (Close Ended Question) แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยให้ เลือกตอบว่า เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด ตามกรอบแนวคิดใน 8 ด้าน จำนวน 40 ข้อ ดังนี้

1. ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม	จำนวน 5 ข้อ
2. ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ	จำนวน 5 ข้อ
3. ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคง	จำนวน 5 ข้อ
4. ด้านโอกาสในการพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง	จำนวน 5 ข้อ
5. ด้านการทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	จำนวน 5 ข้อ
6. ด้านสิทธิส่วนบุคคล	จำนวน 5 ข้อ
7. ด้านจังหวะชีวิต	จำนวน 5 ข้อ
8. ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม	จำนวน 5 ข้อ

ในแบบสอบถามตอนที่ 2 นี้ ผู้ตอบแบบสอบถามต้องพิจารณาว่ามีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตการทำงานว่าอยู่ในระดับใด โดยได้จัดแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอการพัฒนาข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี เป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended Questions) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอการพัฒนาตามกรอบแนวคิดคุณภาพชีวิตการทำงาน 8 ด้าน

1. ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม
2. ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ
3. ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคง
4. ด้านโอกาสในการพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง
5. ด้านการทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

6. ด้านสิทธิส่วนบุคคล
7. ด้านจังหวะชีวิต
8. ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม

7. การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

1. การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษา ได้ดำเนินการสร้างและทดสอบแบบสอบถาม ดังนี้

1.1 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดในการวิจัย 8 ด้าน คือ ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัย และส่งเสริมสุขภาพ ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของข้าราชการ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน ด้านการบูรณาการทางสังคม หรือการทำงานร่วมกัน ด้านประชาธิปไตยในองค์กร ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตงานกับชีวิตด้านอื่นๆ และด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

1.2 กำหนดเนื้อหาของคำถามในแบบสอบถาม และนิยามตัวแปรที่ต้องการไปปรึกษารองศาสตราจารย์ ดร. โกศล สอดส่อง อาจารย์ที่ปรึกษาขอคำแนะนำ เพื่อให้ครอบคลุมในเรื่องที่ศึกษาและมีลักษณะซึ่งทุกคนสามารถตอบข้อเท็จจริงได้

1.3 นำแบบสอบถามฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาดัชนีความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวัด (Index of item objective congruence: IOC) เกณฑ์ที่กำหนดคือ 0.60 ขึ้นไป

1.4 นำแบบสอบถาม ไปตรวจสอบและแก้ไข เพื่อความถูกต้องของเนื้อหาและความชัดเจนของภาษาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เป็นบุคคลากรปฏิบัติงานในเรือนจำจังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองคาย เพื่อหาอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total correlation) เกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.20 ขึ้นไป

1.6 นำแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกที่ใช้ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 72-103) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัยเท่ากับ 0.866

1.7 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล ต่อไป

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ ประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี ที่ปฏิบัติงานในปี 2565 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลากตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละหน่วยงาน จำนวน 128 คน

2) บันทึกข้อมูลเอกสารและข้อมูลแบบสอบถามเพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติ

2.1) นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมดมาตรวจให้คะแนนน้ำหนัก ดังนี้

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	5	คะแนน
ระดับความคิดเห็นมาก	4	คะแนน
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	3	คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อย	2	คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	1	คะแนน

2.2) นำคะแนนเฉลี่ยรายข้อและรายด้านเทียบกับเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 100) ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

3) การจัดอันดับจัดตามค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย

9. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามแล้วผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลด้วยการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) อธิบายลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

2) ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) อธิบายระดับ คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ และการจัดลำดับความสำคัญของตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ

3) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ และเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการจัดลำดับความสำคัญของตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ โดยการทดสอบที (t- test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

4) การแปลผล ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักของ Likert Scale ดังนี้

4.1 การแปลความหมายระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.21 - 5.00	มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด
3.41 - 4.20	มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก

2.61 - 3.40 มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง

1.81 - 2.60 มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.80 มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) อธิบายความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

- สถิติหาค่าความสอดคล้อง

- สถิติหาค่าความเชื่อมั่น

สถิติพื้นฐาน ได้แก่

- ความถี่ (Frequency)

- ค่าร้อยละ (Percentage)

- ค่าเฉลี่ย (Mean)

- ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน และตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่

- โดยการทดสอบที (t- test)

- การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

10. ผลการวิจัย

จากการวิจัย คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี โดยผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 78.13 อายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 54.69 สถานภาพการสมรส คือ สมรส จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 74.22 มีระดับศึกษาปริญญาตรี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 53.91 และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 21 ปี ขึ้นไป จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 39.84

2. คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.07$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านจังหวะชีวิต ($\mu = 4.35$) รองลงมา คือ ด้านสิทธิส่วนบุคคล ($\mu = 4.12$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัย และส่งเสริมสุขภาพ ($\mu = 3.95$) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.07$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 4. พอใจกับค่าตอบแทนและสวัสดิการอื่นๆ ที่ได้รับ เช่น ค่าครองชีพ โบนัสประจำปี ($\mu = 4.25$) รองลงมา คือ ข้อ 1. ค่าตอบแทนที่ได้รับเหมาะสมกับปริมาณงานและ

ความรับผิดชอบ ($\mu = 4.19$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 3. ค่าตอบแทนที่ได้รับเหมาะสมและเป็นธรรมเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานอื่นที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกัน ($\mu = 3.91$)

2.2 ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.95$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 10. หน่วยงานมีระบบรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของบุคลากรเป็นอย่างดี ($\mu = 4.04$) รองลงมา คือ ข้อ 9. หน่วยงานมีการตรวจสุขภาพของบุคลากรอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ($\mu = 4.03$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 7. หน่วยงานมีเครื่องใช้สำนักงานอุปกรณ์และวัสดุใช้ในงานต่างๆ ที่เพียงพอ อยู่ในสภาพดีพร้อมใช้งาน เหมาะสมกับการทำงาน และมีความทันสมัย ($\mu = 3.82$)

2.3 ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.01$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 11. ท่านได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่การงานที่เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ($\mu = 4.22$) รองลงมา คือ ข้อ 13. ท่านได้ปฏิบัติงานที่มีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งงานที่สูงขึ้น ($\mu = 4.14$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 15. หน่วยงานมีหลักเกณฑ์การพิจารณาปรับเลื่อนตำแหน่งอย่างเป็นธรรมและมีความเสมอภาค ($\mu = 3.87$)

2.4 ด้านโอกาสในการพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.97$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 18. หน่วยงานมีแหล่งความรู้ข้อมูลข่าวสารที่ท่านสามารถค้นคว้าได้อย่างสะดวก ($\mu = 4.05$) รองลงมา คือ ข้อ 20. ผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้แสดงศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มที่ ($\mu = 4.02$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 17. ท่านมีโอกาสไปศึกษาดูงานหรือเข้ารับการอบรมหลักสูตรต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง ($\mu = 3.87$)

2.5 ด้านการทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.09$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 25. ท่านได้รับการช่วยเหลือจากผู้ร่วมงานในการทำงานเป็นอย่างดี ($\mu = 4.46$) รองลงมา คือ ข้อ 21. ท่านมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ($\mu = 4.06$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 23. บุคลากรทุกระดับของหน่วยงาน มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นในการทำงานร่วมกัน ($\mu = 3.94$)

2.6 ด้านสิทธิส่วนบุคคล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.12$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 27. ผู้บังคับบัญชารับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่าน ($\mu = 4.24$) รองลงมา คือ ข้อ 26. ผู้บังคับบัญชาไม่ก้าวก่ายเรื่องส่วนตัวที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ($\mu = 4.19$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 29. ท่านได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคเช่นเดียวกับผู้ร่วมงานทุกคน ($\mu = 4.04$)

2.7 ด้านจังหวะชีวิตภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.35$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 31. ท่านพอใจกับระยะเวลาในการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ($\mu = 4.44$) รองลงมา คือ

ข้อ 35. ท่านมีเวลาที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงานได้ ($\mu = 4.37$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 34. ท่านมีเวลาพักผ่อนและทำกิจกรรมกับครอบครัว ($\mu = 4.24$)

2.8 ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.01$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 36. หน่วยงานให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในการทำกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ ($\mu = 4.37$) รองลงมา คือ ข้อ 37. หน่วยงานมีการรณรงค์ให้บุคลากรตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การประหยัดพลังงาน ($\mu = 4.21$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 38. ท่านได้ปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานในด้านการประหยัดพลังงานหรือด้านอื่นๆ ($\mu = 3.67$)

3. คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี ที่จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ การสมรส ระดับการศึกษาชั้นสูงสุด และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานีที่มีเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาชั้นสูงสุด และระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในการทำงานไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี ได้แก่

4.1 ควรนำระบบคุณธรรม (Merit System) ยึดหลักความสามารถมาใช้ โดยใช้วิธีการจัดสอบรูปแบบต่างๆ เพื่อประเมินความรู้ความสามารถของบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม โดยไม่คำนึงถึงเหตุผลทางการเมืองหรือความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นสำคัญ

4.2 เรือนจำกลางอุดรธานีควรจัดสรรพื้นที่ในการทำงานให้เหมาะสมกับลักษณะงานของแต่ละ หน่วยงาน ขยายพื้นที่ให้เป็นสัดส่วนเพื่อลดความแออัด

4.3 เรือนจำกลางอุดรธานีควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถ เช่น การจัดหาทุนการศึกษาสำหรับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

4.4 ผู้บริหารควรมีการจัดกิจกรรมที่ข้าราชการสามารถร่วมปฏิบัติงานเป็นที่มีการจัดฝึกอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการร่วมกัน

11. การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.07$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านจังหวะชีวิต ($\mu = 4.35$) รองลงมา คือ ด้านสิทธิส่วนบุคคล ($\mu = 4.12$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัย และส่งเสริมสุขภาพ ($\mu = 3.95$) ที่เป็นเช่นนี้อาจเนเพราะว่าทางเรือนจำกลางอุดรธานีมีระบบการบริหารจัดการ และได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการผู้ปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ เช่น มีการการสอบถามความคิดเห็น เพื่อนำไปปรับปรุงและแก้ไขสภาพการทำงานอยู่เป็นประจำ มีการสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ทุกคน ทุกตำแหน่ง มีโอกาสได้ทุนเพื่อไปศึกษาต่อยังระดับที่สูงขึ้นตามความต้องการของข้าราชการเรือนจำ

กลางอุดรธานี อย่างเสมอภาค มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนหน้าที่ความรับผิดชอบ เพื่อมิให้เกิดความเบื่อหน่ายในการปฏิบัติหน้าที่ที่จำเจ และมีสิทธิประโยชน์หรือสวัสดิการต่างๆ เพื่อเป็นการพัฒนาและส่งเสริมให้คุณภาพชีวิตของที่ดีขึ้น เมื่อคุณภาพชีวิตดี ก็จะส่งผลทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานดีด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมชาย อุทัยน้อย และเสนาะ กลิ่นงาม (2559) วิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการกรมการปกครองกับข้าราชการกรมส่งเสริมส่วนท้องถิ่น จังหวัดเพชรบุรี พบว่าคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการกรมการปกครองกับข้าราชการส่งเสริมส่วนท้องถิ่น จังหวัดเพชรบุรี ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมากพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในสูงสุด ได้แก่ ท่านพึงพอใจกับสวัสดิการที่ได้รับ เช่น ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าที่พักอาศัย ค่าล่วงเวลาและ ค่าตอบแทนที่ท่านได้รับสมดุลงกับงานที่ท่านทำอยู่ และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของบุศรา กาญ (2546: 24) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตการทำงาน หมายถึง ความเป็นอยู่และการทำงานที่ทำให้ชีวิตมีคุณค่าหรือมีชีวิตการทำงานที่สามารถตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานของบุคคลประกอบด้วยตัวชี้วัด 8 ด้าน คือ 1) ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม 2) สภาพการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ 3) โอกาสในความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน 4) โอกาสในการพัฒนาและใช้ความสามารถของตนเอง 5) การทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น 6) สิทธิส่วนบุคคล 7) จังหวะชีวิต และ 8) ความเป็นประโยชน์ต่อสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของวอลตัน (Walton อ้างถึงใน มัลลิกา เหมธา, 2544: 8-9) ได้ให้ความหมาย คุณภาพชีวิตการทำงานไว้ว่าเป็นคุณลักษณะงานที่จะส่งผลให้เกิดการดำเนินชีวิตที่ดีของบุคคลตามการยอมรับของสังคม ซึ่งประกอบไปด้วยค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม สภาพการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ โอกาสที่ได้รับการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล โอกาสความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน การมีส่วนร่วม ในการทำงานและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สิทธิส่วนบุคคลในการทำงาน การทำงานและการดำเนินชีวิตโดยรวม และการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของญาณิศ ลิ้มรัตน์ (2547: 19) ได้นิยามคุณภาพชีวิตการทำงานว่า หมายถึง การที่บุคลากรได้รับการตอบสนองจากองค์กรให้ได้รับความสุข และความพึงพอใจในการทำงาน ทั้งในด้านการปฏิบัติงานสภาพแวดล้อมในการทำงาน ค่าตอบแทน และความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การทำงานทำให้บุคลากรปฏิบัติงานให้องค์กรด้วยความเต็มใจและเกิดประสิทธิผลต่อองค์กร นอกจากนี้ยังซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชาญ สุวรรณรัตน์ (2543: 6) นิยามความหมายของคุณภาพชีวิตการทำงาน หมายถึงสภาพการทำงานโดยรวมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับชีวิตการทำงานของพนักงาน ที่ทำให้พนักงานมีความสุข มีอิสระในการตัดสินใจ มีความมั่นคงและเกิดความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งจะส่งผลถึงประสิทธิภาพในการทำงาน ที่ดีและมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเดสเลอร์ (Dessler, 1991: 4) กล่าวถึงความสำคัญของคุณภาพชีวิตการทำงานไว้ว่า คุณภาพชีวิตการทำงานจะทำให้พนักงานมีความรู้สึกที่ดีต่อองค์กร เกิดวัฒนธรรมองค์กร เกิดขวัญและกำลังใจ เกิดผลดีในทางจิตวิทยา และสภาพแวดล้อมในการทำงานภายในองค์กร และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของรฐนนท์ ทีน้อย (2565) วิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่าคุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.88$, $\sigma = 0.54$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานโดยส่วนรวม ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.82$) รองลงมา คือ ด้านลักษณะของงานที่ส่งเสริมความเจริญเติบโต ความก้าวหน้าและความมั่นคงให้แก่

ผู้ปฏิบัติงาน ($\mu = 4.10$, $\sigma = 0.53$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านลักษณะงานที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ
กฎหมาย หรือกระบวนการยุติธรรม และเคารพสิทธิส่วนบุคคล ($\mu = 3.45$, $\sigma = 0.85$)

2. คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี ที่จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ การสมรส ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมข้าราชการเรือนจำกลาง
อุดรธานีที่มีเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด และระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกัน
มีคุณภาพชีวิตในการทำงานไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของรฐนนท์ ทีน้อย (2565) วิจัยเรื่องคุณภาพ
ชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่าคุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอกุ
ฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ
ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา กลุ่มงาน ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวม
พบว่า บุคลากรใน เรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา กลุ่มงาน ประสบการณ์ทำงาน และ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ ต่างกัน มีความเห็นต่อคุณภาพชีวิต ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้
ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของยศวรรัตน์ การะเกตุ และคณะ (2558) วิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของ
ข้าราชการราชทัณฑ์ ในกลุ่มจังหวัด “ร้อยแก่นสารสินธุ์” พบว่า ข้าราชการราชทัณฑ์ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่น
สารสินธุ์ที่มี เพศและ วุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกัน
ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการราชทัณฑ์ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ไม่ว่าจะ
เป็นเพศชายหรือ เพศหญิง ก็มีลักษณะการปฏิบัติงานในลักษณะเดียวกัน นอกจากนี้ การปฏิบัติงานของ
ข้าราชการราชทัณฑ์ทุก วุฒิการศึกษา จะปฏิบัติงานเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะมียุติการศึกษาระดับใดก็ตาม
ปฏิบัติงานในลักษณะเดียวกัน เนื่องจากอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่มีไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถแบ่งแยกงานตาม
วุฒิการศึกษาได้ ทำให้ ข้าราชการราชทัณฑ์ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ที่มีเพศและวุฒิการศึกษาต่างกัน
มีคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของงามใจพิชานนท์ (2550: 90) ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์ พบว่า ข้าราชการที่มีเพศ
ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ไม่แตกต่างกัน และงานวิจัยของสุริยา หนูช่วย (2549: 79)
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางชลบุรี ผลการศึกษา เปรียบเทียบ
ความแตกต่างของ คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางชลบุรี พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่าง
กันจะมีคุณภาพ ชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสาธิตินันท์ (2551:
69-70) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานส่วนตำบลสังกัดองค์การบริหารส่วน
ตำบลพื้นที่ จังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า พนักงานส่วนตำบล ที่มีเพศ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน
มีคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกัน ส่วนข้าราชการราชทัณฑ์ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ที่มีอายุ
สถานภาพ การสมรส อายุราชการ อัตราเงินเดือน ระดับตำแหน่ง และสังกัดหน่วยงานราชทัณฑ์ต่างกัน
มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับ คุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
สาเหตุที่มีระดับคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกัน อาจเกิดจากข้าราชการที่มีครอบครัว มีภาระที่ต้อง
รับผิดชอบทางครอบครัวเพิ่มมากขึ้น ทำให้ความแตกต่างของข้าราชการที่มีสถานภาพโสดและสถานภาพสมรส
มีความแตกต่างกัน อายุราชการและ อัตราเงินเดือน มีผลทำให้เกิดความแตกต่าง อาจเป็นเพราะความต้องการ

ของข้าราชการราชทัณฑ์ที่ต้องการสร้างฐานะทางครอบครัว เนื่องจากรับราชการมาเป็นระยะเวลานานทำให้เกิดการกู้ยืมเงินกับสถาบันการเงินจนทำให้ค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ นอกจากนี้ หน่วยงานราชทัณฑ์ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ในแต่ละหน่วยงาน มีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบแตกต่างกัน จึงอาจทำให้มีคุณภาพชีวิตการทำงานที่แตกต่างกันได้เช่นกัน

12. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ดังนั้น ทางเรือนจำกลางอุดรธานี ควรมีการดำเนินการดังนี้

1.1 เรือนจำกลางอุดรธานีควรจัดสรรพื้นที่ในการทำงานให้เหมาะสมกับลักษณะงานของแต่ละหน่วยงาน ขยายพื้นที่ให้เป็นสัดส่วนเพื่อลดความแออัด

1.2 เรือนจำกลางอุดรธานีควรมีการปรับปรุงสถานที่ทำงานให้เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติหน้าที่และให้มีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

1.3 ผู้บังคับบัญชาควรให้ความสำคัญกับนโยบายการปรับสมดุลทั้งสองมิติ กล่าวคือด้านมิติการทำงานควรสร้างบรรยากาศในการทำงาน โดยการเปิดโอกาสให้ข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานีได้มีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน ลงมือปฏิบัติอย่างมีอิสระตามแนวความคิดของตนเองภายใต้กรอบนโยบายขององค์การ ประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยตนเองตลอดจนเสนอแนะแนวทางปรับปรุงผลการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรอื่นๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน เช่น ภาวะผู้นำ ความผูกพันต่อองค์การ และความเครียด เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขและพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงาน

2.2 เนื่องจากลักษณะงานของข้าราชการเรือนจำกลางอุดรธานี มีความเป็นเอกลักษณ์ จึงควรมีการเก็บข้อมูลเชิงลึกผ่านการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ผสมผสานกับวิธีการเก็บข้อมูลแบบอื่นๆ เพื่อให้ผลการวิจัยมีความแม่นยำมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กองการเจ้าหน้าที่ กรมราชทัณฑ์. (2557). **อัตรากำลังบุคลากรกรมราชทัณฑ์**. นนทบุรี: กรมราชทัณฑ์.
- กองสวัสดิการแรงงาน. (2547). **คุณภาพชีวิตการทำงาน (Quality of Work Life)**. **อนุสารแรงงาน**, 11 (4), 17-22.
- กรมราชทัณฑ์. (2555). **มาตรฐานเรือนจำด้านการดูแลคุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่**. กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์.

งามใจ ทวีชนม์. (2550). การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์. การศึกษาค้นคว้า
อิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ไชยวัฒน์ รุ่งเรืองศรี. (2550). ระเบียบวิธีวิจัยทางวิทยาศาสตร์สังคม. กรุงเทพฯ: บริษัทโอ.เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์
จำกัด.

วิศุทธิณี ศิริสุวรรณพงศ์. (2559). คุณภาพชีวิตการทำงานและประสิทธิผลองค์กรเรือ่นจำกลางเขาบิน จังหวัด
ราชบุรี .วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 27(3), 89 –101.

วาสนา สะอาด. (2552). คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาการจัดการ, แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ,
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Akao, Y., & Mizuno, S. (1993). QFD: The customer-driven approach to quality planning and
development. Tokyo: Asian Productivity.

Bluestone, I. (1977). Implementation quality of work life program. *Management Review*, 4, 44.

คุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี
Quality of Service of Sam Khok District Damrongdhama Center
Pathum Thani Province

ธีระพันธ์ สมบูรณ์

Theerapan Somboon

พิชัยรัฐ หมั่นด้วง

Pichairat Muenduang

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพิชญบัณฑิต

Master of Public Administration Program,

Faculty of Political Science, Pitchayabundit College

E-mail: Theerapan.somboon@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 28 มิถุนายน 2566

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 29 มิถุนายน 2566

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 29 มิถุนายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในพื้นที่อำเภอสามโคก ที่เข้ามาใช้บริการศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จำนวน 397 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ T - test และ F - test ตามลำดับ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.767

ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการตอบสนองต่อผู้มารับบริการ รองลงมาคือด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคกที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวมและรายด้าน โดยภาพรวมประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะทางพัฒนาคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก ได้แก่ การจัดอบรมเจ้าหน้าที่ ให้ความใส่ใจสอบถามความเดือดร้อนของประชาชนที่มาติดต่อ และติดตามแก้ไขปัญหาให้ประชาชน

คำสำคัญ : คุณภาพการให้บริการ, ศูนย์ดำรงธรรม, ประชาชน

ABSTRACT

The main objective of this research was to study the service quality of Damrongtham Center, Sam Khok District. Pathum Thani Province the sample used in this research were people in Sam Khok District. There were 397 people who came to use the service at Damrongtham Center, Sam Khok District. The instrument used for data collection was a questionnaire consisting of 3 parts. Statistics used to analyze the data. Are descriptive statistics including number, percentage, mean and standard deviation. Inferential statistics were T-test and F-test, respectively. The reliability of the questionnaire was 0.767.

The results showed that Quality of Service of Sam Khok District Damrongdharma Center Pathum Thani Province Overall, it was at a high level. And when considering each side, it was found that the side with the highest average was the response to service users. Followed by the aspect of knowing and understanding the service recipients. And the aspect with the least average value was the aspect of giving confidence to service users.

Comparative analysis results of service quality of Damrongtham Center, Sam Khok District classified by sex, age, education level and occupation, overall and by aspect Overall, people with sex, age, education level and different professions there are opinions on the service quality of Sam Khok District Damrongtham Center. Pathum Thani Province no difference.

The results of the analysis of the proposals for improving the service quality of Sam Khok District Damrongdharma Center include training for staff. Pay attention to the sufferings of the people who come in contact and follow up on solving problems for the public.

Keywords: Service Quality, Damrongdharma Center, People

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเป็นมาของศูนย์ดำรงธรรม นั้น เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2536 กระทรวงมหาดไทย ได้จัดตั้งศูนย์บริการข่าวสารมหาดไทย เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ให้บริการข้อมูลและรับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ เกี่ยวกับงานของกระทรวงมหาดไทย ทางโทรศัพท์หมายเลข 1567 และทางไปรษณีย์ ตู้ ป.ณ. 101 ปณฝ. มหาดไทย กรุงเทพมหานคร 10206 ต่อมาบทบาทของศูนย์บริการข่าวสารของกระทรวงมหาดไทยได้เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภารกิจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ของประชาชน จึงได้มีการปรับปรุง

ศูนย์บริการข่าวสารของมหาดไทยให้มีเอกภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยใช้ชื่อว่า ศูนย์ดำรงธรรม กระทรวงมหาดไทย ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2537 โดยการดำเนินงานของศูนย์ดำรงธรรมกระทรวงมหาดไทยมีการจัดตั้งครอบคลุมทั่วประเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค สำหรับศูนย์ดำรงธรรมส่วนกลางแบ่งเป็น 2 ระดับหลัก คือ ศูนย์ดำรงธรรมกระทรวงมหาดไทย มีที่ตั้งบริเวณ ชั้น 1 อาคารศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย และศูนย์ดำรงธรรม หรือศูนย์ให้บริการประชาชน ในลักษณะเดียวกับ ศูนย์ดำรงธรรมกระทรวงของหน่วยงาน ระดับกรม และรัฐวิสาหกิจ มีที่ตั้งอยู่ในกรมและหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ แต่ละแห่ง สำหรับส่วนภูมิภาค แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ณ ศาลากลางจังหวัดทุกจังหวัด และศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ณ ที่ว่าการอำเภอทุกแห่ง การทำงานของศูนย์ดำรงธรรม จะเน้นรูปแบบการสื่อสารทางโทรศัพท์ ไม่เน้นเอกสาร เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างภาคส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน มูลนิธิ ชมรม สมาคม สถาบัน อาสาสมัคร และองค์กรภาคเอกชนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเป็นหลัก ในการประสานความร่วมมือของทุกองค์กร (ประภาศรีพิชญพงควิชา และคณะ, 2558)

คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้มีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 96/2557 ประกาศ ณ วันที่ 18 กรกฎาคม 2557 เรื่อง การจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรม เพื่อทำหน้าที่ในการรับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ ให้บริการข้อมูลข่าวสารให้คำปรึกษา รับเรื่องปัญหาความต้องการและข้อเสนอแนะของประชาชนและทำหน้าที่เป็นศูนย์บริการร่วม ตามมาตรา 32 แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบ มาตรา 6 มาตรา 8 และมาตรา 32 แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ได้ปรับปรุงเพิ่มเติม โครงสร้างจากศูนย์ดำรงธรรมเดิมที่เป็นนโยบายของกระทรวงมหาดไทย ให้มีอำนาจในการดำเนินการบูรณาการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน โดยให้ส่วนราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานที่อยู่ในการกำกับของรัฐที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอ ให้การสนับสนุนการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้สำเร็จลุล่วง (ประภาศรีพิชญพงควิชา และคณะ, 2558)

ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี เป็นหน่วยงานราชการหนึ่ง ซึ่งอยู่ในกลุ่มงานอำนวยความสะดวก ของที่ทำการปกครองอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี มีหน้าที่ในการรับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ ให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่อำเภอสามโคก ตามนโยบายของรัฐบาล กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง และจังหวัดปทุมธานี และทำหน้าที่เป็นศูนย์บริการร่วม (One Stop Service) ตามมาตรา 32 แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และให้ส่วนราชการทุกส่วนราชการ ที่มีสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี สนับสนุนกำลังคนผู้ปฏิบัติงาน วัสดุอุปกรณ์ตลอดจนการประสานงานแก้ไขปัญหา เรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ของประชาชน ให้สำเร็จลุล่วง รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ได้ทราบถึง การจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรมในรูปแบบใหม่ และถือว่าศูนย์ดำรงธรรมในระดับอำเภอเป็นนโยบายหลักที่สำคัญของรัฐบาลในปัจจุบัน (ประภาศรี พิชญพงควิชา และคณะ, 2558) และการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่มารับบริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ในปัจจุบันยังพบว่า กระบวนการให้บริการเกิดความล่าช้าในบางส่วนงาน มีขั้นตอนหลาย

ขั้นตอนทำให้เสียเวลานานและประชาชนบางคนยังขาดความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการใช้บริการ ทำให้ไม่สามารถใช้บริการได้

เมื่อศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ เป็นหน่วยงานที่รัฐบาลมุ่งหวังให้เป็นหน่วยงานในการรับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ และแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเป็นหลัก ผู้ศึกษาจึงมีความต้องการศึกษาคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี พร้อมทั้งศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ และการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่มีความยากลำบาก หรือที่ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการนำไปศึกษา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง แก้ไข และพัฒนาให้ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี เป็นหน่วยงานที่ให้บริการประชาชนที่มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับ และสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ อำเภอสามโคก ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อเป็นข้อเสนอแนะทางพัฒนาคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

3. ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา (The Scope Content)
งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษา เรื่อง คุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการบริหารจัดการเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร คู่มือ ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการจัดทำแบบสอบถามประชาชนที่เข้ามาใช้บริการในพื้นที่อำเภอสามโคกจังหวัดปทุมธานี
2. ด้านระยะเวลา (The Scope and Period)
ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ตั้งแต่ เดือนมกราคม 2566-เดือนมีนาคม 2566
3. ด้านพื้นที่ (The Scope and Areas)
ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการวิจัย เรื่อง คุณภาพการให้บริการตามบริบทหน้าที่ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ในพื้นที่อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

4. ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้ทราบถึงระดับคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ว่าอยู่ในระดับใด และได้ทราบถึงสภาพปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ของประชาชนที่มาใช้บริการศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี
2. เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก ให้กับผู้ที่สนใจและผู้มาใช้บริการ รวมถึงประชาชนทั่วไปที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนด้านต่างๆ
3. เป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานราชการ หรือผู้ที่มีความสนใจ สามารถศึกษานำไปปรับปรุง เปลี่ยนแปลงแก้ไข และพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ต่อไป
4. ได้ทราบถึงสภาพปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ว่าเกิดจากสาเหตุใดบ้าง และแสดงให้เห็นถึงปัญหา ผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบ นำปัญหาที่ได้จากการวิจัยไปดำเนินการแก้ไขในข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อมิให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนและเกิดการร้องเรียนร้องทุกข์ตามมา

5. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี แบ่งเป็นชาย 21,655 คน และหญิง 24,090 คน รวมทั้งหมด 45,745 คน อ้างอิงจากข้อมูลทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอสามโคก พ.ศ. 2566

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ที่เข้ามาใช้บริการศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี จำนวน 397 คน (ระบบรับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2566)

จากนั้นผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental random sampling) โดยการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างที่มาใช้บริการที่ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

6. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ กฎหมาย ระเบียบ เอกสารงานทางวิชาการ เพื่อเป็นฐานการวิเคราะห์งานวิจัย และข้อมูลปฐมภูมิ โดยเป็นแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการศึกษาคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี และเพื่อสอบถามข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยมีแบบสอบถามใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list) ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 2 ระดับคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านความเชื่อถือและไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนอง

ต่อผู้มารับบริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้มารับบริการ และด้านการรู้จักและการเข้าใจผู้มาใช้บริการ ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีระดับคุณภาพการให้บริการมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีระดับคุณภาพการให้บริการมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีระดับคุณภาพการให้บริการปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีระดับคุณภาพการให้บริการน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีระดับคุณภาพการให้บริการน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านความเชื่อถือและไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองต่อผู้มารับบริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้มารับบริการ และด้านการรู้จักและการเข้าใจผู้มาใช้บริการ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด

7. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ผลงานวิจัย บทความ และสัมภาษณ์หัวหน้าส่วนราชการในพื้นที่ ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เพื่อกำหนดกรอบของเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถาม
2. จัดทำแบบสอบถามที่ประกอบด้วยคำถามที่ต้องการ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ให้ครบถ้วนและครอบคลุมเนื้อหา
3. ผู้ศึกษาทำการตรวจสอบเครื่องมืออีกครั้งหนึ่ง ในขั้นตอนนี้ตรวจสอบสาระสำคัญของเนื้อหาความครอบคลุม ความเข้าใจของภาษา และความถูกต้องตรงกันของคำถาม
4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ
5. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน และนำเครื่องมือที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Content Validity) โดยคำนวณหาค่า IOC คัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 เป็นต้นไปเป็นข้อที่นำไปใช้ได้
6. นำแบบสอบถามที่ได้จากการปรับปรุงแก้ไขของผู้เชี่ยวชาญ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 30 คน
7. วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) (ทองใบ สุตชาติ, 2549: 131) ซึ่งจากการวิเคราะห์ต้องได้ค่าตั้งแต่ 0.72 ขึ้นไป
8. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปเก็บรวบรวมกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ดังนี้

1. ผู้ศึกษาทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี
2. ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างและรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งได้ทำการแจกแบบสอบถามจำนวน 397 ฉบับ
3. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ และเก็บรวบรวมเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

9. วิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์โดยการนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาแปลงข้อมูลเป็นรหัสตัวเลขและบันทึกลงในระบบคอมพิวเตอร์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) อัตราร้อยละ (Percentage) และประกอบกรนำเสนอแบบตาราง
2. ระดับคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคกจังหวัดปทุมธานี วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาแปรค่าเฉลี่ยพฤติกรรมของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อระดับพฤติกรรม ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ โดยการหาความกว้างของอันตรภาคชั้น (วิชิต อุ๋อัน, 2548: 181) ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ช่องกว้างของอันตรภาคชั้น} &= (\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}) / \text{จำนวนชั้น} \\ &= (5 - 1) / 5 \\ &= 0.8\end{aligned}$$

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มีระดับคุณภาพการให้บริการมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง มีระดับคุณภาพการให้บริการมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง มีระดับคุณภาพการให้บริการปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง มีระดับคุณภาพการให้บริการน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง มีระดับคุณภาพการให้บริการน้อยที่สุด

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี วิเคราะห์โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จำแนกและจัดหมวดหมู่ แล้วสรุปเป็นประเด็นหลักและพรรณนาข้อความอย่างละเอียด

10. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) หรือค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่
  - 1.1 ร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด, 2542: 101)
  - 1.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) (บุญชม ศรีสะอาด, 2542: 102)
  - 1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2542: 106)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ได้แก่

2.1 T - test (Independent Sample)

2.2 F - test (หรือ One Way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ (Sheffe's Method)

11. ผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง คุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยผู้วิจัย ได้สรุปผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 53.40 อายุอยู่ระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.72 ระดับการศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 38.54 และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานเอกชน จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.78

2. คุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการตอบสนองต่อผู้มารับบริการ ($\bar{X} = 4.13$) รองลงมา คือ ด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ ($\bar{X} = 3.72$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ ($\bar{X} = 2.91$) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.91$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 6. ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี จัดบริการความสะดวกที่เอื้อต่อคนพิการและผู้สูงอายุ เช่น มีทางขึ้น-ลง สำหรับวีลแชร์ ($\bar{X} = 3.50$) รองลงมา คือ ข้อ 5. ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี จัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ที่นั่ง ที่จอดรถ ห้องน้ำดื่ม ($\bar{X} = 3.46$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 2. ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี มีการจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมีและเครื่องใช้ พร้อมให้บริการตลอดเวลา ($\bar{X} = 3.34$)

2.2 ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 13. ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี มีการทำงานอย่างเป็นระบบ น่าเชื่อถือ ($\bar{X} = 3.47$) รองลงมา คือ ข้อ 14. ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี มีการทำงานที่ทันสมัยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ ($\bar{X} = 3.42$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 8. จัดให้มีเอกสารและแบบฟอร์มต่างๆ ไว้บริการประชาชน ($\bar{X} = 3.29$)

2.3 ด้านการตอบสนองต่อผู้มารับบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 15. ผู้มาร้องเรียน ร้องทุกข์ ได้รับความพอใจตามวัตถุประสงค์ของการมาใช้บริการต่างๆ ($\bar{X} = 4.38$) รองลงมา คือ ข้อ 17. ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี จัดให้มีรูปภาพแสดงตัวอย่างขั้นตอนการเข้ามาใช้บริการ ชัดเจนและเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.17$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 19. มีการแจ้งระยะเวลาในการให้บริการ หรือกำหนดเวลาในแต่ละขั้นตอน ($\bar{X} = 3.92$)

2.4 ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.91$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 22. มีการจัดให้มีสื่อประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร เช่น ป้าย หรือช่องทางออนไลน์ต่างๆ หอกระจายข่าวหมู่บ้าน ($\bar{x} = 3.35$) รองลงมา คือ ข้อ 21. มีการแจ้งข้อมูลที่จำเป็นแก่ประชาชนที่มาติดต่อ เช่น อำนาจหน้าที่ ระเบียบ ข้อกฎหมายต่างๆ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ($\bar{x} = 2.79$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 23. มีมาตรฐานในการทำงานและเป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไป ($\bar{x} = 2.74$)

2.5 ด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.72$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 25. เจ้าหน้าที่ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี มีความกระตือรือร้น เต็มที่และเต็มใจที่จะอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน ($\bar{x} = 4.16$) รองลงมาคือ ข้อ 26. จัดให้มีกล่องแสดงความคิดเห็น ยอมรับคำติชมของประชาชนที่เข้ามาใช้บริการในศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ($\bar{x} = 3.99$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 24. เจ้าหน้าที่ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี มีมนุษย์

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวมและรายด้าน โดยภาพรวมประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะทางคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ได้แก่

- ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ควรกำหนดระบบและกลไกการบริหารจัดการให้เหมาะสมและตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่บริการ ทั้งนี้เพื่อสร้างความมั่นใจในคุณภาพของการให้บริการ และยกระดับประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการให้บริการให้ดีขึ้น

- ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ควรจัดอบรมเจ้าหน้าที่ ให้ความใส่ใจสอบถามความเดือดร้อนของประชาชนที่มาติดต่อ และติดตามแก้ไขปัญหามาให้ประชาชน

- ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ควรพิจารณาความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการตามข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของประชาชน เพื่อริเริ่มกิจกรรมอื่นๆ ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน

- ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ควรจะมีนโยบายการปฏิบัติต่อผู้ปฏิบัติงาน โดยยึดหลักความเสมอภาคเท่าเทียมกัน พิจารณาความดีความชอบของผู้ปฏิบัติงานโดยยึดหลักความสามารถ และผลงาน ให้โอกาสประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการสาธารณะต่างๆ

- ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ควรบริหารงานแบบเที่ยงธรรมไม่ลำเอียง ระลึกถึงสิทธิมนุษยชนของแต่ละบุคคล ไม่ก้าวล่วงละเมิดซึ่งทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน มีความเข้าใจถึงความรู้สึกของบุคคลอื่น เน้นความซื่อสัตย์ สุจริต และตรงต่อเวลา

12. การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. คุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการตอบสนองต่อผู้มารับบริการ รองลงมา คือ ด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าทางศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ รวมไปถึงห้องสุขาที่อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน จำนวนเพียงพอ และมีความสะอาด มีการพัฒนาให้เกิดความปลอดภัยในการใช้งานประกอบกับมีการดูแลสิ่งแวดล้อมบริเวณ ห้องสุขา จัด ภูมิทัศน์บริเวณ ม้านั่งเพื่อให้ประชาชนที่มาใช้บริการเกิดความประทับใจต่อประชาชนที่มาติดต่องานราชการต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณพลพัทธ์ จิรเจริญสมบัติ (2553) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณภาพการส่งมอบบริการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสระแก้ว พบว่ามีค่าเฉลี่ยคุณภาพบริการอยู่ในระดับค่อนข้างดี เมื่อพิจารณาการรับบริการสาธารณะในแต่ละด้าน พบว่า คุณภาพบริการอยู่ในระดับค่อนข้างดีทั้ง 5 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความก้าวหน้า ด้านความต่อเนื่อง ด้านความเพียงพอ ด้านความเสมอภาค และด้านการตรงต่อเวลา ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า รองลงมา คือ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง และด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญด้าน ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยอาศัยองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมอนุรักษ์ ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป อีกทั้งเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าแก่นุชนรุ่นหลัง ซึ่งในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลมีการส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในท้องถิ่น ด้านวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ และประสบความสำเร็จตรงกับความต้องการ และความพึงพอใจของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธิดารัตน์ โกสินทรานนท์ (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินผลโครงการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านการทะเบียนและบัตร : กรณีศึกษาอำเภอน้ำป่าด จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนผู้ใช้บริการมีความรู้สึกพึงพอใจมากต่อการให้บริการประชาชน และการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ประชาชนผู้ใช้บริการให้ความคิดเห็นว่า ในการให้บริการของฝ่ายทะเบียนและบัตรของที่ว่าการอำเภอน้ำป่าดนั้น ควรที่จะปรับปรุงพัฒนาการบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยให้มุ่งเน้นให้มีการพัฒนาในเรื่องของความสะอาดและรวดเร็วของการให้บริการ ความเสมอภาคเป็นธรรม และการตรงต่อเวลาในการทำงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ว่า คุณภาพการให้บริการสาธารณะของที่ว่าการอำเภออุบลรัตน์ ให้มีความสำคัญด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า โดยนำความคิดเห็นของประชาชนมาปรับปรุงการทำงานขององค์การต่อไป และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของปิยะนุช ตันเจริญ และสุรศักดิ์ โตประสี (2560) ได้วิจัยเรื่องคุณภาพการให้บริการสาธารณะด้านงานสวัสดิการขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองชุมพลเหนือ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี พบว่าปัจจัยทางด้านคุณภาพการให้บริการสาธารณะด้านงานสวัสดิการขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองชุมพลเหนือ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก และคุณภาพการให้บริการสาธารณะด้านงานสวัสดิการของ

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองชุมพลเหนือ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตตามาศ คาสวนจิก (2559) วิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้รับบริการต่อคุณภาพการให้บริการของส่วนคดีศาลจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าความคิดเห็นของผู้รับบริการต่อคุณภาพการให้บริการของส่วนคดี ศาลจังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับดีทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านประสิทธิภาพ ด้านความพร้อมในการให้บริการ ด้านความพึงพอใจ ด้านความเสมอภาค ด้านความรวดเร็ว ด้านสนองตอบความต้องการ ด้านความเป็นธรรม ด้านความต่อเนื่อง ด้านความสะดวกสบาย และด้านความทั่วถึง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศักชัย บัวทองจันทร์ (2565) วิจัยเรื่องคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดสกลนคร ผลงานวิจัยพบว่าคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.14$, S.D. = 0.21) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.31) รองลงมาคือด้านการตอบสนองของผู้มาร้องเรียน/ร้องทุกข์/หรืออื่นๆ ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.39) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการรู้จักและการเข้าใจผู้มาใช้บริการ ($\bar{x} = 4.07$, S.D. = 0.35)

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวมและรายด้าน โดยภาพรวมประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าไม่ว่าประชาชนที่มาติดต่อราชการที่ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคกจะมีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่ต่างกัน ก็ไม่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุนารี แสนพยุห์ (2557) วิจัยเรื่องความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธัมมาภรณ์ ศรีเคลือบ และพัฒนศิลป์ สำเร็จรัมย์ (2559) วิจัยเรื่องการบริการสาธารณะของเทศบาล ศึกษากรณีเทศบาลตำบลเมืองบัวอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าประชาชนเพศหญิงและเพศชาย มีความคิดเห็นต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุและอาชีพของประชาชน ไม่ส่งผลใดๆ ต่อความคิดเห็นของประชาชนแต่อย่างใด

13. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมยังอยู่ในระดับที่ดีแต่ยังมีด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ ดังนั้น ทางศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

1.1 ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ควรมีนโยบายการปฏิบัติต่อผู้ปฏิบัติงานโดยยึดหลักความเสมอภาคเท่าเทียมกัน พิจารณาความดีความชอบของผู้ปฏิบัติงานโดยยึดหลักความสามารถและผลงาน ให้โอกาสประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการสาธารณะต่างๆ

1.2 ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ควรมีวิธีที่สร้างจิตสำนึกให้กับบุคลากรทุกระดับเรื่องการบริหารด้วยความซื่อสัตย์ ซื่อตรง

1.3 ควรให้เจ้าหน้าที่ที่มีความละเอียดรอบคอบในการตรวจสอบ ให้คำอธิบายแนะนำชี้แจง แก้ไขปัญหาที่มีความชัดเจนแน่นอนแก่ประชาชน

1.4 ในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ รวมไปถึงห้องสุขา ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานจำนวนเพียงพอ และมีความสะอาด และควรพัฒนาให้เกิดความปลอดภัยในการใช้งานให้ดียิ่งขึ้น ประกอบกับการดูแลสิ่งแวดล้อมบริเวณห้องสุขา จัดภูมิทัศน์บริเวณ ม้านั่งเพื่อให้ประชาชนที่มาใช้บริการเกิดความประทับใจมากขึ้น จะส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้รับบริการมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ และทำวิจัยต่อยอดเพื่อพัฒนาคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มากขึ้น

บรรณานุกรม

กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. (2552). คู่มือการศึกษาระดับปริญญาตรี ประจำปีการศึกษา

2552. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

กาญจนา รวดเร็ว. (2558). ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอุทยานการอาชีพชัยพัฒนา จังหวัดนครปฐม. ในวิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2548). การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SPSS for Windows. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จุฑามาศ ชุ่มทองพิทักษ์. (2550). การบริหารจัดการด้านการให้บริการประชาชนของกองบังคับการตรวจคนเข้าเมืองท่าอากาศยานแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชนิดา วันวงษ์. (2544). ความพึงพอใจของผู้โดยสารสายการบินไทยต่อการให้บริการของแผนกสอบถามและสำรองที่นั่ง :ศึกษาเฉพาะกรณีท่าอากาศยานกรุงเทพอาคารผู้โดยสารภายในประเทศ. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ลัดดา พัชรวิภาส. (2550). การศึกษาบรรยากาศองค์กรที่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงาน และประสิทธิภาพในการทำงาน กรณีศึกษา: พนักงานชั่วคราว บริษัททรูคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการพัฒนาระบบบริหารมนุษย์และองค์กร.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2548). **การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานนิติธรรม.

ศูนย์ดำรงธรรม สำนักงานตรวจราชการและเรื่องราวร้องทุกข์. (2554). **คู่มือการดำเนินการแก้ไขปัญหาการร้องเรียนร้องทุกข์**. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.

Shelley, Maynard W. (1975). **Responding to Social Change**. Pennsylvania: Dowden, Hutchison.

Taro Yamane. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rd Ed. New York: Harper and Row Publications.

แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามระเบียบวินัยตามหลักกัลยาณมิตร
สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม
จังหวัดปทุมธานี

Guidelines for Promoting Discipline According to the Kalyanamitta principles
for lower Secondary Students of thammawat School khlong luang
Wittayakhom, Pathumthani Primary Educational Service area 1

อรวรรณ เปียประเสริฐ

Orawan Piaprasert

พีรวัฒน์ ชัยสุข

Peravat Chaisuk

ครุศาสตรมหาบัณฑิต (พุทธบริหารการศึกษา)

Master of Education (Buddhist Educational Administration)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

E-mail: suthit.saw@mcu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received) : 28 มิถุนายน 2566

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 29 มิถุนายน 2566

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 29 มิถุนายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นของการปฏิบัติตามระเบียบวินัย สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี 2. เพื่อศึกษาวิธีการส่งเสริมการปฏิบัติตามระเบียบวินัยตามหลักกัลยาณมิตร สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี 3. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามระเบียบวินัยตามหลักกัลยาณมิตร สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานีเป็นการวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม ประชากรจำนวน 265 คน และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดเรียงอันดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพความต้องการจำเป็นของการปฏิบัติตามระเบียบวินัย สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี เรียงลำดับจากมากไปหา

น้อย ได้แก่ ด้านความมุ่งมั่น (PNI modified =0.075) ด้านการปฏิบัติตนตามระเบียบกฎเกณฑ์ทางสังคม (PNI modified=0.075) ด้านความพากเพียรไม่รู้ท้อ (PNI modified=0.073) ด้านความอดทน (PNI modified=0.067) ด้านความรับผิดชอบ (PNI modified=0.064) ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง (PNI modified=0.066) 2. ผลการศึกษาวิธีการจัดการปฏิบัติตามระเบียบวินัยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาฯ จังหวัดปทุมธานีโดยการสัมภาษณ์ พบว่า ด้านความมุ่งมั่นนักเรียนตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จและนักเรียนตั้งใจอ่านหนังสือก่อนสอบด้วยความทุ่มเท นำหลักธรรมภาวนีโย จะทำให้เกิดความสำเร็จจากความมุ่งมั่น จึงทำให้งานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จรูกลงไปได้ ร่องมาด้านการปฏิบัติตนตามระเบียบกฎเกณฑ์ทางสังคมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและรักษาสาธารณสมบัติ ให้ยึดหลักธรรมหลักธรรมปิโย ในฐานะเป็นที่สบายใจและสนิทสนม และด้านความพากเพียรไม่รู้ท้อนักเรียนไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการเรียนมีการบูรณาการหลักกัลยาณมิตรภาวนีโย หรือนำยกย่อง สร้างความรู้และภูมิปัญญาแท้จริง ทั้งเป็นผู้ฝึกอบรมและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ และถึงแม้งานที่นักเรียนได้รับ มอบหมายจาก พ่อ แม่ ผู้ปกครองนั้นเป็นงานที่ต้องใช้เวลานาน นักเรียนก็จะ อดทน และพากเพียรในการทำงานนั้นๆ เหมาะสมกับหลักกัลยาณมิตร วจนกฺขโม คือ พร้อมทั้งจะรับฟังคำปรึกษาซักถามคำแนะนำ ปรึกษาวิจารณ์ อดทน ฟังได้ไม่เบื้อ ไม่ฉุนเฉียว 3. แนวทางการปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรสำหรับนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาฯ จังหวัด ปทุมธานี พบว่าด้านความมุ่งมั่นใช้หลักธรรม กัลยาณมิตรธรรมภาวนีโย (น่าเจริญใจ) หรือนำยกย่อง ด้านการปฏิบัติตน โดยยึดหลักกวดตา จ (รู้จักพูดให้ ได้ผล) ด้านความพากเพียรโดยยึดหลักกวดกฺขโม (อดทนต่อถ้อยคำ) ด้านความอดทนโดยยึดหลักธรรม วจนกฺขโม (อดทนต่อถ้อยคำ) ความรับผิดชอบใช้หลักธรรมครุ (น่าเคารพ) ด้วยองค์ความรู้

คำสำคัญ: แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติ, ระเบียบวินัยตามหลักกัลยาณมิตร, นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ABSTRACT

The objectives of this research are: 1) to study the need of discipline of lower secondary students of Thammasat School Khlong Luang Wittayakhom in Pathum Thani province, 2) to study the methods for promoting of discipline based on Kalyanamittadhamma principles for lower secondary students of Thammasat School Khlong Luang Wittayakhom in Pathum Thani province, and 3) to propose guidelines for promoting of discipline based on Kalyanamittadhamma principles for lower secondary students of Thammasat School Khlong Luang Wittayakhom in Pathum Thani province. The mixed research methods were used in the study. The quantitative data were collected by questionnaires from 265 samples and analyzed by mean and standard deviation. The qualitative data were collected by in-depth interviews with 5 experts and then analyzed by content analysis.

The results of the study found that: 1. The need of discipline of lower secondary students of Thammasat School Khlong Luang Wittayakhom in Pathum Thani province in

descending order starts from determination (PNI modified =0.075), followed by to follow the rules and regulations (PNI modified=0.075), energetic effort (PNI modified=0.073), perseverance (PNI modified= 0.067), responsibility (PNI modified= 0.064), and self-confidence (PNI modified= 0.066) respectively. 2. The methods for promoting of discipline based on Kalyanamittadhamma principles for lower secondary students of Thammasat School Khlong Luang Wittayakhom in Pathum Thani province are to apply the principle of Bhavaniyo to determination in learning and doing assignment, to apply the principle of Piyo to self-behaving in accordance with social rules and regulations for the benefits of society, to apply the principle of Bhavaniyo to energetic effort in order to train and improve themselves, and to apply the principle of Vacanakkhamo to perseverance in listening to recommendations and suggestions. 3. The guidelines for promoting of discipline based on Kalyanamit-tadhamma principles for lower secondary students of Thammasat School Khlong Luang Wittayakhom in Pathum Thani province are to apply Bhavaniyo to determination, Vatta to self-behaving, Vacanakkhamo to energetic effort and perseverance, and Gaur to responsibility.

Keywords: Guidelines for Promoting Discipline, According to the *Kalyanamitta* principles, lower Secondary Students

1. บทนำ

ภายใต้พลวัตของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องมาจากการ ปฏิวัติดิจิทัลการเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 รวมทั้งผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียน และความต้องการ กำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ประกอบกับพฤติกรรมของประชากรที่มีการเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ รวมทั้ง ระบบการศึกษาที่ยังมีปัญหามากหลายประการ นับตั้งแต่ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษา และการบริหารจัดการ การศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสมสอดคล้องต่อความต้องการด้านคุณธรรม จริยธรรมและการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และมีจิตสาธารณะ ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2550: 45)

การสร้างวินัยให้เกิดขึ้นกับนักเรียนซึ่งเป็นเยาวชนของชาติ จะมีส่วนช่วยสร้างวัฒนธรรมที่ดีงาม ส่งผลให้สังคมเป็นสังคมที่น่าอยู่ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สงบสุข ร่มเย็น มีการกล่าวถึงปัญหา วินัยนักเรียนว่า “สภาพสังคมทวีความรุนแรงมากขึ้น เช่น อุบัติเหตุที่เกิดจากการไม่เคารพกฎจราจร การเรียนล้มเหลวเนื่องจากไม่ตรงต่อเวลาหรือหนีเรียน ความสกปรกเนื่องจากการทิ้งขยะไม่เป็นที่ อันเป็นผลจากความอ่อนแอทางด้านวินัย ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบสังคม สังคมเกิดการพัฒนา ได้อย่างล่าช้า และเป็นไปในทิศทางที่สะเปะสะปะ หากนักเรียนคือผู้ที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมและ เป็นทรัพยากรบุคคลของชาติในปัจจุบันและอนาคตชาติควมมี

วินัยแล้ว ระบบสังคมย่อมเกิด ความวุ่นวายและขาดแรงขับเคลื่อนความเป็นมนุษย์” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561: 213).

ดังนั้น เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเยาวชน ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญและมีความสนใจที่จะหาแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามระเบียบวินัยตามหลักกัลยาณมิตรสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคมจังหวัดปทุมธานีโดยจะอาศัย กรอบคุณลักษณะการเป็นกัลยาณมิตร ในหลักพุทธธรรมเป็นกระบวนการดำเนินการวิจัยให้ บรรลุตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้โดยมุ่งหวังว่าการเป็นกัลยาณมิตร จะสามารถทำให้นักเรียนปรับตัวให้อยู่ในสังคม การแสดงออกถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันของสังคมไทย อันจะนำประโยชน์ไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นของการปฏิบัติตามระเบียบวินัย สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาวิธีการส่งเสริมการปฏิบัติตามระเบียบวินัยตามหลักกัลยาณมิตร สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามระเบียบวินัยตามหลักกัลยาณมิตร สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี

3. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามระเบียบวินัยตามหลักกัลยาณมิตรสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคมจังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยโดยใช้รูปแบบผสมวิธี (Mixed Methodology Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology Research) โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตารางที่ 3.1 ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอน	วิธีการวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลการวิจัย
ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นของการปฏิบัติตามระเบียบวินัยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี	1. ใช้แบบสอบถามประชากรจำนวน 265 คน	1. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ	สภาพความต้องการจำเป็นของการปฏิบัติตามระเบียบวินัย สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อศึกษาวิธีการส่งเสริม การปฏิบัติตามระเบียบวินัย ตามหลักกัลยาณมิตร สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้นของโรงเรียน ธรรมศาสตร์คลองหลวง วิทยาเขต จังหวัดปทุมธานี	1. วิเคราะห์เอกสาร 2. การสัมภาษณ์ ข้อมูลหลัก 5 คน	1. การวิเคราะห์ เนื้อหา	วิธีการส่งเสริมการปฏิบัติ ตามระเบียบวินัยตามหลัก กัลยาณมิตร สำหรับนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้นของ โรงเรียนธรรมศาสตร์คลอง หลวงวิทยาเขต จังหวัด ปทุมธานี
ขั้นตอนที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางการ ส่งเสริมการปฏิบัติตาม ระเบียบวินัยตามหลัก กัลยาณมิตร สำหรับ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนธรรมศาสตร์ คลองหลวงวิทยาเขต จังหวัด ปทุมธานี	1. วิเคราะห์เอกสาร 2. แบบสัมภาษณ์ 3. แบบสอบถาม	1. การวิเคราะห์ เนื้อหา	แนวทางการส่งเสริมการ ปฏิบัติตามระเบียบวินัยตาม หลักกัลยาณมิตร สำหรับ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนธรรมศาสตร์ คลองหลวงวิทยาเขต จังหวัด ปทุมธานี

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาเขตจังหวัดปทุมธานี จำนวน 550 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาเขตจังหวัดปทุมธานี จำนวน 550 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) สรุปลงเป็นกลุ่มตัวอย่างดังตารางที่ 3.1 จำนวน 265 คน

ตารางที่ 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาเขต จังหวัดปทุมธานี	ห้อง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	3/1	42	20
2 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	3/2	42	20
3 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	3/3	42	20
4 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	3/4	42	20
5 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	3/5	42	20

6	นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	3/6	42	21
7	นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	3/7	42	21
8	นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	3/8	42	21
9	นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	3/9	42	21
10	นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	3/10	42	21
11	นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	3/11	35	16
12	นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	3/12	35	16
13	นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	3/13	35	16
14	นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	3/14	25	12
รวม		13 ห้อง	550	265

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นครูฝ่ายปกครอง จำนวน 5 คน ด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. **แบบสอบถาม** เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจะสร้างขึ้นเอง จากแนวคิด ทฤษฎีที่ได้ทบทวนมาแล้ว แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2) วิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพความต้องการจำเป็นของการปฏิบัติตามระเบียบวินัย สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี
- 3) ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามระเบียบวินัยตามหลักกัลยาณมิตร สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี

2. **แบบสัมภาษณ์ (Interviewing)** เป็นแบบสัมภาษณ์ โดยมีประเด็นคำถามสำคัญเกี่ยวกับ วิธีการส่งเสริมการปฏิบัติตามระเบียบวินัยตามหลักกัลยาณมิตร สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. **แบบสอบถาม (Questionnaire)** มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธการบริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอเชิญคณาจารย์เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย กลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2) นำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และนำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

2. การสัมภาษณ์ (Interview) มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธการบริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

2) นำหนังสือขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยไปมอบให้ ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้กำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการให้สัมภาษณ์

3) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์และทำการบันทึกการสัมภาษณ์ด้วย การจดบันทึกภาพนิ่ง และเครื่องบันทึกเสียง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

1) ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความต้องการจำเป็นของการปฏิบัติตามระเบียบวินัย สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย โดยมีการแปลผลคะแนน สำหรับการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ที่ผู้วิจัยได้แปลความจาก บุญชม ศรีสะอาด (2535: 100) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) คือ การรวบรวมข้อมูลทุกข้อมูจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม แล้วก็นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อให้เห็นภาพของปรากฏการณ์ที่ศึกษาอย่างเป็นองค์รวม โดยมี การแยกประเภทและจัดหมวดหมู่ของข้อมูล

3. การสัมภาษณ์ (Interview) ในการสร้างแบบสัมภาษณ์นี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการในลักษณะเดียวกันกับการสร้างแบบสอบถาม แต่เป็นแนวสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interviews) คือ เปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายให้ข้อมูลเปิดกว้างขึ้น (Semi-Structured Guide) และเสนอรายงานการสัมภาษณ์ด้วย

พรรณนาวิธี (Descriptive Method) และอุปนัยวิธี (Inductive Analysis) แบบสัมภาษณ์นั้นใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย 5 คน

5. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคมจังหวัดปทุมธานี จำนวน 265 คน ประกอบด้วย เพศ อายุ มีผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 ร้อยละข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี ตามเพศ

ตามเพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	95	35.8
หญิง	170	64.2
รวม	265	100.0

จากตารางที่ 4.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี จำนวน 265 คน พบว่าเป็นชาย จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 35.8 เป็นหญิง จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 64.2

ตารางที่ 4.2 ร้อยละข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี ตามอายุ

ตามอายุ	จำนวน	ร้อยละ
13 – 15 ปี	129	48.7
16 – 18 ปี	136	51.3
19 – 20 ปี	0	0.00
มากกว่า 21 ปี	0	0.00
รวม	265	100.0

จากตารางที่ 4.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี จำนวน 265 คน พบว่ามีอายุ 13–15 ปี จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 48.7

6. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี มีดังนี้

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นและดัชนี PNI modified การจัดเรียงอันดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมและจำแนกตามรายด้าน

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นและดัชนี PNI modified การจัดเรียงตามความต้องการจำเป็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวม

สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และ ความต้องการจำเป็น การปฏิบัติตามระเบียบวินัย	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
ด้านความมุ่งมั่น	4.36	0.48	มาก	4.69	0.26	มากที่สุด	0.075	1
ด้านความอดทน	4.30	0.52	มาก	4.59	0.28	มากที่สุด	0.067	3
ด้านความพากเพียรไม่รู้ท้อ	4.36	0.50	มาก	4.68	0.25	มากที่สุด	0.073	2
ด้านความรับผิดชอบ	4.37	0.47	มาก	4.65	0.25	มากที่สุด	0.064	4
ด้านการปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ทางสังคม	4.35	0.53	มาก	4.68	0.26	มากที่สุด	0.075	1
ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	4.35	0.52	มาก	4.64	0.30	มากที่สุด	0.066	5
โดยภาพรวม	4.35	0.45	มาก	4.66	0.19	มากที่สุด	0.071	

จากตารางที่ 4.3 สภาพปัจจุบันของการปฏิบัติตามระเบียบวินัยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 จำแนกตามรายด้าน พบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดโดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ด้านความมุ่งมั่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 ด้านความพากเพียรไม่รู้ท้อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 ด้านการปฏิบัติตามระเบียบ

กฎเกณฑ์ทางสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 และด้านความเชื่อมั่นในตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 ด้านความอดทน 4.30

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการปฏิบัติตามระเบียบวินัยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาฯ จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 จำแนกตามรายด้าน พบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดโดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความมุ่งมั่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 ด้านความพากเพียรไม่รู้ท้อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 ด้านการปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ทางสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 ด้านความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 และด้านความเชื่อมั่นในตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 ด้านความอดทน 4.59

เมื่อเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความมุ่งมั่น (PNI modified=0.075) ด้านการปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ทางสังคม (PNI modified=0.075) ด้านความพากเพียรไม่รู้ท้อ (PNI modified=0.073) ด้านความอดทน (PNI modified=0.067) ด้านความรับผิดชอบ (PNI modified=0.064) ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง (PNI modified=0.066)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นและดัชนี PNI modified การจัดเรียงตามความต้องการจำเป็นของการปฏิบัติตามระเบียบวินัยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาฯ จังหวัดปทุมธานี ด้านความมุ่งมั่น

สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และ ความต้องการจำเป็นการปฏิบัติตามระเบียบวินัย	n=265คน						PNI modified	ลำดับ
	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์				
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. นักเรียนตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ	4.33	0.71	มาก	4.88	0.31	มากที่สุด	0.127	1
2. นักเรียนตั้งใจอ่านหนังสือก่อนสอบด้วยความทุ่มเท	4.36	0.66	มาก	4.80	0.43	มากที่สุด	0.100	2
3. นักเรียนจะขยันเพื่อให้ตนประสบความสำเร็จในชีวิต	4.34	0.67	มาก	4.52	0.65	มากที่สุด	0.041	5
4. โดยทั่วไปนักเรียนจะเห็นความสำคัญของ	4.37	0.64	มาก	4.61	0.54	มากที่สุด	0.054	4

อนาคตและมุ่งมั่นเพื่อ								
อนาคต								
5. เมื่อได้ลงมือทำงานใด								
แล้วนักเรียนจะ								
ทำงานให้สำเร็จ	4.39	0.62	มาก	4.64	0.53	มากที่สุด	0.056	3
โดยภาพรวม	4.36	0.48	มาก	4.69	0.26	มากที่สุด	0.075	

จากตารางที่ 4.4 สภาพปัจจุบันของการปฏิบัติตามระเบียบวินัยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี ด้านความมุ่งมั่น พบว่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 จำแนกตามรายชื่อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดโดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 1. เมื่อได้ลงมือทำงานใดแล้วนักเรียนจะทำงานให้สำเร็จ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ข้อที่ 2. โดยทั่วไปนักเรียนจะเห็นความสำคัญของอนาคตและมุ่งมั่นเพื่ออนาคต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ข้อที่ 3. นักเรียนตั้งใจอ่านหนังสือก่อนสอบด้วยความทุ่มเท มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 ข้อที่ 4. นักเรียนจะขยันเพื่อให้ตนประสบความสำเร็จในชีวิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 และ ข้อที่ 5. นักเรียนตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการการปฏิบัติตามระเบียบวินัยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี ด้านความมุ่งมั่น พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 จำแนกตามรายชื่อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดโดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 1. นักเรียนตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.88 ข้อที่ 2. นักเรียนตั้งใจอ่านหนังสือก่อนสอบด้วยความทุ่มเท มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 ข้อที่ 3. เมื่อได้ลงมือทำงานใดแล้วนักเรียนจะทำงานให้สำเร็จ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 ข้อที่ 4. โดยทั่วไปนักเรียนจะเห็นความสำคัญของอนาคตและมุ่งมั่นเพื่ออนาคต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 และข้อที่ 5. นักเรียนจะขยันเพื่อให้ตนประสบความสำเร็จในชีวิตมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52

เมื่อเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 1. นักเรียนตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ (PNI modified= 0.127) ข้อที่ 2. นักเรียนตั้งใจอ่านหนังสือก่อนสอบด้วยความทุ่มเท (PNI modified=0.100) ข้อที่ 3. เมื่อได้ลงมือทำงานใดแล้วนักเรียนจะทำงานให้สำเร็จ (PNI modified=0.056) ข้อที่ 4. โดยทั่วไปนักเรียนจะเห็นความสำคัญของอนาคตและมุ่งมั่นเพื่ออนาคต (PNI modified=0.054) และข้อที่ 5. นักเรียนจะขยันเพื่อให้ตนประสบความสำเร็จในชีวิต (PNI modified=0.041)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นและดัชนี PNI modified การจัดเรียงตามความต้องการจำเป็นของการปฏิบัติตามระเบียบวินัยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี ด้านการปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ทางสังคม

สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น	n=265คน						PNI modified	ลำดับ
	ระดับความคิดเห็น			สภาพที่พึงประสงค์				
	สภาพปัจจุบัน	ระดับ		สภาพที่พึงประสงค์	ระดับ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. นักเรียนเคารพกฎระเบียบของสังคม	4.33	0.65	มาก	4.79	0.41	มากที่สุด	0.106	2
2. ตัดสินใจโดยการใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์	4.34	0.70	มาก	4.58	0.61	มากที่สุด	0.055	4
3. แต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับสภาพและวัย	4.33	0.61	มาก	4.54	0.59	มากที่สุด	0.048	5
4. ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆตามที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด	4.41	0.59	มาก	4.67	0.52	มากที่สุด	0.058	3
5. เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและรักษาสาธารณสมบัติ	4.33	0.72	มาก	4.84	0.37	มากที่สุด	0.117	1
โดยภาพรวม	4.35	0.53	มาก	4.68	0.26	มากที่สุด	0.075	

จากตารางที่ 4.5 สภาพปัจจุบันของการปฏิบัติตามระเบียบวินัยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี ด้านการปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ทางสังคม พบว่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 จำแนกตามรายชื่อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดโดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 4.ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ตามที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ข้อที่ 2.ตัดสินใจโดยการใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 ข้อที่ 1. นักเรียนเคารพกฎระเบียบของสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ข้อที่ 3. แต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับสภาพและวัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 และข้อที่ 5. เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและรักษาสาธารณสมบัติ 4.33

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการปฏิบัติตามระเบียบวินัยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี ด้านการปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ทางสังคม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 จำแนกตามรายชื่อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดโดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 5.เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

และรักษาสาธารณสุขสมบัติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 ข้อที่ 1. นักเรียนเคารพกฎระเบียบของสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79 ข้อที่ 4. ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ตามที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 ข้อที่ 2. ตัดสินใจโดยการใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 และข้อที่ 3. แต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับสภาพและวัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54

เมื่อเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 5. เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและรักษาสาธารณสุขสมบัติ (PNI modified=0.117) ข้อที่ 1. นักเรียนเคารพกฎระเบียบของสังคม (PNI modified=0.106) ข้อที่ 4. ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ตามที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด (PNI modified=0.058) ข้อที่ 2. ตัดสินใจโดยการใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ (PNI modified=0.055) และข้อที่ 3. แต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับสภาพและวัย (PNI modified=0.048)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นและดัชนี PNI modified การจัดเรียงตามความต้องการจำเป็นของการปฏิบัติตามระเบียบวินัยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาฯ จังหวัดปทุมธานี ด้านความ پاکเพียรไม่รู้ท้อ

สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการปฏิบัติตามระเบียบวินัย	n=265คน						PNI modified	ลำดับ
	ระดับความคิดเห็น			สภาพที่พึงประสงค์				
	สภาพปัจจุบัน		ระดับ	สภาพที่พึงประสงค์		ระดับ		
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.			
1. นักเรียนไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการเรียน	3.34	0.62	มาก	4.55	0.54	มากที่สุด	0.362	1
2. เมื่อนักเรียนเจอบทเรียนที่ยากนักเรียนจะตั้งใจเรียนมากขึ้น	4.42	0.58	มาก	4.63	0.52	มากที่สุด	0.047	5
3. นักเรียนเอาใจใส่กับทุกวิชาที่นักเรียนเรียน	4.33	0.72	มาก	4.69	0.46	มากที่สุด	0.078	4
4. ถึงแม้งานที่นักเรียนได้รับมอบหมายจาก พ่อ แม่ ผู้ปกครองนั้นเป็นงานที่ต้องใช้เวลา นักเรียนก็จะอดทนและพากเพียรในการทำงานนั้นๆ	4.33	0.66	มาก	4.76	0.42	มากที่สุด	0.099	2

สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการ จำเป็นการปฏิบัติตามระเบียบวินัย	n=265คน			ระดับความคิดเห็น			PNI modified ลำดับ
	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
5. นักเรียนพยายามปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายในการเรียนเสมอ	4.38	0.63	มาก	4.78	0.40	มากที่สุด	0.091 3
โดยภาพรวม	4.36	0.50	มาก	4.68	0.25	มากที่สุด	0.073

จากตารางที่ 4.6 สภาพปัจจุบันของการปฏิบัติตามระเบียบวินัยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี ด้านความพึงพอใจไม่รู้ข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 จำแนกตามรายข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดโดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 2. เมื่อนักเรียนเจอบทเรียนที่ยาก นักเรียนจะตั้งใจเรียนมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 ข้อที่ 5. นักเรียนพยายามปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายในการเรียนเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 ข้อที่ 1. นักเรียนไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 ข้อที่ 3. นักเรียนเอาใจใส่กับทุกวิชาที่นักเรียนเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 และข้อที่ 4. ถึงแม้งานที่นักเรียนได้รับมอบหมายจาก พ่อ แม่ ผู้ปกครองนั้นเป็นงานที่ต้องใช้เวลานาน นักเรียนก็จะ อดทน และพากเพียรในการทำงานนั้นๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการปฏิบัติตามระเบียบวินัยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี ด้านความพึงพอใจไม่รู้ข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 จำแนกตามรายข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดโดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 5. นักเรียนพยายามปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายในการเรียนเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 ข้อที่ 4. ถึงแม้งานที่นักเรียนได้รับมอบหมายจาก พ่อ แม่ ผู้ปกครองนั้นเป็นงานที่ต้องใช้เวลานาน นักเรียนก็จะ อดทน และพากเพียรในการทำงานนั้นๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 ข้อที่ 3. นักเรียนเอาใจใส่กับทุกวิชาที่นักเรียนเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 ข้อที่ 2. เมื่อนักเรียนเจอบทเรียนที่ยาก นักเรียนจะตั้งใจเรียนมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 และข้อที่ 1. นักเรียนไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55

เมื่อเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 1. นักเรียนไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการเรียน (PNI modified=0.362) ข้อที่ 4. ถึงแม้งานที่นักเรียนได้รับมอบหมายจาก พ่อ แม่ ผู้ปกครองนั้นเป็นงานที่ต้องใช้เวลานาน นักเรียนก็จะ อดทน และพากเพียรในการทำงานนั้นๆ (PNI modified=0.099) ข้อที่ 5. นักเรียนพยายามปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายในการเรียนเสมอ (PNI modified=0.091) ข้อที่ 3. นักเรียนเอาใจใส่กับทุกวิชาที่นักเรียนเรียน (PNI

modified=0.078) และข้อที่ 2. เมื่อนักเรียนเจอบทเรียนที่ยาก นักเรียนจะตั้งใจเรียนมากขึ้น (PNI modified=0.047)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นและดัชนี PNI modified การจัดเรียงตามความต้องการจำเป็นของการปฏิบัติตามระเบียบวินัยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี ด้านความอดทน

สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น	n=265คน						PNI modified	ลำดับ
	ระดับความคิดเห็น			สภาพที่พึงประสงค์				
	สภาพปัจจุบัน	ระดับ	ระดับ	สภาพที่พึงประสงค์	ระดับ	ระดับ		
วินัย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. นักเรียนทำงานจนสำเร็จด้วยความเพียร พยายามและอดทน	4.27	0.58	มาก	4.75	0.46	มากที่สุด	0.112	1
2. นักเรียนสามารถควบคุมตนเองได้ เมื่อถูกเพื่อนต่อว่า	4.28	0.72	มาก	4.63	0.51	มากที่สุด	0.081	3
3. นักเรียนช่วยครูทำงานโดยไม่บ่น	4.27	0.67	มาก	4.65	0.51	มากที่สุด	0.088	2
4. นักเรียนช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียนโดยไม่บ่น	4.34	0.64	มาก	4.54	0.57	มากที่สุด	0.046	4
5. นักเรียนนั่งทำการบ้านได้เป็นเวลาหลายชั่วโมงหรือจนกว่าการบ้านจะเสร็จ	4.35	0.69	มาก	4.40	0.65	มาก	0.011	5
โดยภาพรวม	4.30	0.52	มาก	4.59	0.28	มากที่สุด	0.067	

จากตารางที่ 4.7 สภาพปัจจุบันของการปฏิบัติตามระเบียบวินัยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี ด้านความอดทนพบว่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 จำแนกตามรายชื่อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดโดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 5. นักเรียนนั่งทำการบ้านได้เป็นเวลาหลายชั่วโมงหรือจนกว่าการบ้านจะเสร็จ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 ข้อที่ 4. นักเรียนช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียนโดยไม่บ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 ข้อที่ 2. นักเรียนสามารถควบคุมตนเองได้ เมื่อถูกเพื่อนต่อว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ข้อที่ 1. นักเรียนทำงานจนสำเร็จด้วยความเพียร พยายามและอดทน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 และข้อที่ 3. นักเรียนช่วยครูทำงานโดยไม่บ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการปฏิบัติตามระเบียบวินัยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาฯ จังหวัดปทุมธานี ด้านความอดทน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 จำแนกตามรายชื่อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดโดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 1.นักเรียนทำงานจนสำเร็จด้วยความเพียร พยายามและอดทน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 ข้อที่ 3. นักเรียนช่วยครูทำงานโดยไม่บ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 ข้อที่ 2. นักเรียนสามารถควบคุมตนเองได้ เมื่อถูกเพื่อนต่อว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 ข้อที่ 4. นักเรียนช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียนโดยไม่บ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 และข้อที่ 5. นักเรียนนั่งทำการบ้านได้เป็นเวลาหลายชั่วโมงหรือจนกว่าการบ้านจะเสร็จ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40

เมื่อเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 1. นักเรียนทำงานจนสำเร็จด้วยความเพียร พยายามและอดทน (PNI modified=0.112) ข้อที่ 3. นักเรียนช่วยครูทำงานโดยไม่บ่น (PNI modified=0.088) ข้อที่ 2. นักเรียนสามารถควบคุมตนเองได้ เมื่อถูกเพื่อนต่อว่า (PNI modified=0.081) ข้อที่ 4. นักเรียนช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียนโดยไม่บ่น (PNI modified=0.046) และข้อที่ 5. นักเรียนนั่งทำการบ้านได้เป็นเวลาหลายชั่วโมงหรือจนกว่าการบ้านจะเสร็จ (PNI modified= 0.011)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นและดัชนี PNI modified การจัดเรียงตามความต้องการจำเป็นของการปฏิบัติตามระเบียบวินัยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาฯ จังหวัดปทุมธานี ด้านความรับผิดชอบ

สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการปฏิบัติตามระเบียบวินัย	n=265คน			ระดับความคิดเห็น			PNI modified	ลำดับ
	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์				
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. นักเรียนส่งใบงานหรือการบ้านที่ครูสั่งตรงเวลา	4.42	0.61	มาก	4.59	0.58	มากที่สุด	0.038	5
2. นักเรียนรับผิดชอบเวรประจำวันตามที่ครูกำหนด	4.44	4.44	มาก	4.70	0.50	มากที่สุด	0.058	4
3. นักเรียนเข้าห้องเรียนตรงเวลา	4.35	0.64	มาก	4.70	0.50	มากที่สุด	0.058	4

4. นักเรียนแต่งกายตาม กฎระเบียบของ โรงเรียน	4.31	0.71	มาก	4.63	0.55	มากที่สุด	0.074	2
5 นักเรียนมาเข้าแถว เคารพธงชาติตรงเวลา	4.32	0.68	มาก	4.73	0.46	มากที่สุด	0.094	1
โดยภาพรวม	4.37	0.47	มาก	4.65	0.25	มากที่สุด	0.064	

จากตารางที่ 4.8 สภาพปัจจุบันของการปฏิบัติตามระเบียบวินัยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี ด้านความรับผิดชอบ พบว่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 จำแนกตามรายชื่อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดโดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 2. นักเรียนรับผิดชอบเวรประจำวันตามที่ครูกำหนด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 ข้อที่ 1. นักเรียนส่งใบงานหรือการบ้านที่ครูสั่งตรงเวลา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 ข้อที่ 3. นักเรียนเข้าห้องเรียนตรงเวลา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 ข้อที่ 5. นักเรียนมาเข้าแถวเคารพธงชาติตรงเวลา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 และข้อที่ 4. นักเรียนแต่งกายตามกฎระเบียบของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการปฏิบัติตามระเบียบวินัยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี ด้านความรับผิดชอบ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 จำแนกตามรายชื่อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดโดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 5. นักเรียนมาเข้าแถวเคารพธงชาติตรงเวลา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 ข้อที่ 2. นักเรียนรับผิดชอบเวรประจำวันตามที่ครูกำหนด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ข้อที่ 3. นักเรียนเข้าห้องเรียนตรงเวลา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 ข้อที่ 4. นักเรียนแต่งกายตามกฎระเบียบของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 และ ข้อที่ 1. นักเรียนส่งใบงานหรือการบ้านที่ครูสั่งตรงเวลา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59

เมื่อเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 5. นักเรียนมาเข้าแถวเคารพธงชาติตรงเวลา (PNI modified=0.094) ข้อที่ 4. นักเรียนแต่งกายตามกฎระเบียบของโรงเรียน (PNI modified=0.074) ข้อที่ 3. นักเรียนเข้าห้องเรียนตรงเวลา (PNI modified=0.064) ข้อที่ 2. นักเรียนรับผิดชอบเวรประจำวันตามที่ครูกำหนด (PNI modified=0.058) และข้อที่ 1. นักเรียนส่งใบงานหรือการบ้านที่ครูสั่งตรงเวลา (PNI modified=0.038)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นและดัชนี PNI modified การจัดเรียงตามความต้องการจำเป็นของการปฏิบัติตามระเบียบวินัยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง

สภาพปัจจุบันสภาพที่พึง ประสงค์และความต้องการ	n=265คน		PNI modified	ลำดับ
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์		

จำเป็นการปฏิบัติตาม ระเบียบ วินัย									
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ			
1. นักเรียนมีความภูมิใจที่สามารถทำแบบฝึกหัดที่ยากด้วยตนเองได้	4.32	0.68	มาก	4.73	0.46	มากที่สุด	0.094		1
2. นักเรียนชอบทำสิ่งต่างๆ ตามความคิดริเริ่มของตนเอง	4.32	0.64	มาก	4.69	0.52	มากที่สุด	0.085		2
3. นักเรียนคิดว่านักเรียนมีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานได้	4.36	0.64	มาก	4.58	0.59	มากที่สุด	0.050		4
4. การแก้ปัญหาด้วยตนเอง เป็นสิ่งที่มีค่ามากที่สุด	4.38	0.63	มาก	4.58	0.55	มากที่สุด	0.045		5
5. นักเรียนภูมิใจในการใช้ชีวิตของตนเอง	4.36	0.64	มาก	4.63	0.56	มากที่สุด	0.061		3
โดยภาพรวม	4.35	0.52	มาก	4.64	0.30	มากที่สุด	0.066		

จากตารางที่ 4.9 สภาพปัจจุบันของการปฏิบัติตามระเบียบวินัยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง พบว่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 จำแนกตามรายชื่อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดโดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 4. การแก้ปัญหาด้วยตนเองเป็นสิ่งที่มีค่ามากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ข้อที่ 3. นักเรียนคิดว่านักเรียนมีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 ข้อที่ 5. นักเรียนภูมิใจในการใช้ชีวิตของตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 ข้อที่ 1. นักเรียนมีความภูมิใจที่สามารถทำแบบฝึกหัดที่ยาก ด้วยตนเองได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 และข้อที่ 2. นักเรียนชอบทำสิ่งต่างๆ ตามความคิดริเริ่มของตนเอง 4.32

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการปฏิบัติตามระเบียบวินัยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 จำแนกตามรายชื่อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดโดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 1. นักเรียนมีความภูมิใจที่สามารถทำแบบฝึกหัดที่ยากด้วยตนเองได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 ข้อที่ 2. นักเรียนชอบทำสิ่งต่างๆ ตามความคิดริเริ่มของตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 ข้อที่ 5. นักเรียนภูมิใจในการใช้ชีวิตของตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 ข้อที่ 3. นักเรียนคิดว่านักเรียนมีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 และข้อที่ 4. การแก้ปัญหาด้วยตนเองเป็นสิ่งที่มีค่ามากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58

เมื่อเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 1. นักเรียนมีความภูมิใจที่สามารถทำแบบฝึกหัดที่ยากด้วยตนเองได้ (PNI modified=0.094) ข้อที่ 2. นักเรียนชอบทำสิ่งต่างๆ ตามความคิดริเริ่มของตนเอง (PNI modified=0.085) ข้อที่ 5. นักเรียนภูมิใจในการใช้ชีวิตของตนเอง (PNI modified=0.061) ข้อที่ 3. นักเรียนคิดว่านักเรียนมีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานได้ (PNI modified=0.050) และข้อที่ 4. การแก้ปัญหาด้วยตนเองเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุด (PNI modified=0.045)

2. เพื่อศึกษาวิธีการส่งเสริมการปฏิบัติตามระเบียบวินัยตามหลักกัลยาณมิตรสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคมจังหวัดปทุมธานี

ผู้วิจัย ได้ศึกษาการปฏิบัติตามระเบียบวินัยตามหลักกัลยาณมิตรสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคมจังหวัดปทุมธานี โดยใช้แบบสัมภาษณ์ครูและผู้ดูแลด้านวินัย 5 คน โดยแยกออกเป็น 6 ด้าน โดยเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการปฏิบัติตามระเบียบวินัยตามหลักกัลยาณมิตรสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคมจังหวัดปทุมธานี

7. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ด้านความมุ่งมั่น ผู้บริหารและครูควรจัดโครงการส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมทางด้านจิตใจ ตามหลักธรรมกัลยาณมิตรธรรม 7 ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสร้างความมุ่งมั่นให้แก่นักเรียน

2) ด้านการปฏิบัติตนตามระเบียบกฎเกณฑ์ทางสังคม ผู้บริหารและครูควรมีการเสริมสร้างปฏิบัติให้นักเรียนยึดหลักกฎเกณฑ์และสามารถเป็นบุคคลตัวอย่างได้เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ทักษะของกฎระเบียบอันดีงามและความถูกต้องเป็นสูงสุดโดยยึดหลักจากผู้มีคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำเนินชีวิต และมีความสุขกับการใช้ชีวิตตลอดทั้งสุขกันสิ่งที่ตนประสบอยู่ โดยยึดหลักธรรมและยึดตามกฎเกณฑ์ทางสังคม

3) ด้านความพากเพียรไม่รู้ท้อ ผู้บริหารและครูมีการสร้างบันดาลใจให้กับผู้เรียนอย่างชัดเจนและตั้งเป้าหมายทำให้เกิดความเพียรพยายามที่จะให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

4) ด้านความอดทน ครูมีการจัดกิจกรรมมุ่งเน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริงทุกคน เพื่อที่จะสามารถให้ครูผู้สอนได้สังเกตพฤติกรรมโดยยึดหลักธรรมวจนทุกขโม (อดทนต่อถ้อยคำ คือ พร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษาซักถามคำแนะนำวิพากษ์วิจารณ์ อดทน ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจได้มากที่สุดถึงแก่นความอดทน ความปล่อยวางทางด้านจิตใจ ไม่ว่าจะเจอปัญหาหนักแค่ไหนแต่ก็ตาม และชีวิตจะมีความสุขมากยิ่งขึ้น

5) ด้านความรับผิดชอบ ครูควรจัดกิจกรรมที่หลากหลายเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและบรรลุพฤติกรรมการเรียนรู้ที่คาดหวังโดยยึดหลักธรรมครุณาเคารพ ในฐานะประพาสสมควรแก่ฐานะ ให้เกิดความรู้สึกรอบอุ้มใจ เป็นที่พึ่งใจ และปลอดภัย บุคคลผู้นี้มีเป็นที่รัก เป็นที่พึ่งพาของสังคม มักจะเป็นผู้ที่รับผิดชอบและช่วยเหลือสังคมเสมอมา

6) ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้บริหารและครูมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริงและจะมีความความเชื่อมั่นในตนเอง เพราะเป็นผู้รู้ เพื่อที่จะสามารถให้ผู้สอนได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนได้ชัดเจน ว่านักเรียนยังขาดความเชื่อมั่นในด้านไหน และคัดกรองถึงความชอบ ความถนัดด้วย ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจได้มากที่สุด เมื่อนั้นแล้ว นักเรียนจะมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม ปทุมธานี ผลการวิจัยอยู่ในระดับมากทุกข้อ แต่ครูควรนำผลการวิจัย ด้านการปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ทางสังคม ไปปฏิบัติได้

2) ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม ปทุมธานี ผลการวิจัยอยู่ในระดับมากทุกข้อ แต่ครูควรนำผลการวิจัย ด้านความรับผิดชอบ ไปบูรณาการการสอนได้

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรดำเนินการวิจัยเรื่อง ศึกษาวิเคราะห์ตามหลักกัลยาณมิตรกับการพัฒนาด้านวินัยในสถานศึกษา

2) ควรดำเนินการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการตัดสินใจโดยการใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ของนักเรียนทุกระดับชั้นการเรียน

3) ควรดำเนินการวิจัยเรื่อง ศึกษาการสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้แก่นักเรียน ด้านความเพียรพยายามและอดทน ในการส่งเสริมนักเรียน

บรรณานุกรม

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2550). งานการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). คู่มือการเสริมสร้างวินัยนักเรียนใน

สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการปฏิบัติระเบียบ กฎเกณฑ์ รู้จักกาลเทศะและเคารพสิทธิผู้อื่น. กรุงเทพฯ: พิมพ์ที่บริษัท พริกหวานกราฟฟิค.

แนวทางการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาส
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
Guidelines for the Management of transparency in Accordance
with the principles of Sucarita of Opportunity Expansion Schools
under the Office of Pathum thani Primary Educational Service area 1

นฤมล ทুমมี

Naruemon Tummee

พีรวัฒน์ ชัยสุข

Peravat Chaisuk

ครุศาสตรมหาบัณฑิต (พุทธบริหารการศึกษา)

Master of Education (Buddhist Educational Administration)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

E-mail: tummee456@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 28 มิถุนายน 2566

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 29 มิถุนายน 2566

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 29 มิถุนายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นการบริหารความโปร่งใส ของโรงเรียนขยายโอกาส 2. เพื่อศึกษาวิธีการการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาส 3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือ คือแบบสอบถาม ประชากรจำนวน 226 คน และแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดเรียงอันดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1. ด้านพร้อมรับการตรวจสอบจากทุกหน่วยงาน (PNI modified=0.057) 2. ด้านมีความรับผิดชอบตรงไปตรงมา (PNI modified=0.051) 3. ด้านการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงาน (PNI modified=0.038) 2. ผลการศึกษาวิธีการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาส จากผลการ

สัมภาษณ์วิธีการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 พบว่า ด้านพร้อมรับการตรวจสอบจากทุกหน่วยงาน ควรมีแผนกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ด้านมีความรับผิดชอบตรงไปตรงมาควรตั้งเป้าหมายในการทำงาน แบ่งหน้าที่ชัดเจน ด้านการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานจะต้องดำเนินการตามมาตรฐานการส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสภายในหน่วยงานพบว่าหากใช้หลักสุจริต 3 มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานทั้ง 3 ด้านก็จะนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย ที่วางไว้ 3. แนวทางการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาส ด้านพร้อมรับการตรวจสอบจากทุกหน่วยงาน ด้านมีความรับผิดชอบตรงไปตรงมา ด้านการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงาน โดยใช้หลักสุจริต 3 ตามองค์ความรู้

คำสำคัญ : แนวทางการบริหารความโปร่งใส, หลักสุจริต 3, โรงเรียนขยายโอกาส

ABSTRACT

The objectives of this research are: 1) to study the need of management of transparency of Opportunity Expansion Schools, 2) to study the methods for management of transparency based on the three principles of Sucarita of Opportunity Expansion Schools, and 3) to propose guidelines for management of transparency based on the three principles of Sucarita of Opportunity Expansion Schools under the Office of Pathum Thani Primary Educational Service Area 1. The mixed research methods were used in the study. The quantitative data were collected by questionnaires from 226 samples and analyzed by mean and standard deviation. The qualitative data were collected by in-depth interviews with 5 experts and then analyzed by content analysis.

The results of the study indicated that: 1. The need of discipline of lower secondary students of Thammasat School Khlong Luang Wittayakhom in Pathum Thani province in descending order is that; 1) Readiness for assessment from any agents (PNI modified=0.057), 2) Fairy responsibility (PNI modified= 0.015, and 3) Access to operation information (PNI modified =0.038). 2. The methods for management of transparency based on the three principles of Sucarita of Opportunity Expansion Schools indicate that: schools should have clear strategic plans and objectives for assessment of any agents, schools should have clear work target and duty classification for fairy responsibility, and schools should have to follow the measure in promoting morality and transparency in the organization for the access to operation information. When the three principles of Sucarita are applied to the three areas of school work, it can lead to the efficient work results as the target having been set. 3. The guidelines for management of transparency based on the three principles of Sucarita of Opportunity Expansion Schools under the Office of Pathum Thani Primary Educational Service Area 1 are in readiness for assessment from any agents, in fairy responsibility, and in access to operation information.

Keywords: Guidelines for the Management of transparency, the principles of Sucarita, Opportunity Expansion Schools

1. บทนำ

ความไว้วางใจคือกุญแจสู่ความสำเร็จในทุกๆ ความสัมพันธ์ในที่ทำงานก็ไม่ต่างกัน การสร้างความไว้วางใจเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพสูงสุดวิธีเดียวในการสร้างความสัมพันธ์อันมีคุณค่าและยั่งยืนระหว่างผู้บริหารและบุคลากร ซึ่งช่วยกระตุ้นแรงบันดาลใจและสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานในเชิงบวกและเชิงรุกที่มุ่งสู่ความสำเร็จ แต่คุณจะทำอย่างไรที่จะสร้างความไว้วางใจนี้ได้อย่างไรทุกอย่างเริ่มต้นด้วยความโปร่งใส ความโปร่งใสเป็นพื้นฐานที่ช่วยให้บุคลากรรู้สึกว่าเป็นส่วนสำคัญและมีคุณค่าในหมู่คณะ หากไม่มีความโปร่งใสแล้วจะไม่สามารถมีส่วนร่วมกับบุคลากรได้อย่างเต็มที่หรือเชื่อมต่อองค์กรต่างๆ และค่านิยมขององค์กรได้ มาดูความหมายของความโปร่งใสที่มีต่อองค์กรและวิธีที่จะทำให้เกิดความโปร่งใสขึ้นได้โดยความโปร่งใสเป็นการสร้างเส้นทางการสื่อสารที่ซื่อสัตย์ระหว่างผู้บริหารและบุคลากร องค์กรที่โปร่งใสจะเปิดรับการแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงาน กลยุทธ์ และกระบวนการภายใน ซึ่งหมายรวมถึงข้อบกพร่องต่างๆ และในขณะที่เดียวกันก็ยินดีรับฟังความคิดเห็นจากบุคลากรทุกระดับด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ยังช่วยสร้างวัฒนธรรมในที่ทำงานที่เปิดกว้างและซื่อสัตย์ โดยที่บุคลากรแต่ละคนรู้สึกว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของทีม แนวคิดเรื่องความโปร่งใสอาจฟังดูน่ากังวล ผู้บริหารบางคนอาจกังวลว่าความโปร่งใสจะทำให้ตัวเองดูมีอำนาจหรือความเด็ดขาดน้อยลง แต่ไม่เป็นความจริง บุคลากรต้องการที่จะรู้สึกเชื่อมต่อและไว้วางใจกันต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้างและให้คุณค่ากับความโปร่งใสและความไว้วางใจเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับบุคลากรที่ทำงานจากทางไกลและทำงานแบบไฮบริด ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะทำงานโดยขาดการเชื่อมต่อจากสภาพแวดล้อมการทำงานทางกายภาพไปโดยสมบูรณ์ หลังเกิดการระบาดใหญ่ทั่วโลก ความโปร่งใสได้กลายมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างและรักษาวัฒนธรรมขององค์กรช่วยให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นและมีส่วนร่วมอยู่เสมอ (นักวิชาการ, 2565) ไม่ว่าองค์กรใดๆ ก็มีความต้องการที่จะให้ห้องค์กรของตนเองมีความโปร่งใส เพราะความโปร่งใสเป็นลักษณะของการแสดงถึงความถูกต้อง ยุติธรรม สามารถตรวจสอบได้ หรือพูดง่ายๆ นั่นคือ มีความจริงใจต่อกัน เรียกว่า ปากพูดอย่างไร ในใจก็คิดและทำแบบนั้นนี่คือความโปร่งใสที่มนุษย์ทุกคนทุกๆ ไปมีความต้องการมองเห็นภาพโดยตลอดปราศจากประเด็นแอบแฝง ซ่อนเร้น มีข้อมูลชัดเจนละเอียด ประกอบการประสานงาน การร่วมมือร่วมใจและการตัดสินใจ จะเน้นการขจัดอุปสรรค และ/หรือการอำนวยความสะดวกให้ประชาชน เข้าสู่ข้อมูลข่าวสารขององค์กร กฎหมาย กฎระเบียบ และกระบวนการทำงานโดยสะดวก จากคำจำกัดความดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า ความโปร่งใสที่ใช้ในการบริหารงานจะหมายถึงการสร้างเปิดเผย เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งจากภายในและภายนอกหน่วยงานสามารถเข้าถึงข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ มีการสื่อสาร การแสดงความรับผิดชอบ พร้อมกับการตรวจสอบ รวมทั้งมีกระบวนการในการติดตามและประเมินผลที่ได้รับการยอมรับว่าเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ ในโลกปัจจุบันจึงได้เน้นและให้ความสำคัญของความโปร่งใสว่า สามารถเป็นมาตรการสำคัญที่จะช่วยป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ช่วยให้หน่วยงานและผู้ปฏิบัติมีความรับผิดชอบและมีการปฏิบัติงานหรือมีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและ

ประสิทธิผลสร้างความเป็นธรรมแก่ประชาชนหรือผู้รับบริการอย่างทั่วถึง มิใช่เฉพาะกลุ่มหรือพวกพ้อง (บุษยมาศ แสงเงิน, 2565)

ด้วยเหตุและผลดังกล่าวข้างต้นจึงนำเอาหลักสุจริต 3 มาเป็นแนวคิดสำคัญในการดำเนินการวิจัย คือ

1. กายสุจริต เป็นความสุจริตทางกาย ทำสิ่งที่ตั้งงามถูกต้อง ประพฤติชอบด้วยกาย ละเว้นการบีบคั้น เบียดเบียน มีเมตตากรุณา ช่วยเหลือเกื้อกูลสงเคราะห์กัน ไม่แย่งชิงลักขโมย ไม่ข่มเหงจิตใจ หรือทำลายลบลู่ เกียรติและวงศ์ตระกูลของกัน
2. วาจาสุจริต เป็นความสุจริตทางวาจา ทำสิ่งที่ตั้งงามถูกต้อง ประพฤติชอบด้วยวาจา ละเว้นการพูดเท็จ โกหกหลอกลวง กล่าวแต่คำสัตย์ ไม่จงใจพูดให้ผิดจากความจริง เพราะเห็นแก่ผลประโยชน์ใดๆ ไม่พูดส่อเสียด ยุยง สร้างความแตกแยก พูดแต่คำที่ส่งเสริมสามัคคี ละเว้นจากการพูดคำหยาบคาย สกปรกเสียหาย พูดแต่คำสุภาพ นุ่มนวลควรฟัง
3. มโนสุจริต เป็นความสุจริตทางใจ ทำสิ่งที่ตั้งงามถูกต้อง ประพฤติชอบด้วยใจ ไม่ละโมภ ไม่เพ่งเล็งคิดหาทางเอาแต่จะได้ คิดให้ คิดเสียสละ ทำใจให้แผ่แผ้ว กว้างขวาง ไม่คิดร้ายมุ่งเบียดเบียน เป็นต้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นการบริหารความโปร่งใส ของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. เพื่อศึกษาวิธีการการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

3. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เป็นการศึกษาวิจัยโดยใช้รูปแบบผสมวิธี (Mixed Methodology Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology Research) มีขั้นตอนการวิจัย ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอน	วิธีการวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลการวิจัย
ขั้นตอนที่ 1 สภาพความต้องการจำเป็นของการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1	1. ใช้แบบสอบถาม ประชากรจำนวน 226 คน	1. วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการหา ค่าความถี่ และค่า ร้อยละ	สภาพความต้องการ จำเป็นของทางการ บริหารความโปร่งใส ของโรงเรียนขยาย โอกาส
ขั้นตอนที่ 2 วิธีการการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1	1. วิเคราะห์ เอกสาร 2. การสัมภาษณ์ ข้อมูลหลัก 5 คน	1. การวิเคราะห์ เนื้อหา	วิธีการการบริหาร ความโปร่งใสตามหลัก สุจริต 3 ของโรงเรียน ขยายโอกาส
ขั้นตอนที่ 3 แนวทางการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1	1. วิเคราะห์ เอกสาร 2. การสัมภาษณ์ ข้อมูลหลัก 5 คน	1. การวิเคราะห์ เนื้อหา	แนวทางการบริหาร ความโปร่งใสตามหลัก สุจริต 3 ของโรงเรียน ขยายโอกาส

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 550 คน จาก 26 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 แต่เนื่องจากว่าประชากรและกลุ่มตัวอย่างของแต่ละโรงเรียนมีจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจึงใช้วิธีสุ่มเลือกหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเปรียบเทียบที่สำเร็จรูป และได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างครู 226 คน ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.2 เปรียบเทียบประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียนขยายโอกาส	จำนวนโรงเรียน	ประชากร	ตัวอย่าง
		ครู	ครู
อำเภอเมือง	8	203	83
อำเภอลองหลวง	8	189	77
อำเภอสามโคก	5	82	34
อำเภอลาดหลุมแก้ว	5	76	32
รวม	26	550	226

3. มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. **แบบสอบถาม** เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจะสร้างขึ้นเอง จากแนวคิด ทฤษฎีที่ได้ทบทวนมาแล้ว แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 2) วิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพความต้องการจำเป็นของการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

3) ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

2. **แบบสัมภาษณ์ (Interviewing)** เป็นแบบสัมภาษณ์ โดยมีประเด็นคำถามสำคัญเกี่ยวกับ วิธีการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

1) แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย โดยศึกษาจากเอกสารวิชาการและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1.1) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ

1.3) สร้างเครื่องมือจากกรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย โดยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพความต้องการจำเป็นของการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

1.4) เสนอผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบค่าความเที่ยงตรง และความถูกต้องของเนื้อหาได้ค่าความเที่ยงตรง 0.8–1.0 โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ IOC (Index of Item-Objective Congruence) ได้ค่าความเที่ยงตรง 0.8–1.0 จำนวน 5 ท่าน

1.5) นำเครื่องมือที่ได้ผ่านการตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ (Try out) จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น(Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าที่ 0.876

1.6) นำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

1.7) ลักษณะและเกณฑ์การให้คะแนนเป็นมาตราส่วนประเมินค่าของคะแนนมี 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีระดับปฏิบัติมากที่สุด

4 หมายถึง มีระดับปฏิบัติมาก

3 หมายถึง มีระดับปฏิบัติปานกลาง

2 หมายถึง มีระดับปฏิบัติน้อย

1 หมายถึง มีระดับปฏิบัติน้อยที่สุด

2) แบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

2.1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาครอบคลุมความคิดของการวิจัย

2.2) สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการและแนวทางการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

2.3) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามในเบื้องต้น

2.4) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในเบื้องต้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูป/คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity)

2.5) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 รูป/คน มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์แล้วนำไปสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอเชิญคณาจารย์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย กลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2. นำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และนำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวม

ข้อมูลแจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยทำการนัดหมาย วัน เวลา ที่จะขอความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในแจกแบบสอบถามและเก็บคืน

การสัมภาษณ์ (Interview) มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์
2. นำหนังสือขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยไปมอบให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้กำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการให้สัมภาษณ์
3. เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์และทำการบันทึกการสัมภาษณ์ด้วย การจดบันทึก ภาพนิ่ง และเครื่องบันทึกเสียง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย
2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความต้องการจำเป็นของการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย โดยมีการแปลผลคะแนน สำหรับการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ที่ผู้วิจัยได้แปลความจาก บุญชม ศรีสะอาด ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51–5.00	หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51–4.50	หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51–3.50	หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51–2.50	หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00–1.50	หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 226 คน ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง วิทยฐานะ ประสบการณ์การทำงาน มีผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 ร้อยละข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามเพศ

ตามเพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	75	33.2
หญิง	151	66.8
รวม	226	100.0

จากตารางที่ 4.1 ครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 226 คน พบว่าเป็นชาย จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 33.2 เป็นหญิง จำนวน 151คน คิดเป็นร้อยละ 66.8

ตารางที่ 4.2 ร้อยละข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามอายุ

ตามอายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	0	0.00
20 – 40 ปี	207	91.6
41 – 60 ปี	19	8.4
61 ปีขึ้นไป	0	0.00
รวม	226	100.0

จากตารางที่ 4.2 ครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 226 คน พบว่ามีอายุ 20-40 ปี จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 91.6 และมีอายุ 41-60 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 8.4

ตารางที่ 4.3 ร้อยละข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามระดับการศึกษา

ตามระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรี	192	85.0
ปริญญาโท	33	14.6
ปริญญาเอก	0	0.00
รวม	226	100.0

จากตารางที่ 4.3 ครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 226 พบว่ามีระดับการศึกษาปริญญาตรี 192 คน คิดเป็นร้อยละ 85.0 และปริญญาโท จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 14.6

ตารางที่ 4.4 ร้อยละข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามตำแหน่งงาน

ตามตำแหน่งงาน	จำนวน	ร้อยละ
ผู้อำนวยการโรงเรียน	0	0.00
รองผู้อำนวยการโรงเรียน	2	0.9
ครู	224	99.1
ครูผู้ช่วย	0	0.00
รวม	226	100.0

จากตารางที่ 4.4 ครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 226 พบว่าเป็นรองผู้อำนวยการ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9 และครู จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 99.1

ตารางที่ 4.5 ร้อยละข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามวิทยฐานะ

ตามวิทยฐานะ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีวิทยฐานะ	169	74.8
ชำนาญการ	40	17.7
ชำนาญการพิเศษ	17	7.5
เชี่ยวชาญ	0	0.00
เชี่ยวชาญพิเศษ	0	0.00
รวม	226	100.0

จากตารางที่ 4.5 ครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 226 พบว่าไม่มีวิทยฐานะ จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 74.8 มีวิทยฐานะชำนาญการจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7 และมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5

ตารางที่ 4.6 ร้อยละข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามประสบการณ์การทำงาน

ตามประสบการณ์การทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 1 ปี	5	2.2
1 – 5 ปี	122	54.0
6 – 10 ปี	79	35.0
11 – 15 ปี	17	7.50
16 – 20 ปี	3	1.3
21 ปีขึ้นไป	0	0.00
รวม	226	100.0

จากตารางที่ 4.6 ครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 226 คน พบว่ามีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 1 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.2 มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 54.0 มีประสบการณ์การทำงาน 6-10 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 35.0 มีประสบการณ์การทำงาน 11-15 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50 และมีประสบการณ์การทำงาน 16-20 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3

6. การอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นของการบริหารความโปร่งใส ตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

ผลการศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นของการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาส พบว่า

1) **ด้านพร้อมรับการตรวจสอบจากทุกหน่วยงาน** มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดในทางการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาสโดยแยกเป็นรายข้อ คือ สถานศึกษามีการจัดทำแผนด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของหน่วยงานรองมาคือสถานศึกษามีการทบทวนนโยบายหรือมาตรการป้องกันการทุจริตในหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพต่อมา คือ สถานศึกษารับการตรวจสอบของฝ่ายตรวจสอบทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาต่อมาคือสถานศึกษามีการนำผลการตรวจสอบของฝ่ายตรวจสอบทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาไปปรับปรุงการทำงานและสุดท้าย คือ สถานศึกษามีการกำกับดูแลที่ดีและความโปร่งใสในการปฏิบัติงานพร้อมรับการตรวจสอบทุกเมื่อ

2) **ด้านมีความรับผิดชอบตรงไปตรงมา** สถานศึกษามีการจัดซื้อจัดจ้าง/การจัดหาพัสดุและการตรวจรับพัสดุในลักษณะโปร่งใสตรวจสอบได้มากที่สุดรองมา คือ สถานศึกษามีการจัดทำแผนงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของหน่วยงาน ต่อมา คือ สถานศึกษามีการดำเนินการเฝ้าระวังการทุจริตในหน่วยงาน ต่อมาคือสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ

โดยการสอบถาม ทักท้วง หรือร้องเรียน และสุดท้ายคือสถานศึกษามีการดำเนินการทบทวนนโยบายหรือมาตรการป้องกันการทุจริตในหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ

3) ด้านการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงาน สถานศึกษามีการบันทึกบัญชีและรายงานตามหน้าที่รับผิดชอบตามหลักความโปร่งใสตรวจสอบได้ รองมา คือ สถานศึกษามีการรวบรวมข้อมูลในการทำงานเพื่อเสนอและปรับปรุงต่อไป ต่อมา คือ บุคลากรในสถานศึกษามีพฤติกรรมในการปฏิบัติงานมุ่งผลสำเร็จของงานต่อมา คือ สถานศึกษามีการส่งเสริมให้เกิดการจัดสรร การใช้ทรัพยากรขององค์กรเป็นไปอย่างเหมาะสมตามลำดับความสำคัญเพื่อให้ได้ผลงานที่เป็นประโยชน์สูงสุดขององค์กรและสุดท้าย คือ สถานศึกษามีการประเมินวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลทุกด้านในการปฏิบัติงาน

2. วิธีการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีวิธีการดังนี้

1) ด้านพร้อมรับการตรวจสอบจากทุกหน่วยงาน ผู้บริหารมีการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์เกี่ยวกับการทุจริตรวมทั้งข้อมูลเรื่องร้องเรียนของส่วนราชการและหน่วยงานมีการศึกษารวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลรอบทิศทางของนโยบายยุทธศาสตร์และแผนต่างๆ ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส ภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อการจัดทำแผนป้องกันและปราบปรามการทุจริตและพฤติกรรมมิชอบของหน่วยงานควรมีแผนกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนมีการกำหนดเป้าหมายที่วางไว้ ในการประเมินและปรับปรุงประสิทธิภาพของโรงเรียนหรือองค์กร

ผู้วิจัยจึงนำหลักสุจริต 3 กายสุจริต เป็นความสุจริตทางกาย คือ การทำสิ่งที่ตรงตามกฎต้องประพฤติชอบด้วยกายและ มโนสุจริต เป็นความสุจริตทางใจ ทำสิ่งที่ตรงตามกฎต้อง ประพฤติชอบด้วยใจ มาเป็นวิธีการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เนื่องจากกายสุจริต เป็นประพฤติชอบด้วยกายและ มโนสุจริต เป็นความสุจริตทางใจ ทำสิ่งที่ตรงตามกฎต้อง ประพฤติชอบด้วยใจ ซึ่งมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบในหน้าที่ โดยเอาใจใส่มุ่งมั่นให้งานที่รับผิดชอบสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ร่วมรับผิดชอบในภารกิจและเป้าหมายของหน่วยงานและองค์กร ทั้งนี้รวมถึงการรับรู้ วิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์ สภาพปัญหา และสภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอก และมีการวางแผนเตรียมรับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมมีพฤติกรรมปฏิบัติงานที่ดีอย่างสม่ำเสมอจนเป็นที่ยอมรับเป็นแบบอย่างสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาศุภวัฒน์ ชุตินนโต (สุขดำ) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบ แนวความคิดเรื่องพฤติกรรมของมนุษย์ในทรรศนะของพุทธปรัชญาเถรวาทกับซิกมันด์ฟรอยด์” พบว่า พฤติกรรมต่างๆ ที่มนุษย์เราแสดงออกมาทั้งที่เป็นพฤติกรรมในทางบวก ทั้งในทางลบย่อมเกิดขึ้นได้กับ ทุกคนในทุกเวลาและทุกสถานการณ์ และถือว่าเป็นธรรมชาติของการแสดงออกมาทางกายทางวาจา โดยมีจิตเป็นผู้คอยกำกับให้พฤติกรรมเหล่านั้น เป็นไปในทางที่จิตปรารถนา เมื่อมนุษย์มีองค์ประกอบคือ ร่างกายและจิตใจ ย่อมมีการกระทำ การแสดงออก การเคลื่อนไหว การเปลี่ยนแปลงอริยาบถ และอาการเหล่านั้นถือว่าเป็นธรรมชาติพฤติกรรมของมนุษย์ (พระมหาศุภวัฒน์ ชุตินนโต (สุขดำ), 2558: บทคัดย่อ)

2. ด้านมีความรับผิดชอบตรงไปตรงมา ผู้บริหารและครูกำหนดถึง คุณภาพ หรือคุณลักษณะที่ตอบสนองวัตถุประสงค์ในการใช้งานมีราคาที่เหมาะสมและมีแผนการบริหารพัสดุที่เหมาะสมและชัดเจนทั้งนี้

ต้องกระทำโดยเปิดเผย ข้อมูลจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุในทุกขั้นตอน โดยมีการวางแผนการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ล่วงหน้า กำหนดเวลาที่เหมาะสมโดยมีการประเมินและเปิดเผยผลสัมฤทธิ์ของการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ และในการดำเนินงานจะต้องสามารถตรวจสอบได้ มีการตรวจสอบข้อมูลจัดเก็บข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุอย่างเป็นระบบเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและควรกำหนดนโยบายระเบียบกฎหมายต่างๆ ที่แน่นอนนำมาใช้ในการปฏิบัติงานและต้องมีการยึดถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดตลอดจนมีบทลงโทษผู้กระทำผิดอย่างรัดกุมและชัดเจนเป็นธรรมเนียมเน้นให้มีความเป็นอิสระขององค์กรอิสระในการตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานเปิดเผยข้อมูลงบประมาณโครงการต่างๆ ให้ประชาชนได้รับทราบและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ มีการคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการทำงานอย่างชัดเจนและเป็นตัวอย่างที่ดีมีเกณฑ์การคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงานที่มีประสิทธิภาพมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ ทั้งนี้ต้องจัดให้มีการอบรมบุคลากรทุกระดับในหน่วยงานให้มีความรู้ซื่อสัตย์ยึดหลักคุณธรรม จัดทำแผนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามตัวชี้วัดมีการให้รางวัลพร้อมประชาสัมพันธ์และมีการติดตามประเมินอย่างต่อเนื่องนั้นจะต้องมีการกำหนดกฎระเบียบ นโยบาย วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ และวิธีการบริหารงานบุคคล มีโครงสร้างการจ้างงานให้ชัดเจนไม่ซ้ำซ้อน ปลูกฝังจิตสำนึกและสร้างศรัทธาให้เจ้าหน้าที่และบุคลากรทุกคนตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบบนพื้นฐานแห่งจริยธรรม คุณธรรม ยึดหลักสุจริต 3 มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยจึงนำหลักสุจริต 3 ภายสุจริต เป็นความสุจริตทางกาย คือ การทำสิ่งที่ดีงามถูกต้องประพฤติชอบด้วยกาย วชิสุจริตเป็นความสุจริตทางวาจา ทำสิ่งที่ดีงามถูกต้อง ประพฤติชอบด้วยวาจา ละเว้นการพูดเท็จ และมโนสุจริต เป็นความสุจริตทางใจ ประพฤติชอบด้วยใจ ไม่ละโมภ ไม่เพ่งเล็งคิดหาทางเอาแต่จะได้อะไรมาเป็นวิธีการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ในด้านมีความรับผิดชอบตรงไปตรงมาได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระชัยณรงค์ วิทิต (รื่องมะรุต) ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักศีล 5 เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลในสังคม” พบว่า หลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาในส่วนที่เกี่ยวกับความประพฤติที่ดีงาม และการหาเลี้ยงชีพในทางสุจริต ได้แก่ ศีล 5 โดยเฉพาะอย่างยิ่งมุ่งเน้นที่เป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่สังคม ในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ศีล 5 ประการนี้เรียกว่า หลักมนุษยธรรมแปลว่า ธรรมสำหรับมนุษย์ ธรรมทำให้คนเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ คือ การไม่ฆ่าสัตว์ การไม่ลักทรัพย์ การไม่ประพฤติผิดในกาม การไม่พูดเท็จ การไม่ดื่มสุราเมรัย เพื่อให้มีสติปัญญารอบคอบสามารถควบคุมจิตใจของตนเองไม่ตก ในทางที่ชั่วร้าย ทำให้เกิดคุณงามความดี มีเมตตา กรุณา ประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์ (พระชัยณรงค์ วิทิต (รื่องมะรุต), 2557: บทคัดย่อ)

3. ด้านการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงาน ผู้บริหารมีการตรวจสอบหลักฐานต่างๆ อย่างเที่ยงธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งการประเมินผลอย่างอิสระในกระบวนการกำกับดูแลและการควบคุมของหน่วยงานของรัฐเป็นงานบริการให้ความเชื่อมั่นดังนั้นการตรวจสอบความถูกต้องความครบถ้วนและความเชื่อถือได้ของข้อมูลการเงินและรายงานการเงินการตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีนโยบายการบัญชี กฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ ประกาศที่เกี่ยวข้องรวมถึงการประเมินความเสี่ยงระบบการควบคุมภายในและความเป็นไปได้ที่จะเกิดข้อผิดพลาดและการทุจริต ด้านการเงินการบัญชีจึงต้องมีการบันทึกบัญชีและรายงาน

ตามหน้าที่รับผิดชอบตามหลักความโปร่งใสตรวจสอบได้ ซึ่งการรวบรวมข้อมูลในการทำงานทุกๆ ด้านพร้อมกันนั้นต้องใช้เวลา เพื่อให้สามารถพัฒนาระดับคุณภาพการบริหารของหน่วยงาน ให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่องผู้วิจัยจึงนำหลักสุจริต 3 ภายสุจริต เป็นความสุจริตทางกาย คือการทำให้สิ่งที่ดีงามถูกต้องประพฤติชอบด้วยกาย วชิสุจริต เป็นความสุจริตทางวาจา ทำสิ่งที่ดีงามถูกต้องประพฤติชอบด้วยวาจา ละเว้นการพูดเท็จ และมโนสุจริต เป็นความสุจริตทางใจ ประพฤติชอบด้วยใจ ไม่ละโมภ ไม่เพ่งเล็งคิดหาทางเอาแต่จะได้ มาเป็นวิธีการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ในด้านการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงาน เนื่องจากกายสุจริต เป็นความสุจริตทางกาย คือ การทำให้สิ่งที่ดีงามถูกต้องประพฤติชอบด้วยกาย วชิสุจริต เป็นความสุจริตทางวาจา ทำสิ่งที่ดีงามถูกต้อง ประพฤติชอบด้วยวาจา และมโนสุจริต เป็นความสุจริตทางใจ ประพฤติชอบด้วยใจ จึงควรมีการกำหนดรูปแบบของข้อมูล ในการทำงานหรือการเปิดเผยข้อมูลในการดำเนินงานจะต้องดำเนินการตามมาตรฐานส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสภายในหน่วยงาน ทั้งนี้หากบุคลากรทุกคน ทำดี พูดดี คิดดี ก็จะไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพในทุกๆ ด้าน สอดคล้องงานวิจัยกับพระเด่นชัย เมตติโก (มีสนาม) ได้วิจัยเรื่อง “แนวคิดเรื่องกายสุจริตในพระพุทธศาสนาเถรวาท” พบว่าหลักคำสอนเรื่องกายสุจริตในพระพุทธศาสนาเถรวาท มีความสำคัญ จำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตมนุษย์ในสังคมปัจจุบัน เพราะเป็นหลักปฏิบัติที่ตรงจุดในการแก้ไข ปัญหาของชีวิตในด้านต่างๆ เช่น หลักคำสอนเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง การเมืองปกครอง หลักคำสอน สำหรับบุคคลพึงปฏิบัติต่อกันตามฐานะหน้าที่ ที่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ทางด้านกาย (ทาน/ศีล) จิตใจ (สมาธิ) และปัญญาได้ อันแสดงถึงลำดับขั้นตอนที่ชัดเจนเกี่ยวกับหลักการ การลงมือปฏิบัติ และผลสำเร็จของชีวิต (พระเด่นชัย เมตติโก (มีสนาม), 2556): บทคัดย่อ)

3. แนวทางการบริหารความโปร่งใสตามหลักสุจริต 3 ของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีแนวทางดังนี้

1. ด้านพร้อมรับการตรวจสอบจากทุกหน่วยงาน ผู้บริหารและครูการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส ภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อการจัดทำแผนและพฤติกรรมมิชอบของหน่วยงาน โดยหน่วยงานควรมีการวางแผนการปฏิบัติงานแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน เพื่อให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เสร็จทันเวลาที่ผู้บริหารหรือองค์กรกำหนด มีความรอบคอบในการใช้และรักษาข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานมีการจัดเตรียมเอกสารการดำเนินงานที่ง่ายต่อการค้นหา มีการจัดเก็บเอกสารอย่างครบถ้วน โดยใช้หลักสุจริต 3 มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานต่างๆ ภายในหน่วยงาน คือ กายสุจริต เป็นความสุจริตทางกาย คือ การทำให้สิ่งที่ดีงามถูกต้องประพฤติชอบด้วยกาย

2. ด้านมีความรับผิดชอบตรงไปตรงมา ผู้บริหารกำหนดนโยบายระเบียบกฎหมายต่างๆ ที่แน่นอนนำมาใช้ในการปฏิบัติงานและต้องมีการยึดถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดตลอดจนมีบทลงโทษผู้กระทำผิดอย่างรัดกุมและชัดเจนเป็นธรรมเน้นให้มีความเป็นอิสระขององค์กรอิสระในการตรวจสอบการทำงานของหน่วยงาน บุคลากรควรมีความรู้ ทักษะ และมีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีจิตสำนึกและความรับผิดชอบในหน้าที่ โดยการเอาใจใส่มุ่งมั่นให้งานที่รับผิดชอบสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ร่วมรับผิดชอบในการกิจ

ของหน่วยงาน มีการสร้างบรรยากาศ มีการสนับสนุน ส่งเสริม และผลักดันให้เพื่อนร่วมงานมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ดีในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

3. ด้านการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงาน ผู้บริหารมีกระบวนการทำงานที่มีความคล่องตัว และมีประสิทธิภาพเพื่อส่งมอบบริการที่ดีให้กับประชาชนส่งเสริมให้บุคลากรภายในหน่วยงานมีการพัฒนาตนเองมีความคิดริเริ่มและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องวางแผนและตัดสินใจอย่างมีเหตุผลโดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศโดยมีการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะของหน่วยงานที่ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลในด้านต่างๆ ได้ง่าย สะดวก รวดเร็วในการค้นหาข้อมูลที่ต้องการทราบเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม อาจเป็นการให้ประชาชนเข้ามาแสดงความคิดเห็นและร่วมติดตามผลการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ และเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงการประเมินงานแบบออนไลน์ ซึ่งอาจแบ่งเป็นการเปิดเผยข้อมูลตามตัวชี้วัดต่างๆ ในการดำเนินงานในแต่ละด้าน

7. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ควรนำผลจากการศึกษาไปกำหนดเป็นนโยบายให้สถานศึกษาที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 4 ฝ่าย คือ งานบริหาร งานวิชาการ งานงบประมาณ และงานบุคคล

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรวางแผนการปฏิบัติงานแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน
- 2) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการสร้างบรรยากาศ มีการสนับสนุน ส่งเสริม และผลักดันให้เพื่อนร่วมงานมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ดีในการปฏิบัติงาน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ศึกษาวิเคราะห์หลักหลักสูตร 3 กับการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา
- 2) ศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นของหลักสูตร 3 เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน

บรรณานุกรม

พระชัยณรงค์ วิฑิต (รุ่งมะรุต). (2557). การประยุกต์หลักศีล 5 เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลในสังคม.

วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระเด่นชัย เมตติโก (มีสนาม). (2556). แนวคิดเรื่องกายสุจริตในพระพุทธศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์

ปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสุภวัฒน์ ชุตินนโต (สุขดำ). (2558). การศึกษาเปรียบเทียบ แนวความคิดเรื่องพฤติกรรมของมนุษย์
ในพระคัมภีร์ของพุทธปรัชญาเถรวาทกับ ซิกมันด์ فروยด์. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต,
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
นักวิชาการ. ความโปร่งใส (ทางการเมือง). (2565). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki>.

**แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่
ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1**
**Guidelines for Learning Management According to the *tisikkha* Principles in
the New normal of Opportunity Expansion Schools under the office
of Pathumthani Primary Educational Service area 1**

สุจิน ยอดมหารรรณ

Sujin Yodmahavan

พีรวัดน์ ชัยสุข

Peravat Chaisuk

ครุศาสตรมหาบัณฑิต (พุทธบริหารการศึกษา)

Master of Education (Buddhist Educational Administration)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: Sujinrara1992@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 28 มิถุนายน 2566

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 29 มิถุนายน 2566

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 29 มิถุนายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 2. เพื่อศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม ประชากรจำนวน 226 คน และแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดเรียงอันดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุดเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ (PNI modified=0.074) ด้านสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ (PNI modified =0.060) ด้านเนื้อหาวิชา (PNI modified=0.056) ด้านครูผู้สอน (PNI modified=0.045) ด้านผู้เรียน (PNI modified=0.039) 2. ผลการศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้ตามหลัก

ไตรสิกขาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่าด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ควรนำหลักไตรสิกขาในด้านศีลมาเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ รองมาด้านสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ควรนำหลักไตรสิกขาในด้านสมาธิมาเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ และด้านเนื้อหาวิชาควรนำหลักไตรสิกขาในด้านปัญญามาเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 3. แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ควรจัดตามองค์ความรู้

คำสำคัญ : แนวทางการจัดการเรียนรู้, ตามหลักไตรสิกขาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่, โรงเรียนขยายโอกาส

ABSTRACT

The objectives of this research are: 1) to study the state of learning management in the new normal of Opportunity Expansion Schools under the Office of Pathum Thani Primary Educational Service Area 1, 2) to study the methods for learning management in the new normal according to the principles of *Tisikkha* of Opportunity Expansion Schools under the Office of Pathum Thani Primary Educational Service Area 1, and 3) to propose guidelines for learning management in the new normal according to the principles of *Tisikkha* of Opportunity Expansion Schools under the Office of Pathum Thani Primary Educational Service Area 1. The mixed research methods were used in the study. The quantitative data were collected by questionnaires from 226 samples and analyzed by mean and standard deviation. The qualitative data were collected by in-depth interviews with 5 experts and then analyzed by content analysis.

The results of the study were found that: 1. The state of learning management in the new normal of Opportunity Expansion Schools under the Office of Pathum Thani Primary Educational Service Area 1 in descending order starts with learning environment and atmosphere (PNI modified = 0.075), followed by media/learning resources (PNI modified = 0.060), course contents (PNI modified = 0.056), teachers (PNI modified = 0.045), and learners (PNI modified = 0.039) respectively. 2. The methods for learning management in the new normal according to the principles of *Tisikkha* of Opportunity Expansion Schools under the Office of Pathum Thani Primary Educational Service Area 1 are as follows; Training in morality should be applied to learning environment and atmosphere management, Training in concentration should be applied to media/learning resources management, and Training in wisdom should be applied to course contents management. 3. The guidelines for learning management in the new normal according to the principles of *Tisikkha* of Opportunity Expansion Schools

under the Office of Pat hum Thani Primary Educational Service Area 1 are to follow the body of knowledge.

Keywords: Guidelines for Learning Management, According to The *tisikkha* Principles in the New normal, Opportunity Expansion Schools

1. บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นวิวัฒนาการของโลกยุคโลกาภิวัตน์หรือยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ที่ทำให้สถานการณ์ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและการบริหารงานภาครัฐและเอกชน มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เพราะความก้าวหน้าด้านการสื่อสารเทคโนโลยี พร้อมทั้งการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วสู่ประชาชน แต่ระบบการบริหารงานทั้งภาครัฐและเอกชน เกิดความไม่สอดคล้องและไม่ทันต่อความเปลี่ยนแปลง การบริหารเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์กร เพราะเป็นเครื่องมือที่ชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จและความล้มเหลวความมีประสิทธิภาพหรือความไร้ประสิทธิภาพขององค์กร การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์กร เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยนำศาสตร์และศิลป์พร้อมด้วยทรัพยากรทางการบริหารมาใช้ในกระบวนการบริหารได้อย่างเหมาะสม (อุทัยบุญประเสริฐ, 2532: 210-212) ปัจจุบันการระบาดของ COVID-19 ส่งผลกระทบต่อการศึกษาทั่วโลก จากผลกระทบแพร่กระจายจากคนสู่คน จากคนหนึ่งกระจายแบบลูกโซ่ ตามการเคลื่อนย้ายประชาชน คนติดเชื้อเดินทางไปที่ใดถ้าไม่ป้องกันก็จะเปิดจุด การแพร่เชื้อต่อเนื่อง คือ ด้านเศรษฐกิจ การจัดการเรียนการสอน อาหารและสุขภาพ ผลลัพธ์การเรียนรู้ทางจิตวิทยา ต่อนักเรียน ต่อผู้บริหารและครูผู้สอน การให้บริการของสถานศึกษา ผลกระทบดังกล่าว ก่อเกิดชีวิตวิถีใหม่ รูปแบบใหม่ ในการจัดการศึกษา บนหลักการและพื้นฐานตามมาตรการทางสาธารณสุขของรัฐบาล ซึ่งการจัดการศึกษา ได้มีการปรับตัวในเวลากำลังระบาดหรือสถานการณ์วิกฤติ มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ การดำรงชีพ ปัจจุบัน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหาร การเว้นระยะห่างทางสังคม การเงินในรูปแบบใหม่ คือ การใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในด้านการเงินและการให้บริการผ่านทางสมาร์ทโฟน เป็นต้น ระบบฐานข้อมูล และเทคโนโลยีสารสนเทศ จะเป็นกลไกสำคัญสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษา สร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนของชุมชน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2564: 2-4) จะเห็นได้ว่าการศึกษาเป็นการพัฒนาชีวิตทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของชีวิตที่จะดำเนินไปหรือมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและเป็นพื้นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า ทั้งนี้การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการขัดเกลาทางสังคมโดยผ่านกระบวนการศึกษาที่ถูกต้องจะเป็นการสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเอง พัฒนาครอบครัว ชุมชน สังคม และ ประเทศชาติ ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นการพัฒนาและเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาบุคลากรของชาติทำให้พฤติกรรมและการดำเนินชีวิตเป็นไปในทางสร้างสรรค์สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างผาสุก มั่นคง คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีความรู้คู่คุณธรรมครูในฐานะผู้ทำหน้าที่ผู้จัดการหรือผู้กำกับ การเรียนรู้ ต้องมีความรู้ความเข้าใจในการที่จะจัด กระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพและความ ต้องการของผู้เรียน จะต้องเอาชีวิตจริงของผู้เรียน เป็นตัวตั้ง และมี

ความเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล (พระครูสมุห์พิชัญ เสนามนตรี และ พิระศักดิ์ วรฉัตร, 2562: 1-3)

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. เพื่อศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

3. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เป็นการวิจัยโดยใช้รูปแบบผสมวิธี (Mixed Methodology Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology Research) โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตารางที่ 3.1 ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอน	วิธีการวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลการวิจัย
ขั้นตอนที่ 1 สภาพความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1	1. ใช้แบบสอบถาม ประชากรจำนวน 226 คน	1. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ	สภาพความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ของโรงเรียนขยายโอกาส
ขั้นตอนที่ 2 วิธีการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1	1. วิเคราะห์เอกสาร 2. การสัมภาษณ์ข้อมูลหลัก 5 คน	1. การวิเคราะห์เนื้อหา	วิธีการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ของโรงเรียนขยายโอกาส

ขั้นตอนที่ 3 แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1	1. วิเคราะห์เอกสาร 2. แบบสอบถาม 3. การสัมภาษณ์	1. การวิเคราะห์เนื้อหา	แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส
--	--	------------------------	--

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 26 โรงเรียน รวมเป็นจำนวน 550 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 226 คน จากจำนวน 26 โรงเรียน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) สรุปลงเป็นกลุ่มตัวอย่างดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียนขยายโอกาส	จำนวนโรงเรียน	ประชากร	ตัวอย่าง
		ครู	ครู
อำเภอเมือง	8	203	83
อำเภอคลองหลวง	8	189	77
อำเภอสสามโคก	5	82	34
อำเภอลาดหลุมแก้ว	5	76	32
รวม	26	550	226

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจะสร้างขึ้นเอง จากแนวคิด ทฤษฎีที่ได้ทบทวนมาแล้ว แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2) วิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1
- 3) ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

2. แบบสัมภาษณ์ (Interviewing) เป็นแบบสัมภาษณ์ โดยมีประเด็นคำถามสำคัญเกี่ยวกับ วิธีการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในยุครุณยานวิถีชีวิตใหม่ ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอเชิญคณาจารย์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย กลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2) นำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และนำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

2. การสัมภาษณ์ (Interview) มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

2) นำหนังสือขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยไปมอบให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้กำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการให้สัมภาษณ์

3) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์และทำการบันทึกการสัมภาษณ์ด้วย การจดบันทึกภาพนิ่ง และเครื่องบันทึกเสียง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

1) ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ในยุครุณยานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย โดยมีการแปลผลคะแนน สำหรับการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ที่ผู้วิจัยได้แปลความจาก บุญชม ศรีสะอาด (2535: 100) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50	หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50	หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

7. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 226 คน ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง วิทยฐานะ ประสบการณ์การทำงาน มีผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7.1 ร้อยละข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามเพศ

ข้อมูลตามเพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	78	34.5
หญิง	148	65.5
รวม	226	100.0

จากตารางที่ 7.1 ครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 226 คน พบว่าเป็นชาย จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 34.5 เป็นหญิง จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 65.5

ตารางที่ 7.2 ร้อยละข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามอายุ

ข้อมูลตามอายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	0	0.00
20 – 40 ปี	201	88.9
41 – 60 ปี	25	11.1
61 ปีขึ้นไป	0	0.00
รวม	226	100.0

จากตารางที่ 7.2 ครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 226 คน พบว่ามีอายุ 20-40 ปี จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 88.9 และมีอายุ 41–60 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1

ตารางที่ 7.3 ร้อยละข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามระดับการศึกษา

ข้อมูลตามระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรี	193	85.4
ปริญญาโท	33	14.6
ปริญญาเอก	0	0.00
รวม	226	100.0

จากตารางที่ 7.3 ครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 226 พบว่ามีระดับการศึกษาปริญญาตรี 193 คน คิดเป็นร้อยละ 85.4 และปริญญาโท จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 14.6

ตารางที่ 7.4 ร้อยละข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามตำแหน่งงาน

ข้อมูลตามตำแหน่งงาน	จำนวน	ร้อยละ
ผู้อำนวยการโรงเรียน	0	0.00
รองผู้อำนวยการโรงเรียน	0	0.00
ครู	206	91.2
ครูผู้ช่วย	20	8.80
รวม	226	100.0

จากตารางที่ 7.4 ครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 226 พบว่าเป็นครู จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 91.2 และเป็นครูผู้ช่วย จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 8.80

ตารางที่ 7.5 ร้อยละข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามวิทยฐานะ

ข้อมูลตามวิทยฐานะ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีวิทยฐานะ	169	74.8
ชำนาญการ	40	17.7
ชำนาญการพิเศษ	17	7.5
เชี่ยวชาญ	0	0.00
เชี่ยวชาญพิเศษ	0	0.00
รวม	226	100.0

จากตารางที่ 7.5 ครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 226 พบว่าไม่มีวิทยฐานะ จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 74.8 มีวิทยฐานะชำนาญการจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7 และมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5

ตารางที่ 7.6 ร้อยละข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามประสบการณ์การทำงาน

ข้อมูลตามประสบการณ์การทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 1 ปี	5	2.20
1-5 ปี	122	54.0
6-10 ปี	79	35.0
11-15 ปี	17	7.50
16-20 ปี	3	1.30
21 ปีขึ้นไป	0	0.00
รวม	226	100.0

จากตารางที่ 7.6 ครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 226 คน พบว่ามีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 1 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.20 มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00 มีประสบการณ์การทำงาน 6-10 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 มีประสบการณ์การทำงาน 11-15 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50 และมีประสบการณ์การทำงาน 16-20 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.30

ตารางที่ 7.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นและดัชนี PNI modified การจัดเรียงตามความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวม

ต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส	n=226 คน			ระดับความคิดเห็น			PNI modified	ลำดับ
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
ด้านครูผู้สอน	4.44	0.43	มาก	4.64	0.29	มากที่สุด	0.045	4
ด้านผู้เรียน	4.35	0.50	มาก	4.52	0.32	มากที่สุด	0.039	5
ด้านเนื้อหาวิชา	4.42	0.48	มาก	4.67	0.27	มากที่สุด	0.056	3
ด้านสื่อ/แหล่งการเรียนรู้	4.43	0.44	มาก	4.70	0.24	มากที่สุด	0.060	2

ด้านสภาพแวดล้อมและ								
บรรยากาศการเรียนรู้	4.40	0.40	มาก	4.73	0.24	มากที่สุด	0.074	1
โดยภาพรวม	4.41	0.43	มาก	4.65	0.20	มากที่สุด	0.054	

จากตารางที่ 7.7 สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.41 จำแนกตามรายด้าน พบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดโดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นในระดับ สูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 ด้านสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ด้านเนื้อหาวิชา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และด้านผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35

ตารางที่ 7.8 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นและดัชนี PNI modified การจัดเรียงตาม ความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ การเรียนรู้

สภาพความต้องการจำเป็น ของการจัดการเรียนรู้ในยุค ฐานวิถีชีวิตใหม่ของ โรงเรียนขยายโอกาส	n=226 คน						PNI modified	ลำดับ
	ระดับความคิดเห็น			สภาพที่พึงประสงค์				
	สภาพปัจจุบัน	ระดับ		สภาพที่พึงประสงค์	ระดับ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. มีอากาศถ่ายเทได้ดี มี หน้าต่างเพียงพอและมี ประตูเข้าออกได้ สะดวก	4.43	0.62	มาก	4.75	0.44	มากที่สุด	0.072	2
2. มีความสะอาด เรียบร้อย เหมาะสมกับ การเรียนรู้	4.43	0.68	มาก	4.71	0.50	มากที่สุด	0.063	4
3. มีแสงสว่างพอเหมาะ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนอ่าน หนังสือได้ชัดเจน	4.37	0.61	มาก	4.64	0.54	มากที่สุด	0.061	5
4. มีการเก็บวัสดุ/อุปกรณ์ เป็นระเบียบเรียบร้อย สะดวกแก่การใช้งาน	4.47	0.59	มาก	4.76	0.44	มากที่สุด	0.064	3

5. การจัดที่นั่งนักเรียนมีความเหมาะสม มีช่องว่างระหว่างแถวเพื่อความสะดวกในการลุกเดินของผู้เรียน	4.42	0.62	มาก	4.81	0.40	มากที่สุด	0.088	1
โดยภาพรวม	4.40	0.50	มาก	4.73	0.24	มากที่สุด	0.075	

จากตารางที่ 7.8 สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ในยุครุฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้พบว่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 จำแนกตามรายชื่อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดโดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 1. มีอากาศถ่ายเทได้ดี มีหน้าต่างเพียงพอและมีประตูเข้าออกได้สะดวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ข้อที่ 2. มีความสะอาด เรียบร้อย เหมาะสมกับการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ข้อที่ 5. การจัดที่นั่งนักเรียนมีความเหมาะสม มีช่องว่างระหว่างแถวเพื่อความสะดวกในการลุกเดินของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และข้อที่ 3. มีแสงสว่างพอเหมาะ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนอ่านหนังสือได้ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37

ตารางที่ 7.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นและดัชนี PNI modified การจัดการเรียนตามความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ในยุครุฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านสื่อ/แหล่งการเรียนรู้

สภาพความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ในยุครุฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส	n=226 คน						PNI modified	ลำดับ
	ระดับความคิดเห็น			สภาพที่พึงประสงค์				
	สภาพปัจจุบัน	ระดับ		สภาพที่พึงประสงค์	ระดับ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพ	4.44	0.58	มาก	4.72	0.46	มากที่สุด	0.063	3
2. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา	4.48	0.57	มาก	4.82	0.38	มากที่สุด	0.074	1
3. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ มีความสะดวก และคุ้มค่าต่อการใช้งาน	4.39	0.65	มาก	4.71	0.47	มากที่สุด	0.072	2

4. เป็นสื่อที่มีความสะดวก และง่ายต่อการใช้งาน	4.40	0.61	มาก	4.56	0.57	มากที่สุด	0.036	5
5. เป็นสื่อที่ช่วยเพิ่มพูน ประสบการณ์ให้แก่ ผู้เรียน	4.43	0.61	มาก	4.68	0.49	มากที่สุด	0.056	4
โดยภาพรวม	4.43	0.44	มาก	4.70	0.24	มากที่สุด	0.060	

จากตารางที่ 7.9 สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ พบว่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 จำแนกตามรายชื่อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดโดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 2. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 ข้อที่ 1. สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 ข้อที่ 5. เป็นสื่อที่ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ข้อที่ 4. เป็นสื่อที่มีความสะดวกและง่ายต่อการใช้งาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และข้อที่ 3. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ มีความสะดวกและคุ้มค่าต่อการใช้งาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39

ตารางที่ 7.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นและดัชนี PNI modified การจัดเรียงตามความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านเนื้อหาวิชา

สภาพความต้องการ จำเป็นของการจัดการ เรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิต ใหม่ของโรงเรียนขยาย โอกาส	n=226 คน						PNI modified	ลำดับ
	ระดับความคิดเห็น			สภาพที่พึงประสงค์				
	สภาพปัจจุบัน	ระดับ		สภาพที่พึงประสงค์	ระดับ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. เนื้อหาวิชามีกิจกรรม การเรียนการสอนที่ สนุกและน่าสนใจ	4.37	0.61	มาก	4.62	0.49	มากที่สุด	0.057	3
2. เนื้อหาวิชามีความ เหมาะสมและ สอดคล้องกับความ ต้องการเรียน	4.47	0.59	มาก	4.67	0.47	มากที่สุด	0.044	5
3. เนื้อหา มีความ สมบูรณ์ ถูกต้อง	4.42	0.62	มาก	4.65	0.48	มากที่สุด	0.052	4

และครบถ้วนตาม หลักสูตรแกนกลาง									
4. เนื้อหาวิชาที่มี ความสำคัญและตรง ตามวัตถุประสงค์	4.43	0.60	มาก	4.70	0.45	มากที่สุด	0.060		2
5. เนื้อหาวิชาที่สอน สามารถนำไปใช้ได้ จริง	4.43	0.61	มาก	4.74	0.43	มากที่สุด	0.069		1
โดยภาพรวม	4.42	0.48	มาก	4.67	0.27	มากที่สุด	0.056		

จากตารางที่ 7.10 สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านเนื้อหาวิชา พบว่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 จำแนกตามรายข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดโดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 2. เนื้อหาวิชามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 ข้อที่ 4. เนื้อหาวิชามีความสำคัญและตรงตามวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ข้อที่ 5. เนื้อหาวิชาที่สอนสามารถนำไปใช้ได้จริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ข้อที่ 3. เนื้อหาที่มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง และครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และข้อที่ 1. เนื้อหาวิชาที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่สนุกและน่าสนใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37

ตารางที่ 7.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นและดัชนี PNI modified การจัดเรียงตามความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านครูผู้สอน

สภาพความต้องการ จำเป็นของการจัดการ เรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิต ใหม่ของโรงเรียนขยาย โอกาส	n=226 คน						PNI modified	ลำดับ
	ระดับความคิดเห็น			สภาพที่พึงประสงค์				
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	ระดับ	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	ระดับ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. ครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก คำปรึกษาในด้านการ เรียนเป็นอย่างดี	4.51	0.57	มากที่สุด	4.80	0.40	มากที่สุด	0.064	1

2. ครูสามารถประยุกต์สิ่งที่สอนเข้ากับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม	4.48	0.58	มาก	4.74	0.48	มากที่สุด	0.060	2
3. ครูผู้สอนมีบุคลิกภาพที่ดี แต่งกายสุภาพเรียบร้อยและพูดจาไพเราะ	4.40	0.64	มาก	4.62	0.57	มากที่สุด	0.050	3
4. ครูผู้สอนใช้วิธีการสอนและสื่อการสอนที่หลากหลาย	4.40	0.62	มาก	4.48	0.55	มากที่สุด	0.018	5
5. ครูมีการวัดผลและประเมินผลที่ช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น	4.44	0.61	มาก	4.53	0.53	มากที่สุด	0.020	4
โดยภาพรวม	4.44	0.43	มาก	4.64	0.29	มากที่สุด	0.045	

จากตารางที่ 7.11 สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านครูผู้สอน พบว่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 จำแนกตามรายชื่อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดโดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 1. ครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้คำปรึกษาในด้านการเรียนเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 ข้อที่ 2. ครูสามารถประยุกต์สิ่งที่สอนเข้ากับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 ข้อที่ 5. ครูมีการวัดผลและประเมินผลที่ช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 ข้อที่ 4. ครูผู้สอนใช้วิธีการสอนและสื่อการสอนที่หลากหลายมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และข้อที่ 3. ครูผู้สอนมีบุคลิกภาพที่ดี แต่งกายสุภาพเรียบร้อยและพูดจาไพเราะมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40

ตารางที่ 7.12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นและดัชนี PNI modified การจัดเรียงตามความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านผู้เรียน

สภาพความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิต	n=226 คน		
	ระดับความคิดเห็น	PNI modified	ลำดับ
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	

ใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน	4.31	0.59	มาก	4.65	0.51	มากที่สุด	0.078	1
2. ผู้เรียนแต่งกายสุภาพเรียบร้อยตามรูปแบบของที่โรงเรียนกำหนด	4.36	0.62	มาก	4.57	0.53	มากที่สุด	0.048	2
3. ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์และตรงต่อเวลา	4.35	0.63	มาก	4.49	0.55	มาก	0.032	3
4. ผู้เรียนปฏิบัติตามหลักศีล 5 ซึ่งเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต	4.38	0.62	มาก	4.43	0.60	มาก	0.011	5
5. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	4.37	0.68	มาก	4.47	0.60	มาก	0.022	4
โดยภาพรวม	4.35	0.50	มาก	4.52	0.32	มากที่สุด	0.039	

จากตารางที่ 7.12 สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านผู้เรียน พบว่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 จำแนกตามรายชื่อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดโดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 1. ผู้เรียนปฏิบัติตามหลักศีล 5 ซึ่งเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ข้อที่ 5. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ข้อที่ 2. ผู้เรียนแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ตามรูปแบบของที่โรงเรียนกำหนด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 ข้อที่ 3. ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์และตรงต่อเวลา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 และข้อที่ 1. ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31

2. เพื่อศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

สรุปผลการวิเคราะห์ห้วงวิธีการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

1) **ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้** การจัดที่นั่งนักเรียนมีความเหมาะสม มีช่องว่างระหว่างแถวเพื่อความสะดวกในการลุกเดินของผู้เรียนและมีอากาศถ่ายเทได้ดี มีหน้าต่างเพียงพอและมีประตูเข้าออกได้สะดวกเป็นสิ่งที่มีความต้องการจำเป็นอย่างมากในการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

2) **ด้านสื่อ/แหล่งการเรียนรู้** สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ มีความสะดวก และคุ้มค่าต่อการใช้งานเป็นสิ่งที่มีความต้องการจำเป็นอย่างมากในการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เนื่องจากสิ่งเหล่านี้ช่วยเชื่อมโยงเรื่องราวสู่การเรียนรู้ พัฒนาคุณลักษณะและความคิด ความเข้าใจในคุณค่า และทัศนคติ ค่านิยม ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน

3) **ด้านเนื้อหาวิชา** เนื้อหาวิชาที่สอนสามารถนำไปใช้ได้จริงและเนื้อหาวิชามีความสำคัญและตรงตามวัตถุประสงค์เป็นสิ่งที่มีความต้องการจำเป็นอย่างมากในการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เนื่องจากสิ่งเหล่านี้เป็นตัวประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนและเป็นตัวกำหนดเครื่องมือประเมินกิจกรรมภายในและภายนอก

3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

จากการสอบถามครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 26 โรงเรียน และสัมภาษณ์ผู้บริหาร จำนวน 5 คน สามารถเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยแยกออกเป็น 5 ด้าน โดยเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ 1. ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ 2. ด้านสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ 3. ด้านเนื้อหาวิชา 4. ด้านครูผู้สอน 5. ด้านผู้เรียน

8. การอภิปรายผล

1. **สภาพความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส** สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

จากการศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่าด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดในการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ โดยแยกเป็นรายข้อ คือ การจัดที่นั่งนักเรียนมีความเหมาะสม มีช่องว่างระหว่างแถวเพื่อความสะดวกในการลุกเดินของผู้เรียนรองมาคือมีอากาศถ่ายเทได้ดี มีหน้าต่างเพียงพอและมีประตูเข้าออกได้สะดวกต่อมาก็คือมีการเก็บวัสดุ/อุปกรณ์เป็นระเบียบเรียบร้อย สะดวกแก่การใช้งานต่อมาก็คือมีความสะอาด เรียบร้อย เหมาะสมกับการเรียนและสุดท้ายคือมีแสงสว่างพอเหมาะ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนอ่านหนังสือได้ชัดเจน

2. วิธีการจัดการการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในยุครุณานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีวิธีดังนี้

1) ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ ในหัวข้อการจัดที่นั่งนักเรียนมีความเหมาะสม มีช่องว่างระหว่างแถวเพื่อความสะดวกในการลุกเดินของผู้เรียนและหัวข้อมีอากาศถ่ายเทได้ดี มีหน้าต่างเพียงพอและมีประตูเข้าออกได้สะดวกเป็นสิ่งที่มีความต้องการจำเป็นอย่างมากในการจัดการเรียนรู้ในยุครุณานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

2) ด้านสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ในหัวข้อเรื่องสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและหัวข้อสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ มีความสะดวก และคุ้มค่าต่อการใช้งานเป็นสิ่งที่มีความต้องการจำเป็นอย่างมากในการจัดการเรียนรู้ในยุครุณานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เนื่องจากสิ่งเหล่านี้ช่วยเชื่อมโยงเรื่องราวสู่การเรียนรู้ พัฒนาคุณลักษณะและความคิด ความเข้าใจในคุณค่า และทัศนคติ ค่านิยม ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ มีทักษะการแสวงหาความรู้ เป็นต้น

ดังนั้น สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ มีความสะดวกและคุ้มค่าต่อการใช้งานควรเป็นสื่อที่เป็นการฝึกสมาธิให้กับผู้เรียนเพราะจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนได้อย่างมีระบบจึงควรนำหลักไตรสิกขาในด้านสมาธิมาเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในยุครุณานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เนื่องจากสมาธิเป็นเรื่องของการฝึกในด้านจิต หรือระดับจิตใจ ได้แก่ การพัฒนาคุณสมบัติต่างๆ ของจิต ทั้งในด้านคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอนันท์ อานนโท (ศรีชาติ) (2560: 62-63) ได้วิจัยเรื่อง“การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทวีวัฒนา” ผลการวิจัยว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลัก ไตรสิกขา เป็นกระบวนการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อาศัยกันและกันในองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน คือ ศील หมายถึง การฝึกในด้านพฤติกรรม สมาธิ หมายถึง การฝึกในด้านจิต หรือระดับจิตใจ ความตั้งมั่นตั้งใจ เอาใจใส่มีใจจดจ่อ อย่างมีปัญญา หมายถึง การฝึกหรือพัฒนาในด้านปัญญา การรู้ความการจัดการความรู้ การคิดพิเคราะห์ที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะการเรียนรู้ ทักษะพิสัย นักเรียนมีการทำตามรูปแบบกระบวนการตามขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. ด้านเนื้อหาวิชา ในหัวข้อเนื้อหาวิชาที่สอนสามารถนำไปใช้ได้จริงและในหัวข้อเนื้อหาวิชาที่มีความสำคัญและตรงตามวัตถุประสงค์เป็นสิ่งที่มีความต้องการจำเป็นอย่างมากในการจัดการเรียนรู้ในยุครุณานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เนื่องจากสิ่งเหล่านี้เป็นตัวประสพการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนและเป็นตัวกำหนดเครื่องมือประเมินกิจกรรมภายในและภายนอก เนื้อหาจึงเป็นความรู้ที่จำเป็นในการใช้เหตุผลสามารถเปลี่ยนความคิดเดิมๆ

ดังนั้น เนื้อหาวิชาที่สอนสามารถนำไปใช้ได้จริงและเนื้อหาวิชาที่มีความสำคัญและตรงตามวัตถุประสงค์นั้นจะต้องให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุดความเกิดความเชื่อที่มีเหตุผล มีความเห็นที่เข้าสู่แนวทางของความเป็นจริง รู้จักหาความรู้ รู้จักคิดพิจารณา ไตร่ตรอง ทดลอง ตรวจสอบ ความรู้เข้าใจ นำความรู้มาใช้แก้ไขปัญหาและคิดการต่างๆ ในชีวิตได้จึงควรนำหลักไตรสิกขาในด้านปัญญามาเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในยุครุณานวิถีชีวิตใหม่ ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เนื่องจากปัญหา เป็นเรื่องของการฝึกหรือพัฒนาในด้านการรู้ความจริง เริ่มตั้งแต่ความเชื่อ ความเห็น ความรู้ ความเข้าใจ ความหยั่งรู้เหตุผล การรู้จักวินิจฉัย ไตร่ตรอง ตรวจสอบ คัดการต่างๆ สร้างสรรค์ เฉพาะอย่างยิ่งเน้นการรู้ตรงตามความเป็นจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผกามาศย์ รักษ์นาค (2547: 5) ได้วิจัยเรื่อง “การใช้ไตรสิกขาในการพัฒนาศีลธรรมของเยาวชนไทย: ศึกษากรณี โรงเรียน วิถีพุทธในจังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาและกิจกรรมการฝึกอบรมตามหลักสูตรในโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธเพื่อพัฒนาศีลธรรมของเยาวชนไทยดังนี้ ผู้เข้ารับการอบรมตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นใน สังคมไทย ได้แก่ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาโสเภณี ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาครอบครัว

9. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา ครอบคลุมทุก กลุ่มสาระการเรียนรู้และบูรณาการได้กับทุกวิชา

2) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรจัดอบรมการสร้างหลักสูตรการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาแก่ครูและ บุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ศึกษาวิเคราะห์หลักไตรสิกขากับการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา

2) ศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในด้านหลักสูตรและการ วัดประเมินผล

บรรณานุกรม

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.

ผกามาศย์ รักษ์นาค. (2547). การใช้ไตรสิกขาในการพัฒนาศีลธรรมของเยาวชนไทย : ศึกษากรณีโรงเรียน วิถีพุทธในจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย รามคำแหง.

พระมหาอานนท์ อานนโท (ศรีชาติ). (2560). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา เพื่อพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทวีวัฒนา. วิทยานิพนธ์พุทธ ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย.

พระครูสมุห์พิชญ์ เสนามนตรี และพีระศักดิ์ วรฉัตร. (2562). แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการ ตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. วารสารวิชาการธรรมทรศน์. ปีที่ 19 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน 2562): 1-3.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2564). JOURNAL OF TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT. คุรุสภาวิทยากรย์. ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2564): 2-4.

136 • วารสารปารมิตา ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2566)

อุทัย บุญประเสริฐ. (2524). การวางแผนทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดุซงฎิ สีสถลวรวงค์. การเปรียบเทียบวิธีการสอนแบบไตรสิกขาและธรรมสากัจฉาในการสอนเบญจศีลและ
ฆราวาสธรรมในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทร วิโรฒประสานมิตร.

การเสริมสร้างความรับผิดชอบทางสังคมของนักศึกษาค้าประเวณีแอบแฝง Enhancing the social responsibility of students who work at night

ปัทมา สารสุข

Pattama Sarasuk

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Faculty of Management Sciences, Phranakhon Rajabhat University,

E-mail: pattama_tip@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 28 มิถุนายน 2566

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 30 มิถุนายน 2566

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 30 มิถุนายน 2566

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรับผิดชอบทางสังคมของนักศึกษาค้าประเวณีแอบแฝง ในการศึกษาครั้งนี้ได้จากการวิเคราะห์และทบทวนวรรณกรรมเพื่อนำเสนอแนวทางการเสริมสร้างความรับผิดชอบทางสังคมของนักศึกษาค้าประเวณีแอบแฝง โดยทำความเข้าใจถึงลักษณะการดำรงชีวิตและการเข้าสู่การค้าประเวณีแอบแฝงของนักศึกษา ซึ่งเป็นการขายบริการทางเพศรูปแบบหนึ่ง โดยกระทำการค้าประเวณีแอบแฝงในคราบนักศึกษาด้วยความสมัครใจ เพราะรายได้ที่หาได้ง่ายโดยไม่ต้องใช้เวลานาน นอกจากนี้ นักศึกษาบางคนมีการพัฒนาตนเองเป็นนายหน้าชักจูงเพื่อนหรือคนรู้จักเข้าสู่กระบวนการค้าประเวณีต่อไป แต่ในท้ายที่สุดแล้วนักศึกษาที่การค้าประเวณีแอบแฝงก็เห็นตรงกันว่าการค้าประเวณีเป็นการลดคุณค่าของตัวเองลงไป ไม่คุ้มค่าอะไร นอกจากนี้ยังมีความเสี่ยงจากการติดโรคและถูกทำร้ายจากผู้ใช้บริการอีกด้วย เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความรับผิดชอบทางสังคมของนักศึกษาค้าประเวณีแอบแฝง

คำสำคัญ : การเสริมสร้าง, ความรับผิดชอบทางสังคม, นักศึกษาค้าประเวณีแอบแฝง

ABSTRACT

This academic article aims to strengthen the social responsibility of undercover prostitution students. From the study, prostitution students secretly communicated within themselves that prostitution is a profession with high income and does not cause trouble to anyone. the necessity of raising a family Think about when you will graduate from this profession. I don't think I will do it forever as a career. Thus, covert prostitution is sex that can be traded for money. But in the end, students in covert prostitution agree that prostitution is a degradation of their own values. There is also a risk of contracting diseases and being abused by the service users. Therefore, the social responsibility of covert prostitution students'

educational institutions should instill knowledge, attitudes, and good values to nurture students to be good people. And to raise awareness for all students to feel self-worth, promoting and rehabilitating the mind. so that people in society are conscious of their actions and living in this rapidly changing society appropriately.

Keywords: Enhancing, the social responsibility, students who work at night

1. บทนำ

การรับผิดชอบต่อสังคมเป็นธรรมชาติของมนุษย์ในฐานะสัตว์สังคม ความรับผิดชอบต่อสังคมในระดับล่างสุดก็คือ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว เริ่มจากการรับผิดชอบต่อหน้าที่ในครอบครัว คือ พ่อแม่ ญาติพี่น้อง แล้วขยายออกไปสู่ภายนอก กลายเป็นสังคมบริษัท สังคมหน่วยงาน และสังคมองค์การ ทั้งที่เป็นองค์การของรัฐและเอกชน การขยายตัวของระบบสังคมมากขึ้นนี้เองที่ทำให้ความรับผิดชอบต่อสังคมเริ่มมิได้รับผลกระทบและบกพร่องมากขึ้นตามไปด้วย ยุคของสังคมก็มีผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น สังคมยุคบริโภคนิยม สังคมยุคดิจิทัล หรือ สังคมยุคปรับเปลี่ยนรวดเร็ว (Disruptive Society) เป็นต้น

สถานการณ์ปัจจุบันสังคมไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัตถุนิยม ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของภาครัฐ บุคคลในสังคมมุ่งเน้นการดำเนินชีวิตด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจของตนเองและด้านครอบครัวมากยิ่งขึ้น ต้องการความสะดวกสบายในชีวิตด้วยการใช้วัตถุนิยมมาเป็นเครื่องทุ่นแรงมากขึ้น (อนุสรณ์ ขวัญกิจอุดมกุล, 2559: 1) ดังนั้น บุคคลในสังคมจึงพยายามทุกวิถีทางเพื่อที่จะทำให้ตนเองมีรายได้เพียงพอสำหรับรายจ่ายที่จะต้องใช้จ่าย ซื้อสิ่งอำนวยความสะดวกหรือเพื่อสนองความต้องการของตนให้ทัดเทียมกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม จะเห็นได้ว่าความจริงแล้วในสังคมโอกาสในการหารายได้เพิ่มของแต่ละบุคคลนั้นไม่เท่าเทียมกัน ทำให้บุคคลเลือกใช้วิธีการในการเพิ่มรายได้ตนเองในทางที่ผิดเช่น การเล่นเกมพนัน การทำงานในสถานบันเทิง หรือ เป็นโสเภณี เป็นต้น

การเข้าสู่กระบวนการค้าประเวณีแบบแอบแฝงของนักเรียนนั้น ค่านิยมในปัจจุบันนี้เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เข้ามามีบทบาทอย่างมากโดยเฉพาะค่านิยมในด้านวัตถุนิยมกระแสของโลกการปรับตัวไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมกับตัวของสตรีเป็นอีกสาเหตุหนึ่งกระแสของบริโภคนิยมที่ไหลเข้ามาอย่างรวดเร็ว กระตุ้นให้นักศึกษาค้าประเวณีแบบแฝงที่ยังอยู่ในวัยรุ่นรับเอาอิทธิพลวัตถุนิยมเข้ามา ขาดความยั้งคิดและพิจารณาญาณในการเลือกที่เหมาะสม ความต้องการทันสมัยเหมือนเพื่อนเพื่อสามารถเข้ากลุ่มได้อย่างดีนั้นก็เป็อีกปัจจัยที่ทำให้ศึกษาค้าประเวณีแบบแฝงที่ยังอยู่ในวัยรุ่นหลายคนตัดสินใจหาเงินด้วยวิธีที่พวกเขาสามารถทำได้ การใช้หรือบริโภคสินค้าที่มีราคาแพงกลายเป็นเครื่องกำหนดมาตรฐานฐานะการเงินหรือสถานะทางสังคมให้สามารถเลื่อนขั้นหรือลงได้อย่างง่าย ๆ ในสังคมของกลุ่มเพื่อนใกล้ชิดและสังคมของคนที่ไม่รู้จัก

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลและเอกชนยังติดอยู่ในกรอบของการทำงานแบบป้อมปราการหรือปราบบปราบ คือไม่สามารถยอมรับที่จะสนับสนุนธุรกิจการค้าประเวณีได้ มองเห็นว่านักศึกษาค้าประเวณีแบบแฝงเป็นการละเมิดต่อกฎหมาย และต่อผู้ใช้ในการค้าประเวณีโดยตัวของมันเอง ดังนั้น ผู้ที่อยู่ในอาชีพค้าประเวณีจึงควร

เลิกประกอบอาชีพเสีย ซึ่งแนวคิดนี้มีผลดีต่อเมื่อผู้ที่อยู่ในการค้าประเวณีนั้นก็ไม่ต้องการทำงานในอาชีพดังกล่าว แต่สำหรับนักศึกษาค้าประเวณีแอบแฝงเข้ามาทำงานเพื่อค้นหาเลี้ยงชีวิตตนและครอบครัวนั้น การพยายามให้เลิกจากอาชีพแต่ไม่ได้พัฒนาด้านการให้ความคุ้มครองในสภาพการจ้างงานและเงื่อนไขการทำงาน เป็นสาเหตุให้การทำงานต้องเผชิญกับการละเมิดอย่างหนัก โดยกรอบของการทำงานของรัฐและเอกชนไม่สามารถขยายไปให้เกิดการสนับสนุนคนเหล่านี้ให้เข้ามามีส่วนร่วมคิดและตัดสินใจในการดำเนินการแก้ไข ปัญหาการค้าประเวณีแต่อย่างใด เพราะฉะนั้นจึงยังมีกลุ่มนักศึกษาค้าประเวณีแอบแฝงที่ยังยึดการครองชีวิตอยู่ด้วยการเข้าทำงานในสถานบันเทิง หรือค้าประเวณีแอบแฝงอย่างผิดกฎหมาย

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับการค้าประเวณี

การค้าประเวณีหรือผู้ให้บริการทางเพศเป็นปัญหาและเป็นความชั่วร้ายที่ควรกำจัดให้หมดสิ้นไปจากสังคม ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งให้เห็นตรงกันข้ามว่า การค้าประเวณีมิได้มีความแตกต่างจากการกระทำอื่นๆ ที่มีอยู่ในสังคม ทั้งนี้ ในแต่ละฝ่ายต่างก็มีทฤษฎีและข้อความคิดสนับสนุนฝ่ายของตนและโต้แย้งฝ่ายตรงกันข้าม ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากทฤษฎี ดังต่อไปนี้

คำสอนทางศาสนาและศีลธรรม

คำสอนทางศาสนาและศีลธรรมกับการค้าประเวณีหรือผู้ให้บริการทางเพศ ถือได้ว่าเป็นประเด็นที่มีการถกเถียงที่มีความรุนแรงมากที่สุดในสังคมตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาในประวัติศาสตร์ เนื่องจากฝ่ายที่เห็นว่าการค้าประเวณีหรือผู้ให้บริการทางเพศเป็นปัญหาและความชั่วร้ายต่อสังคมมักจะอ้างศาสนาและศีลธรรมมาเป็นเครื่องมือสนับสนุนฝ่ายตน โดยการสร้างให้เป็นบรรทัดฐานทางสังคม ในฐานะที่ศาสนาและศีลธรรมนั้นเป็นสัญลักษณ์แห่งความดีงาม ดังนี้ เพื่อผดุงไว้ซึ่งความดีงามของสังคมการค้าประเวณีหรือผู้ให้บริการทางเพศจึงกลายเป็นสัญลักษณ์แห่งความชั่วร้ายนั้นและสมควรกำจัดให้หมดสิ้นไป ในขณะที่อีกฝ่ายมีความเห็นว่าศาสนาและศีลธรรมนั้นขึ้นอยู่กับความเชื่อถือศรัทธาของบุคคลซึ่งยากแก่การจะนำมาใช้อ้างเป็นบรรทัดฐานได้ เพื่อให้เห็นความแตกต่างของข้อถกเถียงเกี่ยวกับการให้บริการทางเพศและผู้ให้บริการทางเพศดังกล่าว จึงสมควรพิจารณาข้อความคิดในทางศาสนาและศีลธรรม ดังต่อไปนี้

คำสอนทางศาสนา

ในการศึกษาคำสอนทางศาสนาที่เกี่ยวกับการค้าประเวณีและผู้ให้บริการทางเพศ ซึ่งเป็นดำรัสของศาสดาที่มีความใกล้ชิดกับสังคมไทยมากที่สุด ในทัศนะของพุทธศาสนามีได้แสดงความรังเกียจหรือยอมรับอาชีพโสเภณีอย่างชัดเจน เนื่องจากแนวทางของพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ให้โอกาสทุกคนทุกอาชีพสามารถที่จะกระทำความดีได้ตามแต่ความสมัครใจ (มนตรี สิริโรจนานันท์, 2556: 94) ดังจะเห็นได้จากคัมภีร์ทางพุทธศาสนาได้กล่าวถึงโสเภณีไว้หลายแห่งด้วยกัน เช่น นางอัมพปาลี หญิงงามเมืองประจำเมืองเวสาลี (วิม. (ไทย) 5/288-289/104-108) นางอัมตกาสิ ที่ได้ฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าจึงเกิดศรัทธาและขอบวชในพุทธศาสนา (ขุ.เถรี.อ. (บาลี), ขุ.อป. (ไทย) 33/268-183/542-544.) นางวิมาลาเถรี ที่เข้าเฝ้าโลมพระโมคคัลลานะ แม้นางจะเป็นโสเภณีที่ได้กระทำการเช่นนั้น แต่ท้ายสุดก็ถูกสั่งสอนอบรมจนเข้าใจในธรรม รักษาศีลในฐานะอุบาสิกา และได้ออกบวชในที่สุดก็ได้บรรลุธรรม (ขุ.เถรี.อ. (บาลี) 71/98) และมีโสเภณีอีกประเภทหนึ่งที่

วรรณกรรมทางพุทธศาสนามักกล่าวถึงในแง่ลบ เรียกเป็นภาษาบาลีว่า เวสีหรือเวสียา เช่นที่ปรากฏในเรื่อง ภัททวัคคีย์กัณฐก (วิ.ม. (ไทย) 4/36) เป็นต้น (มนตรี สิริโรจนานันท์, 2556: 94-97)

จากการพิจารณาทัศนะของพุทธศาสนาจากวรรณกรรมดังกล่าว จะเห็นได้ว่าแม้ว่าจะเป็นโสเภณีพุทธศาสนายังให้โอกาสโสเภณีได้ทำความดี ยินดีรับการถวายทาน ยินดีที่จะแสดงธรรมให้ฟังธรรม หรือสอนให้ปฏิบัติธรรม หรืออนุญาตแม้แต่จะบวชก็ได้ตามแต่ความสมัครใจของแต่ละคนด้วย แม้พุทธศาสนามีได้ปฏิเสธโสเภณีก็ตาม แต่นั่นเป็นเพียงทัศนะหรือท่าทีของพุทธศาสนาที่มีต่อโสเภณีเท่านั้น และการที่โสเภณีเป็นผู้ที่ใช้เพศสัมพันธ์เพื่อให้ได้มาซึ่งค่าตอบแทน จึงอาจทำให้การค้าประเวณีและผู้ให้บริการทางเพศถูกมองว่าขัดต่อหลักคำสอนในทางพุทธศาสนาได้ เพื่อให้สามารถพิจารณาได้ว่าการค้าประเวณีหรือโสเภณีเป็นการกระทำที่ขัดหรือไม่ขัดต่อหลักคำสอนในทางพุทธศาสนา จึงสมควรพิจารณาหลักคำสอนของพุทธศาสนา ดังต่อไปนี้

1. กาเมสุมิจฉาจาร

กาเมสุมิจฉาจาร คือ ความประพฤติผิดในกามทั้งหลาย ผิดประเวณี หรือการเว้นจากกาเมสุมิจฉาจารที่เรียกว่า กาเมสุมิจฉาจาร เวมณี คือ การไม่ประพฤติผิดในกามทั้งหลาย กล่าวคือ ความประพฤติหรือการดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นทางด้านคู่ครอง บุคคลที่รักและหวงแหน ไม่ผิดประเวณีทางเพศ ไม่นอกใจคู่ครองของตน ไม่ทำลายสายตระกูลของผู้อื่น ดังพุทธพจน์ที่ว่า

คหบดีทั้งหลาย เราจักแสดงธรรมบรรยายสำหรับน้อมเข้ามาเทียบตัว...(3) ... อริยสาวก
ยอมพิจารณาเห็นว่า ก็ถ้าใครประพฤติผิดในภรรยาของเรา ก็จะไม่เป็นข้อที่ชื่นชอบที่พอใจแก่เรา,
ก็ถ้าเราจะประพฤติผิดในภรรยาของคนอื่น ก็จะไม่สามารถเป็นข้อที่ชื่นชอบที่พอใจแก่คนอื่น
เหมือนกัน...

(พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2555 : 723-724)

กาเมสุมิจฉาจาร มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) อคมณียวุตฺถ คือ สตรีหรือบุรุษที่ไม่ควรละเมิดหรือบุคคลที่ไม่ควรเกี่ยวข้องในเรื่องเพศ 2) ตสฺมี เสวนจิตฺต คือ จิตคิดจะเสพหรือจิตคิดกำหนดอยากมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลนั้นๆ 3) เสวนปโยโค มีความพยายามในการเสพหรือมีความพยายามที่จะมีเพศสัมพันธ์ หมายถึง การพยายามให้พฤติกรรมดังกล่าวนั้นเกิดขึ้นด้วยตนเองทางกายทวารเท่านั้นสำหรับทางใจและทางวาจาไม่ถือว่าเป็นประพฤติผิด และ 4) มคฺเคน มคฺคปปฏิปตฺตือวิวาสนิ ยังมรรค คือ อวัยวะสืบพันธุ์ให้ถึงกันหรือได้มีเพศสัมพันธ์กันด้วยความพอใจหรือยินดีในพฤติกรรมนั้น (พระมหาปัญญา ขยปญฺโญ (ดาบพลทหาร), 2536 : 15-20)

จากการพิจารณาหลักการของกาเมสุมิจฉาจาร จะเห็นได้ว่ากาเมสุมิจฉาจารมิได้กล่าวเพียงการให้ละเว้นการประพฤติผิดในกามทั้งหลายแต่เพียงผิวเผินเท่านั้น แต่ได้กำหนดให้มีองค์ประกอบถึง 4 องค์ประกอบให้พิจารณาประกอบกัน จึงจะถือได้ว่าการกระทำนั้นถือเป็นการผิดศีลธรรมทางเพศหรือผิดศีลข้อกาเมสุมิจฉาจารนี้ได้ ดังนั้น แม้จะมีเพศสัมพันธ์กันกับสตรีหรือบุรุษที่ไม่ควรละเมิดหรือบุคคลที่ไม่ควรเกี่ยวข้องในเรื่องเพศก็ตาม หากการมีเพศสัมพันธ์หรือพยายามมีเพศสัมพันธ์นั้นไม่ได้เกิดจากความพอใจหรือยินดีแล้ว ย่อมไม่อาจถือได้ว่าผิดศีลข้อกาเมสุมิจฉาจาร

2. สัมมาอาชีวะ

หลักคำสอนในทางพุทธศาสนาหนึ่งที่มีคนนำมากล่าวอ้างเพื่อใช้ในการถกเถียงกันเกี่ยวกับการค้าประเวณี คือ สัมมาอาชีวะ ในความเข้าใจที่เห็นว่าการค้าประเวณีนั้นเป็นการประกอบอาชีพที่ไม่ใช่การประกอบสัมมาอาชีพ ในขณะที่สัมมาอาชีวะ คือ การเลี้ยงชีพชอบได้แก่ การละมิจฉาอาชีวะ เลี้ยงชีพด้วยสัมมาอาชีพ รวมถึงความขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพที่สุจริต หลักการของสัมมาอาชีวะในพระพุทธศาสนามีอยู่ 3 ประการ (พระธานี เขมธมโม (จำปา), (2550 : 9-11) คือ

1) การเลี้ยงชีพชอบทางกาย คือ งดเว้นจากการเลี้ยงชีพในทางที่ไม่สมควรเรียกว่า อกรณียวณิชชา 5 อย่าง ได้แก่ (1) สัตถวณิชชา คือ ค้าขายอาวุธ (เครื่องประหาร) (2) สัตตวณิชชา คือ ค้าขายมนุษย์ (3) มังสวณิชชา คือ ค้าขายเนื้อสัตว์ (เลี้ยงสัตว์ไว้ขาย) (4) มัชชวณิชชา คือ ค้าขายน้ำเมา (รวมถึงสิ่งเสพติดทั้งหลาย) (5) วิสวณิชชา คือ ค้าขายยาพิษ ซึ่งวณิชชา คัมภีร์อรรถกถา เรียกว่า มิจฉาวณิชชา คือ การค้าขายที่ผิด หรือ อธรรมวณิชชา คือ การค้าขายไม่ชอบธรรม โดยพุทธศาสนาเห็นว่าอาชีพเหล่านี้เป็นโทษ คือ โทษต่อผู้อื่นและสังคม จึงต้องงดเว้นการประกอบอาชีพที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้กระทำผิดศีลธรรม

2) การเลี้ยงชีพชอบทางวาจา คือ ตามหลักพระพุทธศาสนา การเลี้ยงชีพชอบทางวาจาจัดเป็นกุศลกรรมและเป็นการดำเนินชีวิตที่เป็นสัมมาอาชีวะโดยยึดหลักการคือ ไมโกหกหลอกลวง ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพื่อจ้อ ไม่พูดประจบ ไม่พูดข่มขู่บังคับให้ได้มาซึ่งประโยชน์ที่มีชอบ

3) การเลี้ยงชีพชอบทางใจ ตามหลักพระพุทธศาสนาการเลี้ยงชีพชอบทางใจเป็นมโนกรรมฝ่ายกุศลซึ่งเป็นแนวทางที่นำไปสู่ความสุขสงบภายใน เป็นการดำเนินชีวิตตามหลักสัมมาอาชีวะโดยยึดหลักการ คือ ไมโลภอยากได้ทรัพย์คนอื่นไม่คิดเบียดเบียนคนอื่น การไม่คิดเอาเปรียบคนอื่นเลี้ยงชีพ การเลี้ยงชีพชอบทางใจจัดเป็นมโนกรรมฝ่ายกุศลที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นต้นตอให้การดำเนินชีวิตภายนอกเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องชอบธรรม เนื่องจากการกระทำภายนอกต่าง ๆ สืบเนื่องมาจากภายในจิตใจ (พระธานี เขมธมโม (จำปา), (2550 : 16)

เมื่อพิจารณาหลักสัมมาอาชีวะแล้ว จะเห็นได้ว่า หลักการของสัมมาอาชีวะนั้นมุ่งเน้นให้ประกอบอาชีพที่สุจริต โดยไม่ประกอบอาชีพที่ไม่สมควร ไม่ใช่จูงใจให้ได้มาซึ่งประโยชน์ที่มีชอบ และไม่มีจิตคิดเอาเปรียบผู้อื่น และเมื่อพิจารณาการให้บริการทางเพศตามวัตถุประสงค์โดยหลักคำสอนของสัมมาอาชีวะแล้ว จะเห็นได้อีกว่า ตัวผู้ค้าประเวณีแอบแฝงและการให้บริการทางเพศนั้นไม่ได้รวมอยู่ในอาชีพที่ไม่สมควรหรือที่เรียกว่า อกรณียวณิชชา ในขณะที่อกรณียวณิชชานั้นเป็นอีกกรณีหนึ่งที่เรียกว่า การค้ำมนุษย์ ซึ่งมักมีความเกี่ยวข้องกับการให้บริการทางเพศที่เกิดจากการใช้จูงใจล่อลวงให้ผู้อื่นมาเป็นผู้ให้บริการทางเพศ และขู่เชิญเอาเปรียบซึ่งผิดหลักการของสัมมาอาชีวะอย่างชัดเจน

จากการศึกษาหลักคำสอนในทางพุทธศาสนาแล้ว จะเห็นได้ว่าพุทธศาสนาได้ให้การยอมรับผู้ให้บริการทางเพศไม่ต่างจากมนุษย์คนอื่นๆ ที่สามารถประกอบความดีได้ การให้บริการทางเพศของผู้ค้าประเวณีแอบแฝงยังไม่อาจถือได้ว่าขัดต่อหลักสัมมาอาชีวะหรือเป็นอกรณียวณิชชา รวมถึงการที่พุทธศาสนามีคำสอนให้จงรักภักดีต่อคู่ครองของตนเช่นเดียวกับศาสนาอื่น แม้สถาบันการแต่งงานในพุทธศาสนาจะมีได้มีความชัดเจนว่าได้จำกัดจำนวนคู่ครองไว้แต่เพียงผัวเดียวเมียเดียว

แม้ผู้ค้าประเวณีแอบแฝงอาจเป็นผู้ที่ถูกมองว่าเป็นผู้สนับสนุนให้เกิดการผิดหรือละเมิดต่อคู่ครองได้ (สมภาร พรหมทา, 2535 : 104-105) แต่ผู้เขียนเห็นว่า การถือเช่นนั้นไม่สมเหตุสมผลหรือมีเหตุเพียงพอที่จะกล่าวได้ว่าผู้ค้าประเวณีแอบแฝงเป็นผู้สนับสนุนทำให้เกิดการผิดหรือละเมิดต่อคู่ครองของผู้อื่น ซึ่งผู้ที่ผิดหรือละเมิดต่อคู่ครองของตนนั้น มักเป็นผู้ที่ไม่รู้จักยับยั้งควบคุมตนในทางกามารมณ์และไม่มีความพอใจหรือยินดีในคู่ครองของตนซึ่งเป็นผู้อื่นที่ไม่ใช่ตัวผู้ให้บริการทางเพศ ในขณะที่การมีเพศสัมพันธ์ที่จำกัดไว้เพียงคู่ครองของตน จึงทำให้ยากต่อการที่จะหาทางออกให้ได้หากความสุขจากกามารมณ์นั้นไม่อาจหาได้จากคู่ครอง ซึ่งเจตนารมณ์ที่พุทธศาสนามุ่งรักษาสถาบันการสมรสไว้นั้นก็ไม่อาจรักษาไว้ได้ด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วเพื่อไม่ให้ผิดต่อคู่ครองของตน จึงอาจจำต้องยอมสละซึ่งคู่ครองของตนในท้ายที่สุด

ศีลธรรม

(1) นิยามของศีลธรรม

ศีลธรรม ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง ความประพฤติที่ดีที่ชอบศีลและธรรม ธรรมในระดับศีล (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1103) ทั้งนี้ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต) ได้อธิบายความหมายของศีลธรรมไว้โดยให้แปลศีลธรรมว่า ศีลและธรรม ซึ่งทำให้ครอบคลุมคำสอนในทางพุทธศาสนาได้ทั้งหมด ส่วนความหมายที่เข้าใจกันทั่วไปก็คงอยู่เพียงขั้นที่ต้องแปลว่าธรรมชั้นศีล หรือธรรมคือศีล คำว่าศีลจะขยายความกันอย่างไรก็อยู่เพียงในขอบเขตของหมวดธรรมที่เรียกว่า กุศลกรรมบถ 10 ซึ่งมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ธรรมจรรยา (พึงสังเกตว่าคำว่าศีลธรรม แม้จะมีต้นศัพท์อยู่ในภาษาบาลีสันสกฤตแต่ก็เป็นคำไทย เกิดขึ้นในภาษาไทย มีในภาษาไทย และใช้กันอยู่ในประเทศไทยเท่านั้น จึงเกิดปัญหาในการแสดงความหมายขึ้นในภายหลัง ไทยเราในปัจจุบันให้ศีลธรรมตรงกับ Moral หรือ Morality ในภาษาอังกฤษ แต่ยังไม่พบประเทศใดอื่นแปลคำภาษาอังกฤษทั้งสองนั้นว่าศีลธรรมคงแปลเพียงว่า ศีล หรือ สีล เท่านั้น) อนึ่ง การแปล ศีล ว่าข้อห้ามทำให้ความเข้าใจเกี่ยวกับศีลคับแคบและคลาดเคลื่อนมองแต่ด้านลบอย่างเดียว ความจริงแม้แต่ศีลในระดับวินัยอย่างวินัยของสงฆ์ก็มีทั้งฝ่ายละเว้นและข้อกำหนดให้ทำ นอกจากนี้ เมื่อพูดถึงศีลมักมองข้ามเรื่องการทำมาหาเลี้ยงชีพ ที่เป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งของศีลไปเสีย ทั้งหมดนี้ ล้วนทำให้ความเข้าใจเกี่ยวกับศีลคับแคบลง ดังนั้น เมื่อพูดถึงศีล พึงคอยระวังขยายความรู้สึกให้กว้างครอบคลุมสัมมาวาจา สัมมากรรมันตะและสัมมาอาชีวะให้หมดด้วย ความประพฤติดีงามสุจริต นับว่าเป็นคำแปลที่ตัวอย่างหนึ่งของศีล (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2555: 535) ในอีกความหมายหนึ่งท่านพุทธทาสภิกขุ อธิบายว่า ศีลธรรม มาจากภาษาบาลีว่า สीलธัมม คือ สีละ แปลว่า ปกติ ส่วนธัมมะ แปลว่า สิ่ง เหตุ การประพฤติ กระทำด้วยเจตนาก็ได้ สीलธัมม เขียนเป็นภาษาไทยว่า ศีลธรรมโดยอิงรูปภาษาสันสกฤต มีความหมาย 3 อย่าง คือ 1) สิ่งที่เป็นเหตุของความปกติ 2) ภาวะแห่งความปกติ 3) ปราบกฎการณธรรมชาติที่เป็นอยู่ตามปกติ ดังนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่า ศีลธรรม คือ ความเป็นปกติตามธรรมชาติ (พุทธทาสภิกขุ, 2520: 6-7)

เมื่อพิจารณาความหมายของศีลธรรมแล้ว จะเห็นได้ว่า ศีลธรรมเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับความประพฤติที่มีสาระสำคัญอยู่ที่ความดีและความชั่ว ซึ่งความดีและความชั่วนั้นยังมีปัญหาว่าสามารถนิยามได้หรือไม่ ทั้งนี้มีนักจริยศาสตร์ตอบแตกต่างกันเป็นสองพวก พวกหนึ่งเชื่อว่าคำเหล่านี้นิยามไม่ได้ ส่วนอีกพวกหนึ่งเชื่อว่านิยามได้ ฝ่ายที่เห็นว่านิยามไม่ได้ให้เหตุผลว่า ดีชั่วเป็นมโนทัศน์เดี่ยวเหมือนแดง กลม ยาว หอม เผ็ด เป็นต้น

ในทัศนะของนักปรัชญาเหล่านี้ การถามว่าดีแปลว่าอะไร ก็เหมือนการถามว่ากลมแปลว่าอะไร คำถามเหล่านี้ไร้สาระ ไม่อาจตอบได้ เพราะเป็นการถามในสิ่งที่ไม่สามารถนิยามได้นั่นเอง ส่วนฝ่ายที่เห็นว่านิยามได้ให้เหตุผลว่า คำว่าดีชั่วสามารถแทนที่ได้ด้วยคำอื่น นักปรัชญาเหล่านี้ไม่สนใจปัญหาดีชั่วเป็นมโนทัศน์เดี่ยวหรือไม่ แต่สนใจว่า คำว่าดีชั่วสามารถแทนที่ด้วยคำอื่นหรือชุดของคำอื่นได้หรือไม่ พวกเขาคิดว่าแทนที่ได้ การแทนที่นี้ไม่ทำให้ความหมายของคำว่าดีชั่วผิดเพี้ยนไป สองคำนี้ยังให้ความหมายเท่าเดิม เช่น นักจริยศาสตร์กลุ่มหนึ่งที่เรียกตัวเองว่าชาวประโยชน์นิยม (Utilitarianists) นิยามว่า ดีคือเป็นประโยชน์ ชั่วคือไม่เป็นประโยชน์ ประโยชน์ในที่นี้หมายถึงประโยชน์แก่คนหมู่มาก การขโมยเป็นสิ่งผิดเพราะการขโมยเป็นโทษแก่สังคมสังคมที่ไม่มีกฎระเบียบเอาผิดคนที่ขโมยของคนอื่นย่อมปราศจากความสงบสุข การกล่าวว่าการขโมยเป็นความชั่วเท่ากับกล่าวว่าการขโมยเป็นโทษแก่คนหมู่มาก ชั่วในกรณีนี้สามารถแปลได้ว่าเป็นโทษ (สมภาร พรหมทา. (2535 : 34) นักจริยศาสตร์กลุ่มแรกที่เชื่อว่าดีชั่วไม่สามารถนิยามได้มีชื่อเรียกในวงการจริยศาสตร์ว่าชาวธรรมชาตินิยม (Non-Naturalists) ฝ่ายที่เชื่อว่าดีชั่วสามารถนิยามได้มีชื่อเรียกในวงการจริยศาสตร์ว่าชาวธรรมชาตินิยม (Naturalists) การที่ศีลธรรมนั้นเป็นความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ในสังคมที่เกี่ยวกับความดีความชั่ว เมื่อเป็นความรู้สึกแล้วจึงเป็นการยากที่จะหาบรรทัดฐานที่จะเป็นตัวมากำหนดว่าสิ่งใดที่ไม่เป็นการประพฤติดีที่จะถือว่าเป็นการขัดศีลธรรม (Immoral) ซึ่งหลักการทางศีลธรรมก็มาจากข้อความคิดที่เป็นหลักคำสอนทางศาสนาที่ได้บ่มเพาะและเผยแพร่ที่ชนะเกี่ยวกับความรู้สึกผิดชอบชั่วดีจึงกลายเป็นกฎเกณฑ์ความประพฤติของมนุษย์ในสังคมที่เชื่อถือต่อศาสนานั้น ๆ โดยปริยาย (อานนท์ มาเม้า, 2557: 11)

3. ปัญหานักศึกษาค้าประเวณีแอบแฝง

สถานการณ์และปัญหาของเยาวชนไทยซึ่งกำลังเผชิญกับความเสี่ยงมากมายอันเกิดจากสังคมสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมอันตรายที่ล้อมรอบตัวเยาวชน เยาวชนจำนวนมากซึมซับพฤติกรรมความรุนแรง สื่อลามกอนาจาร เสพยาเสพติด มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร อยู่ในแหล่งมั่วสุม และอื่นๆ จนพฤติกรรมเหล่านี้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตร่วมสมัยของเยาวชนที่เติบโตขึ้นทุกวัน ปัจจุบันงานเด็กนักร้องและโคโยตี้มีจำนวนมาก เพราะเป็นงานที่ผู้หญิงที่แค่มีน้าตาดีก็สามารถทำได้แล้ว (มนัญญา เหมทานนท์, 2560: 1) งานทั้งสองตำแหน่งนี้จะต้องพบเจอกับผู้คนมากมายในที่อโคจรที่ย่อมมีการเกิดอาชญากรรมขึ้นได้บ่อยครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการค้าบริการทางเพศ การเสพยาหรือค้ายาเสพติด การทำร้ายร่างกายกรณีชู้สาว ซึ่งจะเห็นได้จากข่าวในหนังสือพิมพ์ได้บ่อยครั้ง และยังมีอีกหลายบทสัมภาษณ์จากคลิปในอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวกับการค้าบริการทางเพศของโคโยตี้ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วคนมักจะมีมุมมองถึงเรื่องการค้าประเวณีมากกว่าเรื่องอื่นๆ เพราะด้วยหน้าที่ของตำแหน่งนี้คือการเดินเพื่อเอายวนอารมณ์ลูกค้า ทำให้ลูกค้าเกิดความใคร่และนำไปสู่การค้าประเวณีในที่สุด

เนื่องจากนักศึกษาที่ทำงานอยู่ในสถานบริการหลายรูปแบบ จึงพบปัญหาเหล่านี้บ่อยๆ แต่ละคนจะเห็นว่า ผู้หญิงที่ทำงานกลางคืนในสถานบันเทิงโดยเฉพาะประเภทเล้าจันที่ต้องเอาใจลูกค้าเป็นพิเศษจนถึงต้องถูกเนื้อต้องตัวกัน ประกอบกับการที่ต้องดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ตลอดเวลา ทำให้ง่ายต่อการถูกหลอกลวงและง่ายต่อการไปมีเพศสัมพันธ์กันต่อหลังจากเลิกงาน จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น นักศึกษาทำงานในสถานบันเทิงประเภทเล้าจันในกรุงเทพมหานครจะมีความเสี่ยงหลาย ๆ อย่าง เช่น การทำแท้ง การติดเชื้อ HIV

การถูกมอมยา ทำให้เกิดปัญหาสังคมขึ้น และผู้หญิงกลุ่มนี้ไม่สามารถเรียกร้องสิทธิใดๆ ได้เพราะเป็นการกระทำที่ตนนั้นยินยอมเอง เหตุเพราะเพศหญิงเป็นเพศที่มีความสวยงาม อ่อนโยน เหมาะแก่การบริการดูแลลูกค้า ซึ่งมีมาตั้งแต่ในสังคมไทยในสมัยอดีตที่ผู้หญิงต้องคอยปรนนิบัติผู้ชาย เนื่องจากสังคมไทยเน้นการให้ความสำคัญในการเป็นผู้นำให้กับผู้ชายมากกว่าผู้หญิง จึงทำให้ผู้หญิงนั้นมักมีหน้าที่แค่คอยปรนนิบัติเท่านั้น แต่เมื่อปัจจุบันสังคมที่เปลี่ยนไป ผู้หญิงมีบทบาทในการทำงานมากขึ้น แต่ก็ยังมีผู้หญิงบางกลุ่มที่รักความสบาย ต้องการงานที่ได้เงินมาอย่างง่าย เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตและตอบสนองตัณหาของตนเอง ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจในการศึกษาสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้สตรีในยุคที่ข้อมูลข่าวสารสื่อสารกันอย่างรวดเร็ว หันมายึดอาชีพหญิงขายบริการเป็นจำนวนมาก ซึ่งอาจเป็นแนวทางที่ช่วยแก้ปัญหาการค้าบริการทางเพศ อาจช่วยให้ปัญหาโสเภณีไม่ซ้ำเติมวิกฤตการณ์สภาพของสังคมไทยให้เลวร้ายลงไปกว่านี้ ไม่ว่าจะปัญหาการกดขี่ทางเพศ ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาการทำแท้ง ฯลฯ ซึ่งหมายถึง สภาพสังคมอันเลวร้ายจะทำลายคุณภาพชีวิตของคนในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งปัญหาการค้าบริการทางเพศไม่ใช่ปัญหาของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง แต่เป็นภาระของคนที่อยู่ร่วมกันในสังคมทุกคน ที่ต้องร่วมกันช่วยดูแลฝ่าฟันให้ปัญหานี้มีแนวทางออกที่ดีต่อไปได้

4. วิเคราะห์ความรับผิดชอบทางสังคมของนักศึกษาค้าประเวณีแอบแฝง

ความรับผิดชอบทางสังคมของนักศึกษาค้าประเวณีแอบแฝง การใช้หลักธรรมในการพัฒนาความรับผิดชอบ ต่อสังคมของนักศึกษาค้าประเวณีแอบแฝง แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ แนวทางการพัฒนาด้านการพัฒนา ด้านความกตัญญูต่อเวทีย ใช้หลักธรรมคือบุคคลหาได้ยาก 2 อย่าง ได้แก่ กตัญญู กตเวทีย ซึ่งเป็นการสร้างความรู้สึกนึกคิด ให้เห็นถึงความสำคัญของบุคคลผู้มีพระคุณ และดำเนินในการตอบแทนคุณท่าน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต แนวทางการพัฒนาด้านการสร้างระเบียบวินัยแก่เยาวชน โดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา คือให้นักศึกษาค้าประเวณีแอบแฝงตระหนักรู้ถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองหรือที่เรียกว่าฉันทะคือมีความพึงพอใจต่อตนเอง หลังจากทีนักศึกษาค้าประเวณีแอบแฝงมีความพึงพอใจในหน้าที่ตนเองแล้ววิริยะก็จะเกิดขึ้นก็คือเกิดความเพียรต่อหน้าที่ของตน และเกิดความพยายามเอาใจใส่ก็คือจิตตะ และสุดท้ายเพื่อความสำเร็จก็คือการเอาใจใส่ตริตองอยู่สม่ำเสมอ คือวิมังสา ซึ่งก่อให้เกิดความสำเร็จขอให้เกิดความมีวินัยของนักศึกษาค้าประเวณีแอบแฝง

แนวทางในการพัฒนาด้านความสามัคคี และแนวทางในการพัฒนาด้านหน้าที่ และความรับผิดชอบ โดยใช้หลักธรรมสังคหะวัตถุ 4 ซึ่งประกอบไปด้วยประธานก็คือการให้หมายถึงการแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ปิยะวาจาคือการพูดจาอย่างไพเราะไม่ดูถูกเหยียดหยามซึ่งกันและกันให้เกียรติซึ่งกันและกันไม่กล่าวเท็จไม่กล่าวส่อเสียดไม่กล่าวคำหยาบไม่กล่าวคำเพื่อเจ้า ต่อกัน อตถจริยาคือการเป็นผู้อนุเคราะห์ช่วยเหลือผู้อื่นทำตนให้เป็นประโยชน์ทั้งตนเองและส่วนรวม สมานัตตา ก็คือการปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย ถือหลักปฏิบัติในทางที่ถูกที่ควร

5. บทสรุป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้พบว่า นักศึกษาค้าประเวณีแอบแฝง มีความจำเป็นเพราะสังคมคาดหวังจากนักศึกษา ในฐานะผู้มีความรู้ ปัจจุบันอิทธิพลของโซเชียลเน็ตเวิร์กมีมากจึงควรนำองค์ความรู้ที่มีสร้างวิสัยทัศน์ให้คนในสังคมนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ผ่านเครื่องมือเหล่านี้ เพราะความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นภาระหน้าที่ของมนุษย์ ดังที่อริสโตเติล นักปราชญ์ผู้ยิ่งใหญ่ของกรีกได้กล่าวไว้ว่า “มนุษย์เป็นสัตว์สังคม (Human being is social animal)” เพราะมนุษย์มีการอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างเป็นหมวดหมู่ มิได้ใช้ชีวิตอยู่เพียงคนเดียวตามลำพัง เนื่องจากมนุษย์ต้องทำกิจกรรมร่วมกันอยู่ตลอดเวลา ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และแต่ละชีวิตต่างก็ต้องการที่จะเสริมสร้างความสุข ความมั่นใจ และความปลอดภัยให้กับตนเองอยู่เสมอ สังคมในทุกระดับชั้นเป็นแหล่งรวมคนหลายๆ คนเข้าด้วยกัน ซึ่งในจำนวนผู้คนเหล่านั้น แต่ละคนต่างก็มีชีวิต มีจิตวิญญาณ มีความรู้สึกนึกคิดและมีจุดหมายปลายทางที่แตกต่างกันออกไป และด้วยเหตุนี้เองบางครั้งนักศึกษาค้าประเวณีแอบแฝงจึงทำให้สังคมต้องเกิดปัญหาหรือมีความสับสนวุ่นวายขึ้น อันเนื่องมาจากความแตกต่างทางด้านความคิดของแต่ละคน ซึ่งเมื่อใดก็ตามที่สังคมมีปัญหาขึ้นจะเป็นด้วยเหตุผลใดๆ ก็ตาม นักศึกษาค้าประเวณีแอบแฝงยังต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น เพราะเป็นผู้ที่ผ่านกระบวนการศึกษาในระดับอุดมศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้น เมื่อก้าวโดยอายุแล้วผู้ที่จะเรียนอยู่ในระดับนี้ก็ต้องมีอายุพ้นนิติภาวะทั้งหมด กล่าวคือ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และต่อผู้อื่นได้ และอยู่ในสถานะเป็นผู้นำครอบครัวโดยส่วนมากนักศึกษาค้าประเวณีแอบแฝงมีสถานะเป็นผู้นำครอบครัว มีภาระหน้าที่ต้องหาเงินส่งไปให้ครอบครัว ทั้ง ๆ ที่ยังศึกษาอยู่ ในฐานะนักศึกษาค้าประเวณีแอบแฝงเป็นชาวพุทธย่อมมีความรับผิดชอบต่อสังคมในระดับพื้นฐานตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา ก็คือ การไม่ล่วงละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพผู้อื่นตามหลักศีล คือ ไม่ล่วงละเมิดผู้อื่นทางกายภาพ ทางทรัพย์สิน ทางความสัมพันธ์ครอบครัว

6. ข้อเสนอแนะ

1. เสนอจัดระเบียบกับนักศึกษาช่วงอายุได้ จัดโซนเหมือนจำกัดช่วงเวลา แต่สิ่งเหล่านี้อาจช่วยได้ไม่มากนัก ควรเริ่มต้นจากครอบครัว แต่ถ้านักศึกษาค้าประเวณีแอบแฝงไปแล้ว ก็ช่วยแก้ปัญหาทางออกให้เขาสู่ความต้องการ สถานศึกษาเข้ามามีส่วนในการช่วยเหลือดูแลร่วมกันทุกภาคส่วน อธิบายด้วยเหตุและผลที่จะเกิดขึ้นให้นักศึกษาได้เข้าใจ โดยยกประเด็นข้อดี ข้อเสีย โทษ ประโยชน์ของการไปสถานบันเทิงอย่างไร้สติ ควรคิดพิจารณาถึงความเหมาะสม ชื่อเสียงของตน การรู้จักยับยั้ง ชั่งใจในการครองตน
2. ค่านิยมทางสังคม และการอบรมของครอบครัวเป็นเสมือนเกราะป้องกันให้นักศึกษาค้าประเวณีแอบแฝงมีการแสดงจุดยืนว่านักศึกษาค้าประเวณีแอบแฝงเป็นสิ่งที่ผิด
3. มีมาตรการในการเฝ้าระวังสื่อลามก ณาจารย์ทางเว็บไซต์ การโฆษณาเชิญชวนซื้อบริการทางเพศ โดยความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง หากพบเห็นให้แจ้งหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง เช่น กระทรวง ICT กระทรวงวัฒนธรรม หรือสำนักงานงานตำรวจแห่งชาติ (บก.ปอท.) ซึ่งมีมาตรการและบทลงโทษตามกฎหมายที่รุนแรง เช่น พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการขายบริการทางเพศ

4. บังคับใช้กฎหมายให้เข้มงวดตาม พรบ.คอมพิวเตอร์โดยตรงไปตรงมาและเข้มงวด บทลงโทษควรใช้หลักกฎหมายมาควบคุมผู้กระทำผิด นักศึกษาที่กระทำก็ต้องยอมรับความผิดตามกระบวนการของกฎหมาย เพื่อการห้ามปรามให้เด็ดขาดจะได้ไม่ผล่ออารมณ์หรือคล้อยตามสิ่งยั่วจากสื่อต่าง ๆ

5. หน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ต้องหามาตรการแนวทางป้องกันอินเทอร์เน็ตร่วมกัน มีมาตรการในการเฝ้าระวังสื่อลามก อนุจารทางเว็บไซต์ กรณีการนำเข้าภาพหรือสื่อลามกอนุจาร การชักชวนให้ซื้อบริการทางเพศ ควรมีความผิดเกี่ยวกับ พรบ.คอมพิวเตอร์ ควรมีบทลงโทษพวกสื่อให้เป็นตัวอย่างที่ชัดเจน แต่ควรสร้างความตระหนักให้มากกว่า นักศึกษาค่าประเมินแบบแฝงควรมิจิตสำนึกด้วยตัวเอง ห้ามสื่ออยาก แต่ตัวนักศึกษาเองห้ามได้แต่จะฟังหรือไม่ขึ้นอยู่กับตัวนักศึกษาเอง

7. องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

จากการศึกษานักศึกษาค่าประเมินแบบแฝงทำให้ได้ทราบถึงองค์ความรู้ความรับผิดชอบทางสังคมของนักศึกษาค่าประเมินแบบแฝงหลายประเด็นคือ นักศึกษาค่าประเมินแบบแฝงเวลากลางวันเป็นช่วงของการศึกษาเล่าเรียนปกติ ไม่สามารถแสดงออกถึงบางสิ่งบางอย่างที่แอบแฝงภายใน เช่น ลักษณะการแต่งตัว การพูดจาหยอกล้อกับผู้ชาย การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งเมื่อเข้าทำงานกลางคืนในสถานบันเทิง นักศึกษาสามารถแสดงพฤติกรรมที่ซอมนั่นในช่วงกลางวันได้อย่างเสรี ไม่อยู่ในการควบคุม บังคับหรือกฎเกณฑ์ใดๆ สามารถแสดงออกตามสถานที่และเวลานั้นได้ผ่านตัวลูกค้าได้เต็มที่ จึงเหมือนกับมีบุคคลสองคนซ้อนทับกันอยู่ในตัวของคน ๆ เดียว นักศึกษาค่าประเมินแบบแฝงมีการสื่อสารภายในตนเองว่าการค้าประเมินเป็นอาชีพที่มีรายได้สูงและไม่ทำให้ใครเดือดร้อน ความจำเป็นต้องเลี้ยงครอบครัว ไม่สนใจต่อความคิดของผู้อื่นที่มีต่อการค้าประเมินแบบแฝงถือเป็นเพียงการทำงานอย่างหนึ่งเป็นงานที่หาเงินได้ง่าย ไม่ต้องลำบาก ทำงานหนักให้เหนื่อย คิดว่าจบการศึกษาเมื่อใดจะออกจากอาชีพนี้ ไม่คิดจะทำไปตลอดเป็นอาชีพ ดังนั้นการค้าประเมินแบบแฝงจึงเป็นเพศสัมพันธ์ที่แลกได้ด้วยเงิน จึงดีกว่าผู้หญิงใจแตกที่มีเพศสัมพันธ์แบบ Free Sex ทั่วไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของปีพม่า สารสุข (2561) พบว่าการเข้าสู่การค้าประเมินของหญิงมิได้เกิดจากแรงกดดันทางสภาพเศรษฐกิจและสังคมเท่านั้น แต่ส่วนใหญ่เกิดจากการหญิงสมัครใจเองที่จะเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ไม่ว่าจะเป็นด้วยการถูกชักชวนจากเพื่อนหรือคนรู้จัก และนักศึกษาบางคนก็พัฒนาตนเองเป็นนายหน้าชักจูงเพื่อนหรือคนรู้จักเข้าสู่กระบวนการค้าประเมินต่อไป แต่ในท้ายที่สุดแล้วนักศึกษาที่การค้าประเมินแบบแฝงก็เห็นตรงกันว่าการค้าประเมินเป็นการลดคุณค่าของตัวเองลงไป ไม่คุ้มค่าอะไร นอกจากนี้ยังมีความเสี่ยงจากการติดโรคและถูกทำร้ายจากผู้ให้บริการอีกด้วย ดังนั้น พ่อแม่ ควรจะให้ความสำคัญทั้งในการดูแลเอาใจใส่ลูกของตนเอง ให้ความรัก ความอบอุ่น เพราะปัญหาสังคมต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่เกิดจากสถาบันครอบครัวทั้งสิ้น ความรับผิดชอบทางสังคมของนักศึกษาค่าประเมินแบบแฝง สถาบันการศึกษาควรมีการปลูกฝังความรู้ทัศนคติ ค่านิยมอันดีจากผู้เป็นครูบาอาจารย์ช่วยอบรม บ่มเพาะให้นักศึกษาเป็นคนดี และปลูกจิตสำนึกให้นักศึกษาทุกคนรู้สึกความมีคุณค่าในตนเอง ไม่นำเอาร่างกายเข้าแลกเปลี่ยนเพื่อเงินหรือสิ่งของตอบแทน ต้องคำนึงถึงว่าการมีความสัมพันธ์ทางเพศนั้นไม่ใช่เพื่อการค้า นอกจากนี้ยังควรที่จะส่งเสริมและฟื้นฟูด้านจิตใจ

พร้อมกับการให้ความรู้และการศึกษาด้านต่างๆ ประกอบกัน เพื่อให้คนในสังคมมีจิตสำนึกในการปฏิบัติตน และการดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วนี้ได้อย่างเหมาะสม

บรรณานุกรม

- ปัทมา สารสุข. (2561). การสื่อสารภายในตนเองของนักศึกษาระดับอุดมศึกษากับการขายบริการทางเพศ. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, นิเทศศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พระธานี เขมธมโม (จำปา). (2550). ศึกษาสัมมาอาชีวะในพระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2555). พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย. กรุงเทพฯ: ผลิตภัณ์.
- พระมหาปัญญา ชยปัญญา (ดาบพลทหาร). (2536). กาเมสุมิจฉาจารกัปัญหาจริยธรรมในสังคมปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พุทธทาสภิกขุ. (2520). ศีลธรรม กับมนุษยโลก. สุราษฎร์ธานี : ธรรมทานมูลนิธิ.
- มนตรี สิริโรจนานันท์. (2556). สตรีในพระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- มนัญญา เหมทานนท์. (2560). ทักษะของคนทำงานกลางคืนในสถานบริการประเภท 4 ต่อสาเหตุการค้าบริการทางเพศ. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- สมภาร พรหมทา. (2535). พุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์ : ทักษะของพุทธศาสนาเกี่ยวกับปัญหาโสเภณีทำแท้ง และการอุณยฆาต. กรุงเทพฯ: พุทธชาติ.
- อานนท์ มาเฝ้า. (2557). การแบ่งแยกระหว่างรัฐกับศาสนจักร : มโนทัศน์ทางนิติปรัชญาและกฎหมายมหาชน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.

จริยธรรมการตีพิมพ์บทความในวารสารปารมิตา ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม

วารสารปารมิตา ของศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม ให้ความสำคัญกับการรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์เผยแพร่บทความ ดังนั้น จึงกำหนดให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์อย่างเคร่งครัด ดังนี้

บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการในวารสารปารมิตา

1. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารทุกบทความ โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาบทความกับเป้าหมายและขอบเขตของวารสาร รวมถึงตรวจสอบคุณภาพของบทความตามกระบวนการประเมินคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์
2. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องใช้หลักการในพิจารณาบทความโดยอ้างอิงเหตุผลทางวิชาการเป็นหลัก และต้องไม่มีอคติต่อผู้นิพนธ์บทความและเนื้อหาบทความที่พิจารณาไม่ว่าจะด้วยกรณีใดๆ ทั้งสิ้น
3. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์บทความหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจประเมินบทความ ไม่ว่าจะเป็ประโยชน์ในเชิงธุรกิจหรือในการนำไปเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง
4. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่ปิดกั้น เปลี่ยนแปลง หรือแทรกแซงข้อมูลที่ใช้แลกเปลี่ยนระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจประเมินบทความและผู้นิพนธ์บทความ
5. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด

บทบาทหน้าที่ของผู้นิพนธ์บทความในวารสารปารมิตา

1. บทความที่ผู้นิพนธ์ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ใดมาก่อน
2. ผู้นิพนธ์บทความต้องทำการอ้างอิงให้ถูกต้องทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่นมานำเสนอหรืออ้างอิงประกอบในเนื้อหาบทความของตนเอง และต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น
3. หากผลงานทางวิชาการของผู้นิพนธ์เกี่ยวข้องกับการใช้สัตว์ ผู้เข้าร่วม หรืออาสาสมัคร หรือผลการวิจัยมีประเด็นที่เปราะบางต่อผู้ให้ข้อมูล ผู้นิพนธ์ควรดำเนินการตามหลักจริยธรรม ปฏิบัติตามกฎหมาย และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด รวมถึงต้องได้รับความยินยอมก่อนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

หรือแสดงเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ หรือในสัตว์ทดลองประกอบด้วยทุกครั้ง

4. ผู้นิพนธ์บทความต้องยินยอมโอนลิขสิทธิ์ให้แก่วารสารปารมิตาก่อนการตีพิมพ์ และไม่นำผลงานไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์กับแหล่งอื่น ๆ หลังจากที่ได้รับ การตีพิมพ์กับวารสารปารมิตาแล้ว

5. ชื่อผู้นิพนธ์ที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในบทความนั้นๆ จริง

บทบาทหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์บทความ การพิจารณาคุณภาพของบทความต้องคำนึงถึงคุณภาพของบทความเป็นหลัก และพิจารณาบนหลักการและเหตุผลทางวิชาการโดยปราศจากอคติหรือความขัดแย้งส่วนตัว

2. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องตระหนักว่าตนเองเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของบทความที่รับประเมินอย่างแท้จริง

3. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากบทความที่ตนเองได้ทำการประเมิน

4. หากผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความได้ตรวจสอบแล้วพบว่าบทความที่รับประเมิน เป็นบทความที่คัดลอกผลงานชิ้นอื่น ๆ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที พร้อมแสดงหลักฐานประกอบที่ชัดเจน

5. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องรักษาระยะเวลาประเมินตามกรอบเวลาประเมินที่วารสารปารมิตากำหนด รวมถึงไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความให้ผู้อื่นได้รับรู้

การเตรียมต้นฉบับเพื่อการเสนอจัดพิมพ์ในวารสารปารมิตา
ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม

1. ขนาดของต้นฉบับ

พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสันขนาด A4 โดยเว้นระยะระหว่างขอบกระดาษด้านบน 3.81 ซม. ด้านขวากับด้านล่าง 2.54 ซม.

2. รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง

ใช้รูปแบบอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด โดยใช้ขนาดและชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการวางตำแหน่งดังนี้

2.1 **ขนาดกระดาษ** จัดพิมพ์บทความด้วยกระดาษ ขนาด A4 พร้อมระบุเลขหน้า ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านขวาและซ้ายตามรูปแบบการจัดหนังสือทั่วไป

2.2 **ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)** ขนาด 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

2.3 **ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)** ตัวพิมพ์ใหญ่ ขนาด 14 ชนิดตัวหนา ตัวพิมพ์เล็ก ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

2.4 **ชื่อผู้เขียน** ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านขวา ได้ชื่อเรื่อง โดยให้ใส่ทั้งชื่อผู้เขียนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุอีเมลด้วย

2.5 **ที่อยู่หรือหน่วยงานสังกัดของผู้เขียน** ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านขวา ได้ชื่อผู้เขียน โดยให้ใส่ที่อยู่หรือหน่วยงานทั้งชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.6 **หัวข้อบทคัดย่อไทยและอังกฤษ** ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้าย ได้ที่อยู่หรือหน่วยงานสังกัดของผู้เขียน โดยหัวข้อบทคัดย่อไทยและหัวข้อบทคัดย่ออังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตัวพิมพ์ใหญ่

2.7 **เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ** ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์ไม่ควรเกิน 3 ย่อหน้า บรรทัดแรกเว้น 1 แท็บ (Tab) จากขอบกระดาษด้านซ้าย และพิมพ์ให้ขีดขอบทั้งสองด้าน

2.8 **หัวข้อของคำสำคัญ ภาษาไทย** ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดซ้ายหน้ากระดาษ ได้บทคัดย่อภาษาไทย และคำสำคัญนี้ไม่ควรเกิน 3 ศัพท์ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา

2.9 **หัวข้อของคำสำคัญ ภาษาอังกฤษ** ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดซ้ายหน้ากระดาษ ได้บทคัดย่อภาษาอังกฤษ และคำสำคัญนี้ไม่ควรเกิน 3 ศัพท์ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา

2.10 **หัวข้อเรื่อง** ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุหมายเลขข้อ

2.11 หัวข้อย่อย ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ระบุหมายเลขข้อย่อย โดยเรียงตามลำดับตามเลขหัวข้อเรื่องเป็นหลัก

2.13 เนื้อหา ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน โดยบทความวิจัยและบทความวิชาการ ให้มีองค์ประกอบเริ่มตั้งแต่บทนำหรือความนำ เนื้อหาหลัก วิเคราะห์และสรุป บรรณานุกรม ส่วนบทวิจารณ์หนังสือ ให้มีข้อมูลทางบรรณานุกรม ชื่อผู้วิจารณ์ บทวิจารณ์ สำหรับงานสร้างสรรค์ประเภทอื่นๆ ให้มีองค์ประกอบตามบทความวิจัยและบทความวิชาการ

3. จำนวนหน้าต้นฉบับ

เนื้อหาของบทความตั้งแต่หัวข้อเรื่องจนถึงบรรณานุกรมควรมีความยาวไม่ควรเกิน 15 หน้า กระดาษขนาด A4

4. ช่องทางการส่งผลงาน

4.1 ทางไปรษณีย์ ให้พิมพ์ผลงาน 1 ชุด และซีดีบันทึกผลงานในรูปแบบไมโครซอฟต์เวิร์ด 1 แผ่น ส่งถึง พระมหารามฆวรินทร์ ปุริสุตตโม, ผศ.ดร. 137 วัดอาวุธวิกสิตาราม ถ.จรัญสนิทวงศ์ 72 แขวงบางพลัด เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10700 โทร. 086-086-4258

4.2 ทาง Email โดยส่งไฟล์เวิร์ด ไปที่ maghavin9@gmail.com

4.3 ทาง website โดยส่งไฟล์เวิร์ดเข้าในระบบของวารสาร หลังจากนั้น ทางวารสารจะดำเนินการตามลำดับจนกว่าจะมีการตีพิมพ์ผลงาน

